

Diagnoza służąca
wyznaczeniu
obszaru zdegradowanego
i obszaru rewitalizacji
na terenie Łańcuta

Diagnoza,
o której mowa
w art. 4 ust. 1 pkt 1
ustawy z dnia
9 października
2015 r.
o rewitalizacji,
potwierdzająca
spełnienie przez
obszar
zdegradowany
i obszar rewitalizacji
przesłanek ich
wyznaczenia

Łańcut, 2022 r.

Diagnozę służącą wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Łańcuta opracował zespół autorski Instytutu Rozwoju Miast i Regionów w składzie:

- Anna Szpura,
- Katarzyna Spadło,
- Edyta Tomczyk.

Spis treści

1. Wstęp.....	4
2. Diagnoza ogólna czynników i zjawisk kryzysowych na terenie miasta Łańcuta.....	5
2.1 Zjawiska negatywne w sferze społecznej	7
2.2 Zjawiska negatywne w sferze gospodarczej.....	16
2.3 Zjawiska negatywne w sferze środowiskowej	20
2.4 Zjawiska negatywne w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.....	22
2.5 Zjawiska negatywne w sferze technicznej.....	30
3. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Łańcuta.....	33
3.1. Lokalne uwarunkowania polityki rewitalizacyjnej.....	33
3.2. Zakres przestrzenny i czasowy diagnozy	36
3.3. Źródła danych	36
3.4. Metodyka wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Łańcuta.....	37
3.5. Sfera społeczna.....	53
3.6. Sfera gospodarcza	80
3.7. Sfera środowiskowa	87
3.8. Sfera przestrzenno-funkcjonalna.....	91
3.9. Sfera techniczna.....	101
4. Wyznaczenie granic obszaru zdegradowanego	106
5. Wyznaczenie granic obszaru rewitalizacji.....	113
Bibliografia.....	117
Spis tabel.....	118
Spis rysunków	120

1. Wstęp

Celem poniższej diagnozy jest wskazanie tej części miasta Łańcuta, w której koncentrują się negatywne zjawiska społeczne, współwystępujące z innymi czynnikami kryzysowymi występującymi co najmniej w jednej ze sfer: gospodarczej, środowiskowej, technicznej lub przestrzenno-funkcjonalnej. W ramach tak wyznaczonego obszaru zdegradowanego typuje się tereny do objęcia granicami obszaru rewitalizacji, które spełniają kryteria formalne co do powierzchni (nie więcej niż 20% powierzchni miasta) i liczby mieszkańców (nie więcej niż 30% populacji miasta), charakteryzujące się nie tylko najwyższym natężeniem zjawisk kryzysowych, ale i istotnym znaczeniem dla rozwoju lokalnego.

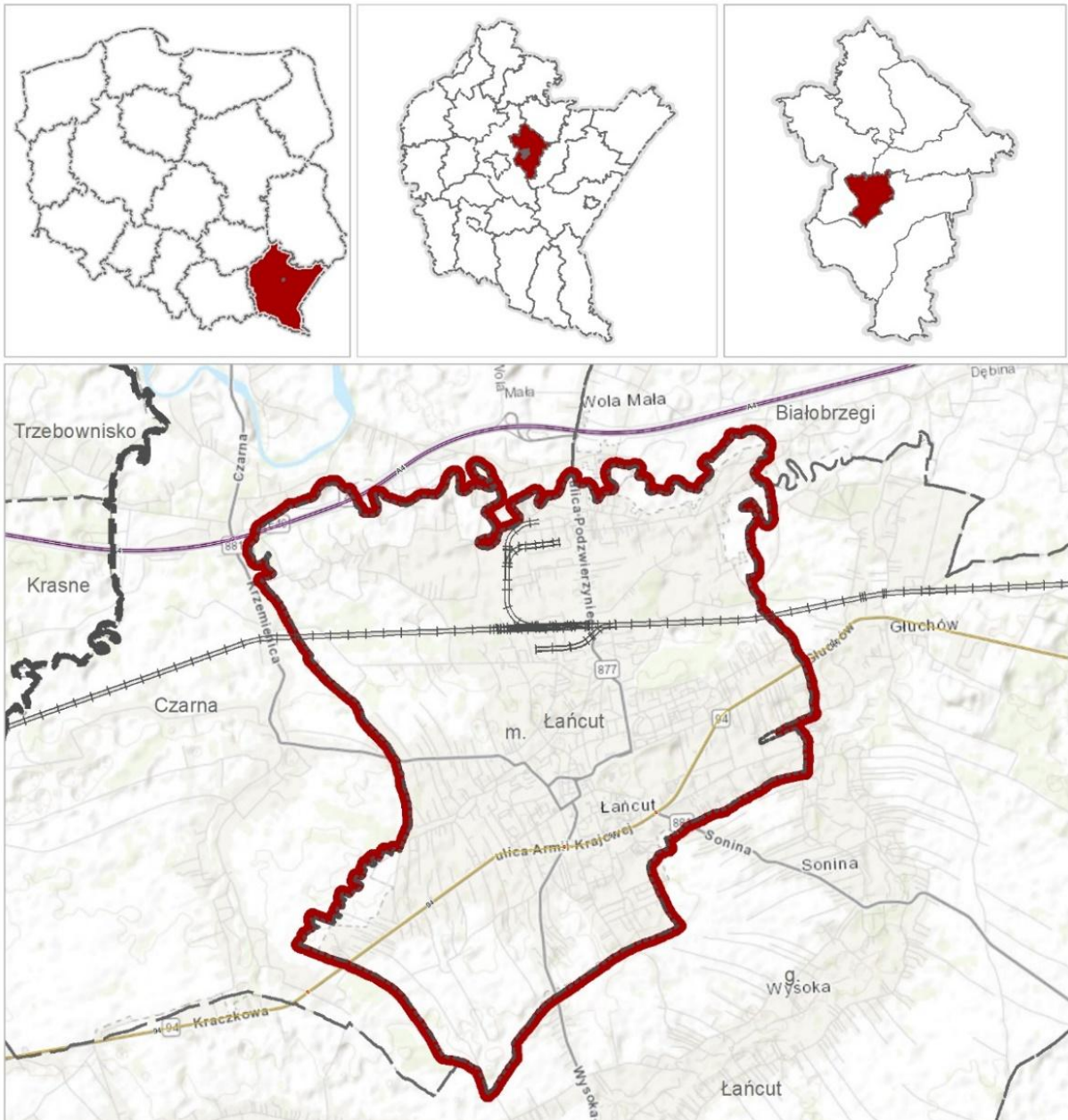
Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające wspólnych granic. W skład obszaru rewitalizacji mogą również wchodzić niezamieszkane tereny przemysłowe, na których występują negatywne zjawiska pozaspołeczne, jeśli planowane tam działania przyczynią się do przeciwdziałania kryzysowi społecznemu, zdiagnozowanemu w zamieszkanym obszarze rewitalizacji.

Niniejsze opracowanie stanowi załącznik do wniosku o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Łańcuta, o którym mowa w art. 11 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 485), potwierdzający spełnienie przesłanek do ustanowienia wyżej wymienionych obszarów.

2. Diagnoza ogólna czynników i zjawisk kryzysowych na terenie miasta Łańcuta

Ogólne informacje o mieście

Łańcut to miasto położone w województwie podkarpackim, pełniące funkcje siedziby powiatu łańcuckiego. Graniczy z 3 gminami wiejskimi tj.: Czarna, Białobrzegi i Łańcut (Rys. 1). Położone jest w bliskiej odległości (ok. 15 km) od regionalnego ośrodka funkcjonalnego - Rzeszowa. Przez północno-zachodni fragment miasta przebiega autostrada A4, stanowiąca dogodne połączenie między granicą kraju z Ukrainą, a Rzeszowem i Krakowem. Analogiczne połączenie zapewnia droga krajowa nr 94, przebiegająca przez miasto z południowego zachodu na wschód. Alternatywnym środkiem komunikacji na tym odcinku jest linia kolejowa nr 91 Kraków Główny – Medyka o przebiegu zachód-wschód, stacja kolejowa zlokalizowana w północnej części miasta. W niedalekiej odległości, na zachód od miasta, zlokalizowana jest droga ekspresowa S19 zapewniająca połączenie drogowe z Lublinem, a dalej drogą ekspresową S17 z Warszawą. Ponadto na terenie miasta krzyżują się dwie drogi wojewódzkie nr 881 (Sokołów Małopolski - Żurawica) i nr 877 (Naklik - Szklary). Powyższe świadczy o dobrej dostępności komunikacyjnej miasta.

Rys. 1. Położenie administracyjne i komunikacyjne Łańcuta
 źródło: opracowanie na podstawie Państwowego rejestru Granic oraz
 OpenStreetMap.

2.1 Zjawiska negatywne w sferze społecznej

Potencjał demograficzny

W latach 2017-2021 ludność miasta zmniejszyła się o 129 osób, czyli o 0,7%. Niekorzystne tendencje demograficzne obserwowane w Łąncucie, związane z ujemnym przyrostem naturalnym w latach 2019-2021 i ujemnym saldem migracji w latach 2017-2020 stanowią odzwierciedlenie zjawiska depopulacji obejmującego niemal cały kraj, należy jednak zaznaczyć, że tempo tego negatywnego trendu demograficznego jest stosunkowo wolne, aczkolwiek systematyczne. Główną przyczyną ujemnego przyrostu rzeczywistego jest ujemny przyrost naturalny wyrażony jako stosunek wzrastającej liczby zgonów do malejącej liczby urodzeń. W przypadku Miasta Łącuta saldo migracji w znacznie mniejszym stopniu wpływa na stan liczby ludności (Tab. 1, Tab. 2).

Tab. 1. Ruch naturalny ogółem w latach 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba ludności	17 756	17 734	17 709	17 686	17 627
Urodzenia żywe na 1000 ludności	10,98	10,38	9,66	8,93	6,86
Zgony na 1000 ludności	9,07	10,15	10,28	12,38	12,48
Przyrost naturalny na 1000 ludności	1,91	0,23	-0,62	-3,45	-5,62

źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

W analizowanym okresie saldo migracji podlegało wahaniom, lecz niemal stałym trendem była jego ujemna wartość. Dodatkowo saldo migracji odnotowano jedynie w 2021 r. (+1 osoba), natomiast najwyższe ujemne saldo migracji wystąpiło w 2019 r. (-60 osób) (Tab. 2).

Tab. 2. Migracje wewnętrzne i zewnętrzne w latach 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Zameldowania ogółem	245	207	210	205	249
Wymeldowania ogółem	257	247	270	216	248
Saldo migracji	-12	-40	-60	-11	1

źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Pozytywnym zjawiskiem w strukturze demograficznej ludności według ekonomicznych grup wieku jest nieznacznie wzrastający udział osób w wieku przedprodukcyjnym. Natomiast niekorzystne tendencje dotyczą systematycznie malejącego udziału ludności w wieku produkcyjnym oraz wzrastającego udziału osób w wieku poprodukcyjnym. Niestety te negatywne trendy demograficzne postępują w szybszym tempie niż pozytywny i niwelują jego efekt. Wyrazem powyższego jest współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi, który wzrósł z 28,2 w 2017 r., do 32,8 w 2021 r. (Tab. 3).

Tab. 3. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem w latach 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Udział osób w wieku przedprodukcyjnym [%]	17,4	17,5	17,5	17,6	17,8
Udział osób w wieku produkcyjnym [%]	59,9	59,1	58,4	58,0	57,6
Udział osób w wieku poprodukcyjnym [%]	22,7	23,5	24,1	24,4	24,7
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	28,2	29,6	31,1	32,0	32,8

źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Starzenie się społeczeństwa ma wpływ na funkcjonowanie i rozwój miasta. Wzrasta zapotrzebowanie na edukację i kształcenie ustawiczne dorosłych, usługi dla osób starszych, w tym opieki zdrowotnej, bezpieczeństwa, potrzeb bytowych, kultury, specjalne usługi mieszkaniowe, w tym związane z usuwaniem barier architektonicznych.

W procesie delimitacji obszaru zdegradowanego należy przeanalizować istotny dla Łańcuta problem starości demograficznej, w szczególności udział w populacji i rozmieszczenie osób w wieku poprodukcyjnym, jako osób zaliczanych do grupy mieszkańców ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności.

Bezrobocie

Skala bezrobocia rejestrowanego na terenie miasta systematycznie maleje.

W porównaniu z rokiem 2017 r. liczba osób bezrobotnych w 2021 jest mniejsza o 109 osób. Zmianom ulega stosunek liczby bezrobotnych mężczyzn do kobiet, w 2017 r. i 2019 r. grupa bezrobotnych mężczyzn stanowiła większość natomiast w 2018 r., 2020 r. i 2021 r. trend był odwrotny (Tab. 4).

Tab. 4. Informacje o bezrobotnych zarejestrowanych w latach 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Bezrobotni ogółem	737	679	612	738	628
Bezrobotni mężczyźni [%]	51,0	48,3	50,7	49,6	49,5
Bezrobotne kobiety [%]	49,0	51,7	49,3	50,4	50,5
Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]	6,9	6,5	5,9	7,2	6,2

źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Tab. 5. Struktura bezrobotnych według stanu na 31.12.2021 r.

Kategorie bezrobotnych		Liczba osób	Udział w ogólnej liczbie bezrobotnych [%]
Ogółem		629	100,00
Czasu pozostawania bez pracy w miesiącach	do 1	42	6,68
	1-3	86	13,67
	3-6	79	12,56
	6-12	85	13,51
	12-24	125	19,87
	powyżej 24	212	33,70
Wiek	18-24	69	10,97
	25-34	179	28,46
	35-44	165	26,23
	45-54	110	17,49
	55-59	64	10,17
	60 i więcej	42	6,68
Wykształcenie	wyższe	142	22,58
	policealne i średnie zawodowe/branżowe	184	29,25
	średnie ogólnokształcące	75	11,92
	zasadnicze zawodowe./branżowe	137	21,78
	gimnazjalne/podstawowe i poniżej	91	14,47
Staż pracy	bez stażu	80	12,72
	do 1 roku	127	20,19
	1-5	166	26,39
	5-10	99	15,74
	10-20	90	14,31
	20-30	53	8,43
	30 lat i więcej	14	2,23

źródło: sprawozdanie o runku pracy – Powiatowy Urząd Pracy w Łańcucie.

Na koniec 2021 r. w strukturze bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowiły osoby długotrwale pozostające bez pracy (powyżej 12 m-cy) – 53,57% ogółu bezrobotnych. Istotnym problemem jest także duży udział bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy tj. osób powyżej 55 r.ż. oraz osób pozostających bez pracy z uwagi na brak wykształcenia i brak stażu, grupy te stanowią kolejno 17,38%, 14,47% i 12,27% ogółu bezrobotnych (Tab. 5).

W procesie wyznaczania obszaru zdegradowanego należy przeanalizować w szczególności zjawiska rozkładu liczby osób długotrwale bezrobotnych oraz liczby osób bezrobotnych z najniższym wykształceniem.

Ubóstwo

Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na terenie Łańcuta w latach 2017-2021 systematycznie malała (Tab. 6). Liczba mieszkańców korzystających ze wsparcia MOPS w 2021 r. wynosiła 538 osób (3,2% populacji Łańcuta).

Najliczniejszymi grupami osób, które korzystały ze świadczeń pomocy społecznej byli korzystający z dożywiania do 18 r.ż., osoby z niepełnosprawnościami, osoby pobierające dodatki mieszkaniowe oraz osoby żyjące w ubóstwie (Tab. 7).

Tab. 6. Podstawowe informacje o opiece społecznej i świadczeniach rodzinnych w latach 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 000 mieszkańców	517	449	443	382	344
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej poniżej kryterium dochodowego	210	190	151	127	127
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej powyżej kryterium dochodowego	205	176	191	175	166
Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	465	478	416	326	274
Kwota świadczeń rodzinnych [tys. zł]	4 390	4 672	4 898	5 189	5 143

źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Tab. 7. Dane dotyczące świadczeń pomocy społecznej na terenie Łańcuta w 2021 r.

	2021
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	538
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu	30
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa	84
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu przemocy	7
Liczba osób niepełnosprawnych pobierających świadczenia z opieki społecznej	120
Liczba osób, którym przyznano świadczenia opieki społ. z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	34
Liczba osób pobierających dodatki mieszkaniowe	94
Liczba osób, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału	33
Liczba osób korzystających z dożywiania do 18 r.ż.	140

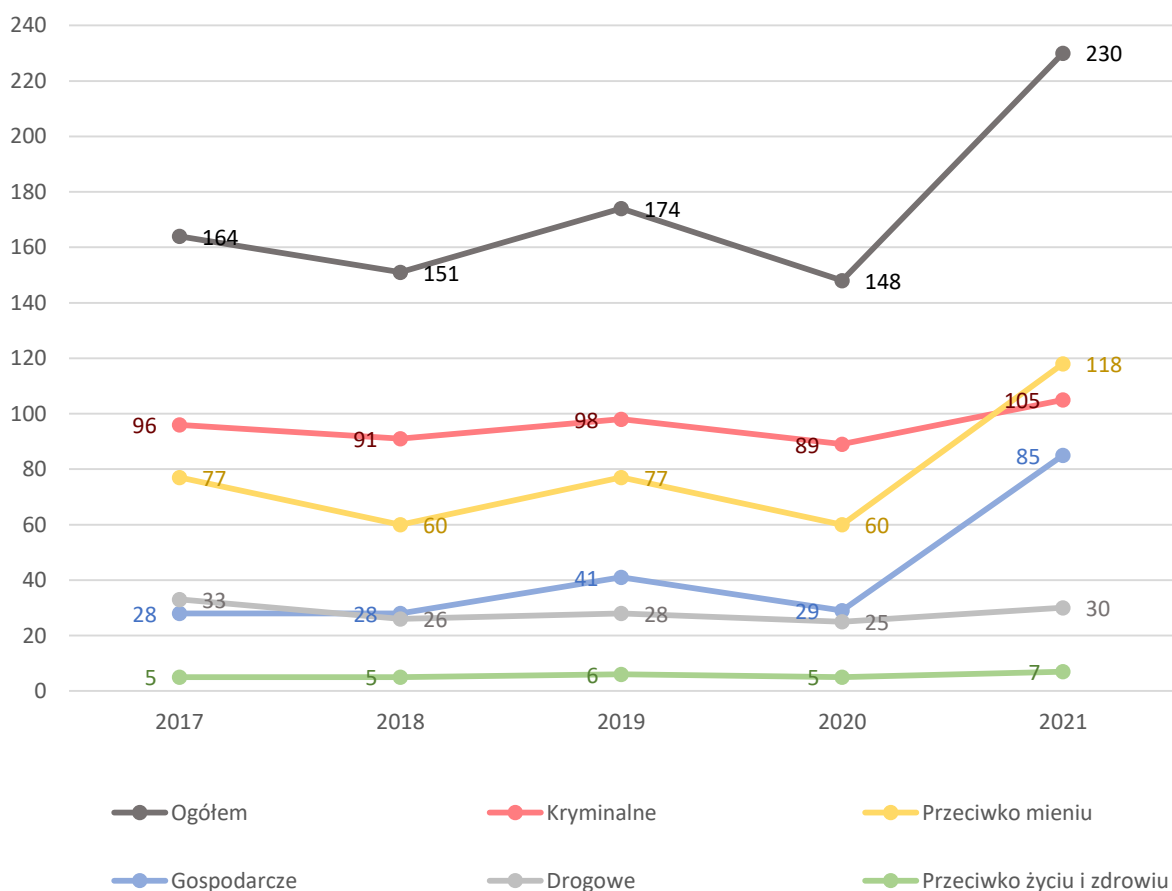
źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łańcutie.

W procesie wyznaczania obszaru zdegradowanego należy przeanalizować rozkład przestrzenny zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego, w tym z powodu niepełnosprawności oraz zjawisk obrazujących trudną sytuację rodzin z wykorzystaniem szczegółowych danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łańcutie.

Przestępczość

W latach 2017-2021 liczba przestępstw na terenie Łańcuta podlegała wahaniom. Najniższą liczbę przestępstw w analizowanym okresie odnotowano w 2018 r. – 151. W 2021 r. na terenie miasta stwierdzono szacunkowo - w oparciu o dane powiatowe - 230 przestępstw. Oznacza to, że w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odnotowano 13,04 przestępstw. Wartość ta jest nieznacznie mniejsza od wartości dla województwa podkarpackiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw ogółem wynosi 77,80% i jest nieznacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa podkarpackiego oraz większy od wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców miasta najwięcej odnotowano przestępstw przeciwko mieniu - 6,71 (wykrywalność 64%), a także o charakterze kryminalnym - 5,94 (wykrywalność 81%). W dalszej

kolejności stwierdzono przestępstwa gospodarcze - 4,82 (64%), drogowe - 1,70 (98%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,41 (97%)¹ (Rys. 2).

Rys. 2. Liczba przestępstw w latach 2017-2021

źródło: opracowanie na podstawie danych

<https://www.polskawliczbach.pl/Lancut#poziom-przestepczosci>.

Edukacja i Kapitał społeczny

Warunki do edukacji wyrażone liczbą uczniów przypadających na 1 oddział w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych można ocenić jako dobre. Mniej korzystnie prezentuje się liczba dzieci przypadających na jedną placówkę wychowania przedszkolnego (Tab. 8).

¹ Na podstawie danych <https://www.polskawliczbach.pl/Lancut#poziom-przestepczosci>.

Tab. 8. Warunki edukacji i wychowania w szkołach, przedszkolach i żłobkach

	2017	2018	2019	2020	2021
Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych	61	97	149	158	134
Dzieci przebywające w ciągu roku w żłobkach i klubach dziecięcych	94	141	173	231	236
Dzieci w wieku przedszkolnym 3-6 lat	681	647	672	700	725
Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedną placówkę wychowania przedszkolnego	54,22	50,80	39,08	43,08	51,08
Uczniowie przypadający na 1 oddział w szkołach podstawowych	22	21	21	21	21
Uczniowie przypadający na 1 oddział w szkołach ogólnokształcących	28	28	28	30	30
Uczniowie przypadający na 1 oddział w szkołach średnich zawodowych i artystycznych	26	25	26	25	26

źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Liczba fundacji działających na terenie Łańcuta wzrosła w 2021 r. do 14, natomiast liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych utrzymuje się na względnie stałym poziomie, w 2021 r. było ich 74 (Tab. 9).

Tab. 9. Liczba organizacji pozarządowych działających w latach 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba fundacji	9	8	9	10	14
Liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych	73	70	73	72	74
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 osób	4,61	4,40	4,63	4,61	4,97

źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Z punktu widzenia procesu rewitalizacji kluczowymi podmiotami społecznymi, które powinno włączyć się w proces programowania, są stowarzyszenia prowadzące działalność w sferze aktywizacji społeczno-zawodowej i integracji osób zagrożonych wykluczeniem.

Uczestnictwo w życiu kulturalnym i publicznym

Odnosnie uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym należy zwrócić uwagę z jednej strony na systematyczny spadek liczby czytelników bibliotek publicznych, z drugiej strony na wzrost liczby aktywnych użytkowników bibliotek w latach 2019-2021. W analizowanym okresie liczba członów grup artystycznych podlegała

wahaniom natomiast liczba członków kół, klubów i sekcji znacznie wzrosła (Tab. 10). Znaczny spadek liczby imprez i ich uczestników w 2020 i 2021 r. spowodowany był obostrzeniami w związku z pandemią COVID-19 (Tab. 10, Tab. 11).

Tab. 10. Uczestnictwo mieszkańców w życiu kulturalnym

	2017	2018	2019	2020	2021
Czytelnicy bibliotek publicznych w ciągu roku	5 262	5 216	5 050	3 819	3 652
czytelnicy (użytkownicy aktywnie wypożyczający) w ciągu roku	827	702	681	815	899
Członkowie grup artystycznych	275	305	277	283	254
Członkowie kół/klubów/sekcji	99	105	294	301	271
Liczba imprez ogółem	383	471	536	105	174
Uczestnicy imprez ogółem	29 862	32 128	37 961	9 200	12 841

źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Tab. 11. Imprezy zorganizowane przez instytucje kultury na terenie Łańcuta w 2021 r. i ich uczestnicy

Rodzaj imprezy	Liczba imprez	Liczba uczestników
seanse filmowe	83	1 589
wystawy	15	945
festiwale i przeglądy artystyczne	1	620
koncerty	13	4 700
prelekcje, spotkania, wykłady	17	981
imprezy turystyczne i sportowo - rekreacyjne	6	499
pokazy teatralne	5	1 500
interdyscyplinarne	2	700
warsztaty	30	1 187
inne	2	120

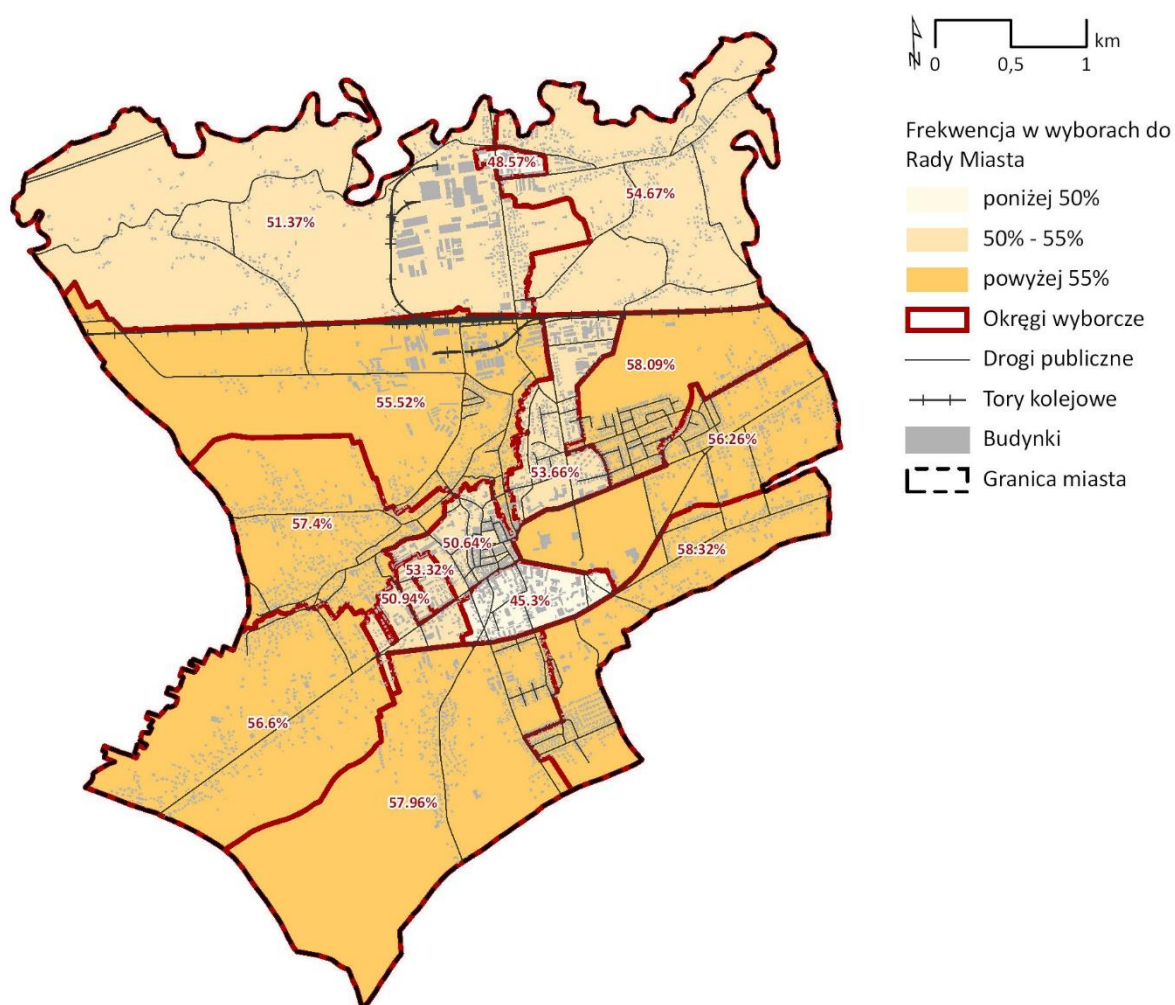
źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

O uczestnictwie w życiu publicznym może świadczyć frekwencja w wyborach samorządowych. W ostatnich wyborach, w 2018 r., najmniejszą frekwencję odnotowano w II turze wyborów na burmistrza, natomiast największą w I turze wyborów na burmistrza (Tab. 12). Wysoką frekwencję odnotowano także w wyborach do Rady Miasta (Rys. 3).

Tab. 12. Frekwencja w wyborach samorządowych 2018 r.

	% uprawnionych do głosowania
do sejmiku województwa	53,77
do rady powiatu	53,80
do rady miasta	54,12
na burmistrza - I tura	54,17
na burmistrza - II tura	49,83

źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Rys. 3. Frekwencja w wyborach do Rady Miasta w 2018 r. w poszczególnych okręgach

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Łańcuta.

Podsumowanie

W sferze społecznej miasto Łańcut cechują problemy związane ze starzeniem się lokalnej społeczności, uzależnieniem od pomocy społecznej oraz natężenia osób pozostających długotrwale bez pracy. Wymienione wyżej problemy wpływają na rozwój społeczno-gospodarczy miasta, bowiem kapitał ludzki jest kluczowym czynnikiem jego rozwoju. Negatywne zmiany w strukturze ludności mogą przyczynić się do pogłębienia problemów ekonomiczno-społecznych, osłabienia działalności gospodarczej, dochodów mieszkańców i samorządu. Wyzwaniem dla władz lokalnych będzie wzrost liczby seniorów, co pociągnie za sobą zmianę popytu na dobra i usługi, potrzebę dostosowania oferty usług publicznych do potrzeb tej grupy społecznej, jak również konieczność stworzenia programów profilaktycznych mających na celu zachowanie ich sprawności i samodzielności.

2.2 Zjawiska negatywne w sferze gospodarczej

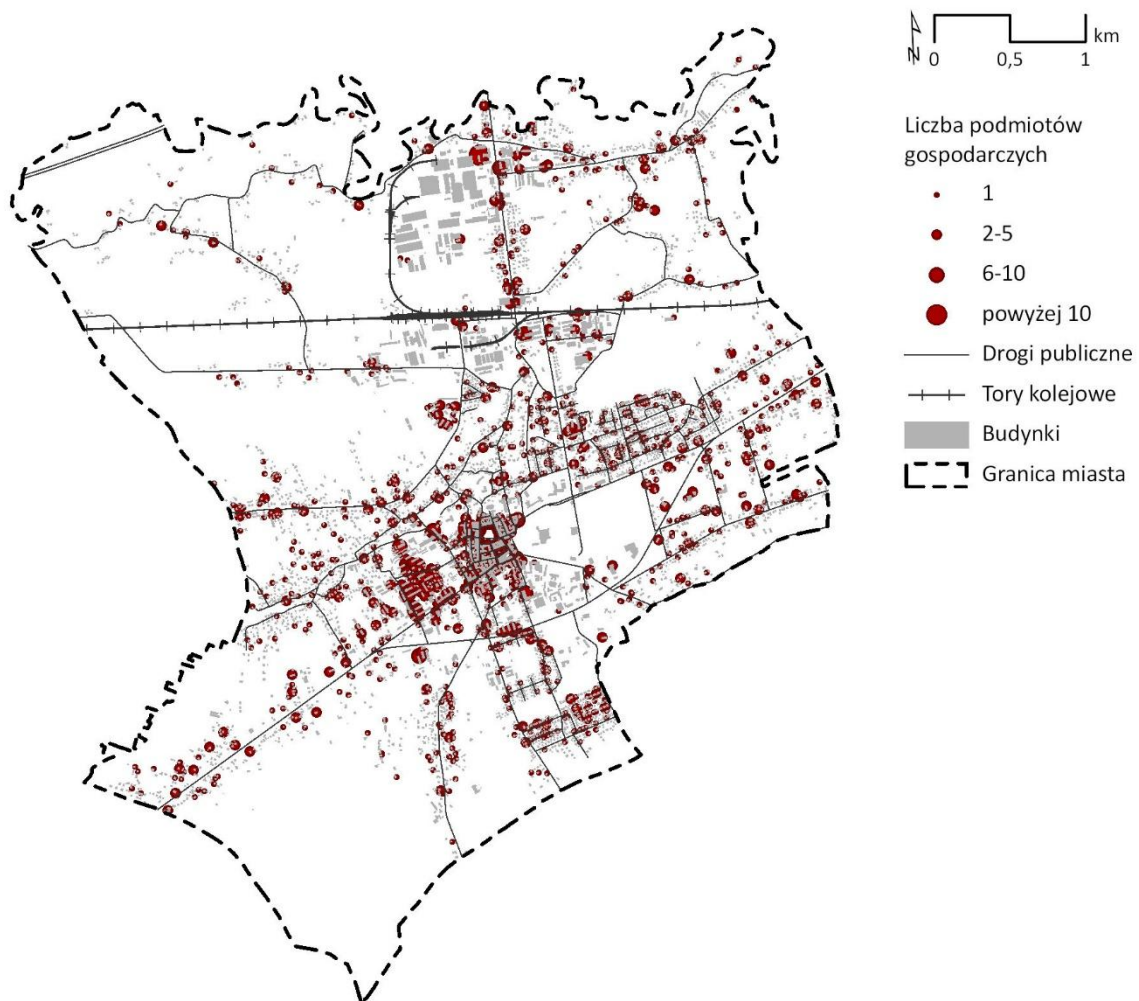
Podmioty gospodarcze

Liczba podmiotów gospodarczych na terenie Łańcuta w latach 2017-2021 charakteryzowała się tendencją rosnącą. Saldo nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych podmiotów było stale dodatnie, najniższą wartość osiągnęło w 2018 r. (10), natomiast najwyższą w 2021 r. (122). Z roku na rok wzrasta również liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w 2021 stanowiły one 74% ogółu podmiotów gospodarczych na terenie miasta (Tab. 13).

Tab. 13. Dynamika zmian wskaźników przedsiębiorczości w latach 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba podmiotów gospodarki narodowej ogółem	2 110	2 129	2 184	2 246	2 370
Podmioty nowo zarejestrowane	169	170	160	135	190
Podmioty wyrejestrowane	148	160	97	68	68
Saldo podmiotów	21	10	63	67	122
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1 532	1 567	1 609	1 656	1 754

źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Rys. 4. Rozmieszczenie podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w CEiDG na terenie miasta

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Łańcuta.

W strukturze podmiotów gospodarki narodowej dominują podmioty sektora prywatnego, które stanowią 97,3% ogółu. Lokalna gospodarka oparta jest na dominującej działalności mikroprzedsiębiorstw zatrudniających mniej niż 10 osób – 96,2% ogółu. Zdecydowana większość podmiotów gospodarczych działa w sektorze usług – ponad 81,4%, znaczący jest także udział sektora przemysłowego – 18,1% (Tab. 14).

Tab. 14. Struktura podmiotów gospodarczych w 2021 r.

		Liczba podmiotów	Udział [%]
Ogólna liczba podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON		2 370	100,00
Podmioty wg grup rodzajów działalności	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	10	0,42
	przemysł i budownictwo	430	18,14
	pozostała działalność	1930	81,43
Podmioty wg klas wielkości (liczby zatrudnionych osób)	0-9	2 279	96,16
	10-49	67	2,83
	50-249	23	0,97
	250 - 999	1	0,04
Podmioty wg sektorów własnościowych	sektor publiczny	64	2,74
	sektor prywatny	2 273	97,26

źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Na podstawie analizy struktury podmiotów gospodarczych według klasyfikacji PKD 2007 można zauważyć dominującą rolę sektora handlu hurtowego i detalicznego, który stanowi 23,91% wszystkich zarejestrowanych podmiotów. Wśród pięciu najliczniejszych branż znajdują się także: działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (12,82%), przetwórstwo przemysłowe (9,17%), budownictwo (8,7%) oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna (8,54%) (Tab. 15).

Tab. 15. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD 2007 w 2021 r.

Sekcja PKD 2007	Liczba podmiotów	Udział [%]
Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	10	0,42
Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie	3	0,13
Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe	216	9,17
Sekcja D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę	3	0,13

wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych		
Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3	0,13
Sekcja F – Budownictwo	205	8,70
Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	563	23,91
Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa	160	6,79
Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	49	2,08
Sekcja J – Informacja i komunikacja	109	4,63
Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	42	1,78
Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	76	3,23
Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	302	12,82
Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	62	2,63
Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	16	0,68
Sekcja P – Edukacja	115	4,88
Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	201	8,54
Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	39	1,66
Sekcja S i T – Pozostała działalność usługowa i Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	181	7,69

źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

W ramach programu Polska Strefa Inwestycji na terenie miasta funkcjonuje Euro-Park Mielec - Specjalna Strefa Ekonomiczna Agencji Rozwoju Przemysłu S.A., która umożliwia przedsiębiorcom skorzystanie z ulg podatkowych. Uzyskanie zwolnienia z podatku zależy od przedmiotu planowanej inwestycji oraz od spełnienia kryteriów ilościowych i jakościowych. Podstawą do korzystania ze zwolnienia z podatku dochodowego jest decyzja o wsparciu, którą wydaje zarządzający obszarem. Decyzja wydawana jest na wniosek przedsiębiorcy na czas oznaczony, a czas jej obowiązywania zależy od intensywności pomocy publicznej ustalonej dla danego

obszaru na podstawie mapy pomocy regionalnej. Na obszarze SSE Euro-Park Mielec obowiązuje największy w UE poziom pomocy publicznej oraz okres ważności decyzji o wsparciu - 15 lat.

Na terenie Łańcuta podmiotami prowadzącymi działalność w ramach SSE EURO-PARK MIELEC są:

- BISPOL Sp. z o.o.,
- Firma "KAWICOM" Systemy Komputerowe s.c. Daniel Kasieczko, Grzegorz Wilk,
- "EXCEL" Firma Usługowo-Budowlano-Handlowa OSTROWSKI RYSZARD,
- F.P.H.U. "WOL-MET" Bożena Leńczyk,
- WOOD-POOL WITKO ZDZISŁAW,
- ZAKŁAD POLIGRAFICZNY TECHGRAF PIOTR TEICHMAN.

Podsumowanie

Gospodarka Łańcuta oparta jest przede wszystkim na mikroprzedsiębiorstwach związanych z szeroko pojętymi usługami, działających w sektorze prywatnym. W związku z powyższym w procesie wyznaczania obszaru zdegradowanego należy wziąć pod uwagę kondycję lokalnego sektora przedsiębiorstw.

2.3 Zjawiska negatywne w sferze środowiskowej

Jakość środowiska

Jednym z aktualnych zagrożeń środowiskowych jest zanieczyszczenie powietrza spowodowane niepełnym spalaniem paliw stałych, związanym z ich niską jakością lub niesprawnymi piecami. Głównym źródłem emisji tych substancji są paleniska domowe, w tym nadal użytkowane piece kaflowe oraz otwarte kominki. Sumarycznie emisja ze spalania węgla kamiennego i spalania drewna jest znacznie wyższa z indywidualnego ogrzewania niż emisja ze spalania tych paliw w energetyce przemysłowej (pełne spalanie, urządzenia ochrony atmosfery – odpylanie, stosowanie paliw lepszej jakości) lub emisja z tyt. ogrzewania indywidualnego

wykorzystującego jako paliwo gaz lub olej opałowy. Kolejnym czynnikiem, który wpływa na degradację jakości powietrza, przez co negatywnie oddziałuje na zdrowie ludzi, jest transport. Szacuje się, że odpowiada za nieco ponad 10% emisji zanieczyszczeń do powietrza. Stanowi źródło emisji tlenków azotu, tlenków węgla, węglowodorów aromatycznych oraz metali ciężkich. Jest także źródłem emisji pierwotnej pyłu zawieszonego PM10 (zawartego w spalinach, pochodzącego ze zużycia elementów pojazdów, takich jak opony, tarcze sprzęgła, tarcze hamulców oraz ze zużycia nawierzchni drogowej) oraz emisji wtórnej (unoszącego się pyłu z powierzchni i poboczy dróg). Emisja zanieczyszczeń do atmosfery pochodzi również z zakładów przemysłowych. Na terenie miasta funkcjonuje pięć zakładów wprowadzających zanieczyszczenia do powietrza. Za monitorowanie stanu jakości powietrza na terenie Łańcuta odpowiadają 3 czujniki pomiarowe obsługiwane przez firmę Airly, zlokalizowane są na: budynku Szkoły Podstawowej nr 3 przy ul. 29 Listopada 21, budynku przy ul. Józefa Piłsudskiego 7 oraz budynku Szkoły Podstawowej nr 4 przy ul. Jana Kochanowskiego 6. Dane dotyczące jakości powietrza zostaną więc wykorzystane w procesie wyznaczenia obszaru zdegradowanego w Łańcucie.

Niebezpieczne Odpady

Rodzajem odpadów niebezpiecznych występujących na terenie miasta są wyroby azbestowe, inwentaryzowane z udziałem rządowego narzędzia informatycznego – Bazy Azbestowej. W oparciu o określony w trzystopniowej skali stopień pilności usunięcia, miasto co roku unieszkodliwia wyroby azbestowe. Na obszarze miasta zinwentaryzowano 406 ton wyrobów azbestowych. Do tej pory zutylizowano ponad 310 ton. Nadal w granicach miasta pozostaje ponad 95 ton wyrobów azbestowych do unieszkodliwienia (Tab. 16).

Tab. 16. Dane dotyczące wyrobów azbestowych na terenie miasta – stan na 31.10.2022 r.

Masa zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych [Mg]		406,173
Masa unieszkodliwionych wyrobów azbestowych [Mg]		310,944
Masa wyrobów azbestowych do usunięcia wg stopnia pilności [Mg]	I - wymagające pilnego usunięcia lub zabezpieczenia	12,203
	II - wymagające ponownej oceny w terminie do 1 roku	3,600
	III - wymagające ponownej oceny w terminie do 5 lat	79,427

źródło: <https://esip.bazaazbestowa.gov.pl/raporty.html>

Podsumowanie

Problemy w sferze środowiskowej wpływające na warunki i jakość życia mieszkańców Łańcuta związane są z jakością powietrza. Ponadto zagrożeniem dla zdrowia ludzi są zlokalizowane na terenie miasta wyroby zawierające azbest.

2.4 Zjawiska negatywne w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Rozwiązania urbanistyczne

Struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta określona w obowiązującym Studium², opiera się na wyznaczeniu wielofunkcyjnych terenów z określoną funkcją dominującą oraz wprowadzeniem ograniczeń w zabudowie i parametrów zabudowy w celu ochrony terenów cennych przyrodniczo i kulturowo. Miasto posiada znaczne rezerwy terenów wskazanych w studium do zainwestowania. Pokrycie miasta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wynosi 8,7% (Rys. 5). W związku z powyższym na pozostałym obszarze pozwolenia na budowę wydawane są w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy (dalej decyzje WZ). W latach 2017-2021 średnio rocznie wydano 118 decyzji WZ. Najwięcej wydawanych decyzji WZ dotyczy zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (Tab. 17). Problem stanowi presja inwestycyjna na tereny otwarte i cenne przyrodniczo (w studium określone jako

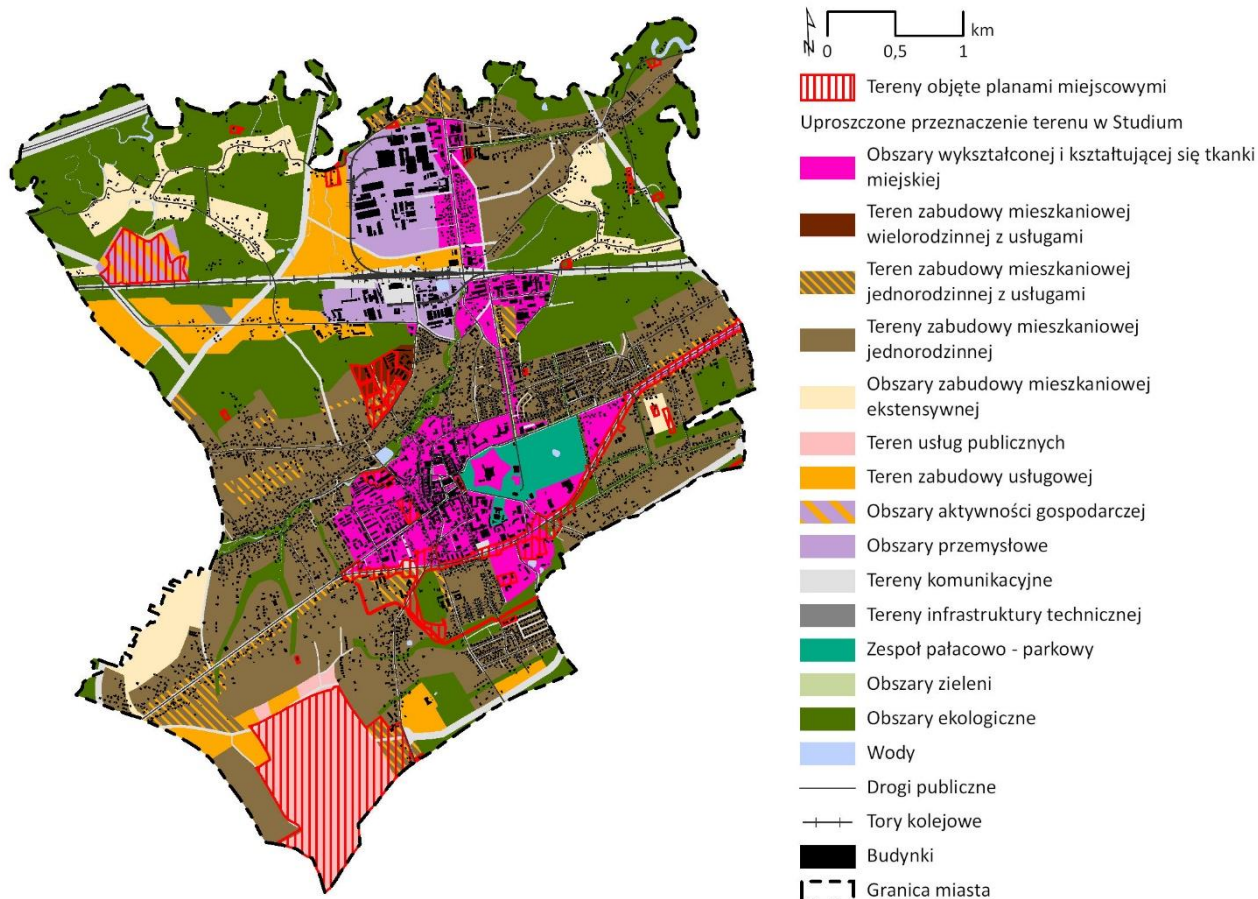
² Uchwała nr XLV/299/2021 Rady Miasta Łańcuta z dnia 21 grudnia 2021 r. w sprawie zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łańcuta.

obszary ekologiczne). Powyższe prowadzi do negatywnego zjawiska rozlewania się zabudowy, którego skutkiem są m.in. zwiększone koszty związane z wyposażeniem terenów zamieszkałych w infrastrukturę techniczną, społeczną oraz ich obsługą komunikacyjną.

Tab. 17. Decyzje o warunkach zabudowy wydane na terenie Łańcuta w latach 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy (dalej WZ) ogółem	113	119	127	103	129
WZ dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	2	4	4	7	10
WZ dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	90	90	100	77	87
WZ dla zabudowy usługowej	16	12	9	11	12
WZ dla pozostałej zabudowy	5	13	14	8	20

źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Rys. 5. Polityka przestrzenna na terenie Łańcuta wyrażona w obowiązujących dokumentach planistycznych

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Łańcuta.

Na terenie miasta znajduje się 421 obiektów ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków, z czego 90 wpisanych jest do Rejestru Zabytków. Obiekty zabytkowe są jednym z najistotniejszych potencjałów w procesie rewitalizacji. Jednocześnie obszary, w których koncentrują się zabytki, mają ograniczone możliwości zmiany użytkowania oraz przekształceń funkcjonalnych mimo zmieniających się funkcji obszaru i jego otoczenia, z uwagi na przepisy odrębne i nadzór konserwatora zabytków, mające na celu ich ochronę. Kolejnym problemem dotyczącym zabytkowego zasobu miasta są wysokie potrzeby remontowe wynikające ze złego stanu technicznego części obiektów oraz wysokimi kosztami prac konserwatorskich. Ponadto część historycznych budynków wykorzystywanych jako siedziby różnych instytucji i organizacji wymaga dostosowania do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

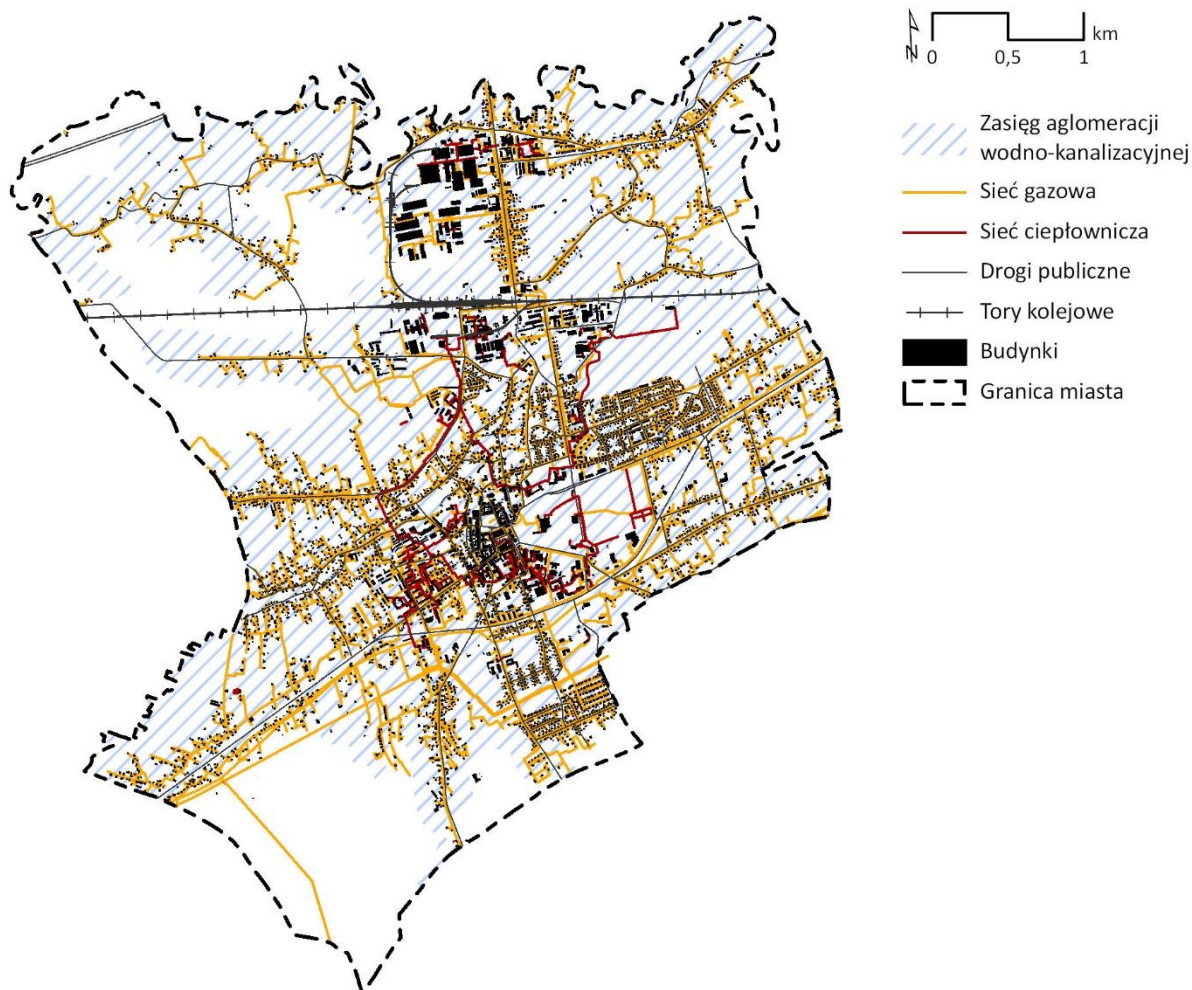
Infrastruktura techniczna

Poziom wyposażenia terenów zainwestowanych w infrastrukturę techniczną jest wysoki. Według danych z 2020 r. z instalacji wodociągowej korzystało 99,9% mieszkańców, z instalacji kanalizacyjnej 92,6%, a z sieci gazowej 96,5%. Długość sieci ciepłowniczej (przesyłowej i rozdzielczej) w 2021 r. wynosiła 8,6 km, natomiast długość przyłączy do budynków – 1,7 km (Tab. 18, Rys. 6). Problem z wyposażeniem w infrastrukturę techniczną dotyczy obszarów peryferyjnych miasta, na których występuje rozproszona zabudowa, przez co realizacja uzbrojenia nie znajduje ekonomicznego uzasadnienia. Na terenach tych stosowane są rozwiązania indywidualne. Ponadto część budynków użyteczności publicznej i zabudowy wielorodzinnej wymaga podłączenia do sieci ciepłowniczej.

Tab. 18. Korzystający z instalacji - w % ogółu ludności

	2017	2018	2019	2020	2021
wodociąg	99,9	99,9	99,9	99,9	Brak danych
kanalizacja	92,2	92,4	92,5	92,6	Brak danych
gaz	98,6	99,6	98,6	96,5	Brak danych

źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

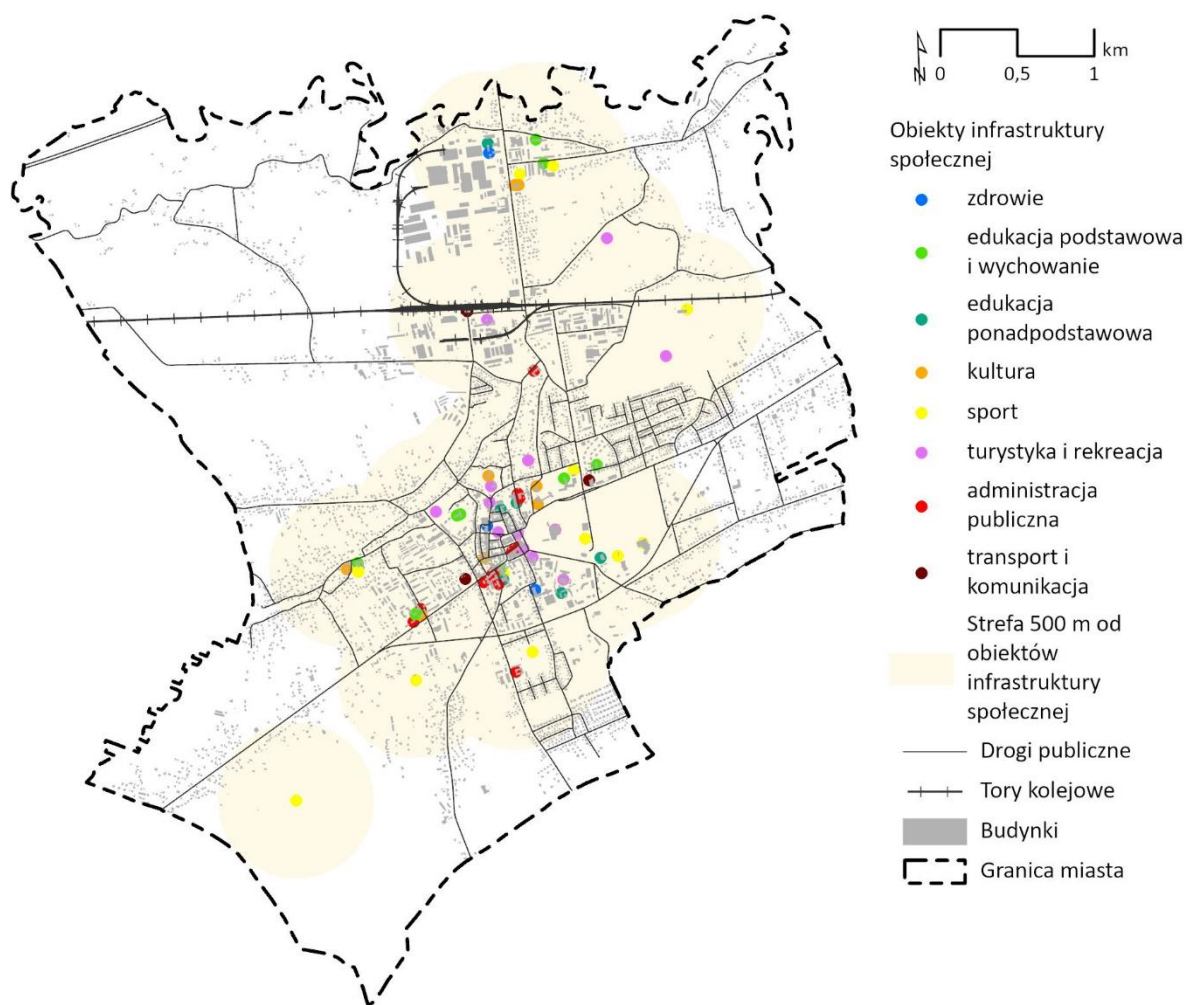
Rys. 6. Wyposażenie w infrastrukturę techniczną

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Łańcuta.

Infrastruktura społeczna

Miasto Łańcut pełni funkcję siedziby władz powiatu, dlatego jego mieszkańcy posiadają dostęp do podstawowej infrastruktury społecznej, jak i usług ponadlokalnych w zakresie administracji, edukacji, opieki zdrowotnej itp.

Przestrzennie większość obiektów infrastruktury społecznej oraz usług koncentruje się w centrum miasta. Podobnie jak w przypadku infrastruktury technicznej, obszary peryferyjne charakteryzują się trudniejszą dostępnością do obiektów infrastruktury społecznej z uwagi na rozproszenie zabudowy (Rys. 7).

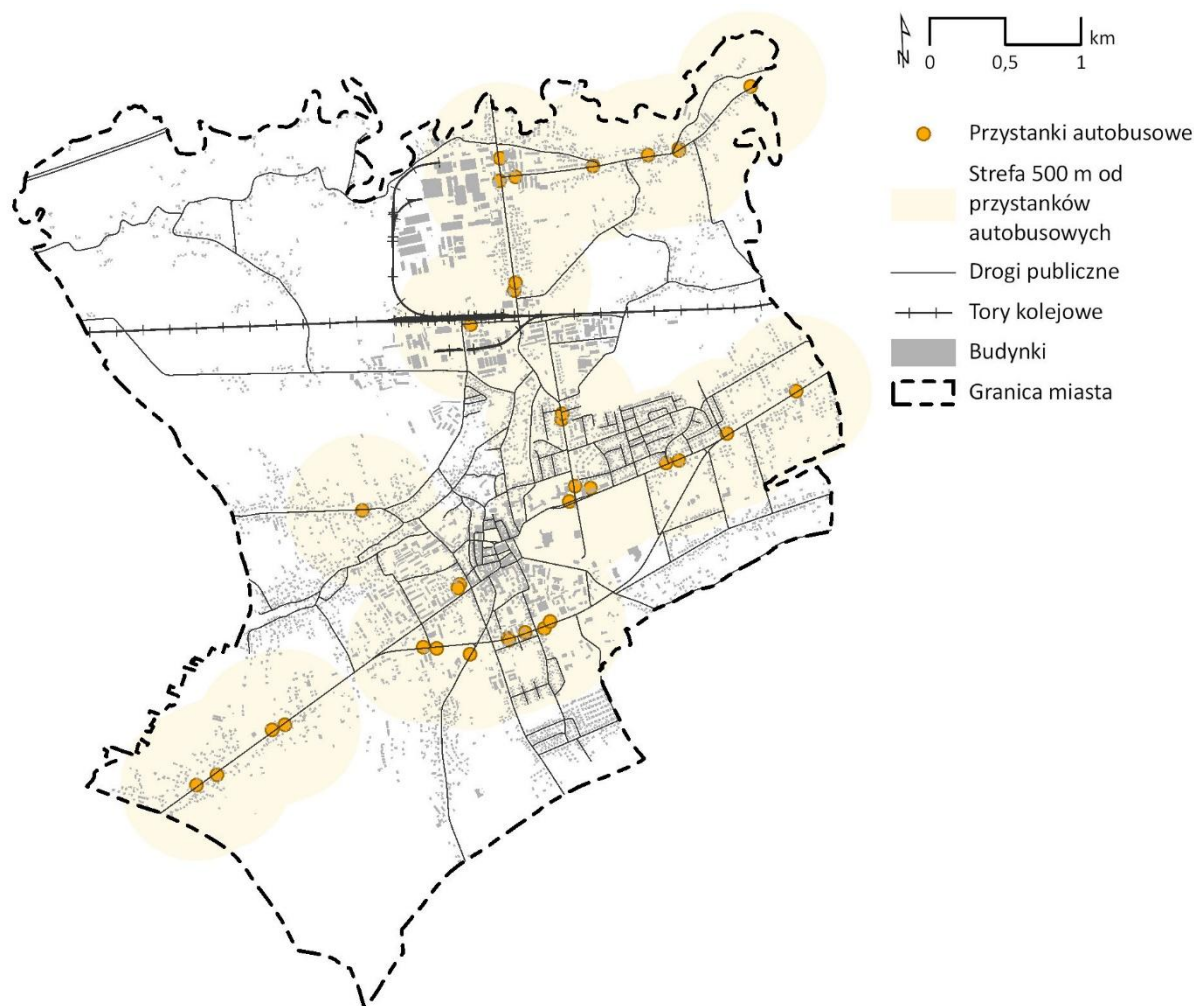
Rys. 7. Dostępność obiektów infrastruktury społecznej

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Łańcuta.

Obsługa komunikacyjna

W 2021 r. w Łańcutcie działalność w zakresie transportu zbiorowego prowadziło 17 przewoźników. W granicach administracyjnych miasta zlokalizowanych jest 47 przystanków autobusowych (Rys. 8). Głównym przystankiem na terenie miasta jest Centrum Komunikacji Miasta Łańcuta przy ul. Sikorskiego 2.

Alternatywą dla transportu samochodowego są ścieżki rowerowe umożliwiające bezpieczne poruszanie się po mieście z wykorzystaniem roweru. Długość ścieżek rowerowych na terenie miasta wynosi 5,8 km, z czego 5,5 km znajduje się w zarządzie miasta, a 0,3km w zarządzie starostwa.

Rys. 8. Dostępność przystanków autobusowych

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Łańcuta.

Tereny publiczne

W dokumentach planistycznych i strategicznych obowiązujących na terenie miasta nie zostały wskazane konkretne obszary pełniące funkcje przestrzeni publicznych.

W związku z powyższym na potrzeby diagnozy uznano ogólnodostępne tereny zieleni oraz tereny rekreacji za obszary o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjające nawiązywaniu kontaktów społecznych.

Na terenie Łańcuta tereny ogólnodostępnych parków, zieleńców i zieleni osiedlowej stanowią 3,9% ogólnej powierzchni miasta (Tab. 19). W granicach administracyjnych miasta zlokalizowane są także 2 zwarte kompleksy leśne, pełniące funkcję rekreacyjną tj. Las Bażantarnia i Las Dębnik.

Tab. 19. Tereny zieleni na obszarze miasta

	2021
Parki spacerowo – wypoczynkowe [ha]	26,90
Zieleńce [ha]	34,30
Tereny zieleni osiedlowej [ha]	13,93
Zieleń uliczna [ha]	9,50
Cmentarze	7,50
Lasy gminne	35,42
Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej	3,9
Udział terenów zieleni w powierzchni ogółem [%]	6,57

źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Podsumowanie

W ujęciu przestrzenno-funkcjonalnym zarówno potencjały, jak i problemy miasta związane są z licznym zasobem zabytkowym, który z jednej strony stanowi wizytówkę miasta, pozwala kreować atrakcyjną architektonicznie przestrzeń i napędza ruch turystyczny, z drugiej strony wymaga dużych nakładów finansowych na prace remontowe, modernizacyjne i konserwatorskie, a w przypadku obiektów użyteczności publicznej - na dostosowanie do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Ponadto koncentracja zasobu objętego ochroną generuje ograniczenia w zagospodarowaniu terenów. Problemy w tej sferze dotyczą także dostępności komunikacyjnej w zakresie obsługi mieszkańców transportem zbiorowym oraz niskiego poziomu wyposażenia w infrastrukturę rowerową. W sferze przestrzennej należy prowadzić działania dążące do podnoszenia estetyki zabudowy zlokalizowanej i sąsiadującej z centrum miasta oraz zwiększenia udziału terenów zieleni urządzonej w celu wykreowania atrakcyjnych przestrzeni publicznych.

2.5 Zjawiska negatywne w sferze technicznej

Zasoby mieszkaniowe i ich wyposażenie

Liczba dostępnych mieszkań w Łańcucie z roku na rok systematycznie wzrasta. Według danych z 2020 r. średnia powierzchnia użytkowa jednego mieszkania wynosiła 85,6 m², natomiast przeciętna powierzchnia użytkowa w przeliczeniu na jedną osobę 29,8 m² (Tab. 20).

Tab. 20. Zasoby mieszkaniowe w latach 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba mieszkań	5 921	5 973	6 064	6 157	Brak danych
Przeciętna liczba izb w mieszkaniu	4,39	4,38	4,38	4,37	Brak danych
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania (m ²)	85,4	85,3	85,4	85,6	Brak danych
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (m ²)	28,5	28,7	29,2	29,8	Brak danych

źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Blisko 100% mieszkań wyposażonych jest w wodociąg, ustęp splukiwany posiada niemal 99%, a łazienkę 98% ogółu mieszkań. Do gazu sieciowego podłączonych jest ok. 97% mieszkań.

Z kolei centralne ogrzewanie posiada niemal 89% lokali mieszkaniowych (Tab. 21).

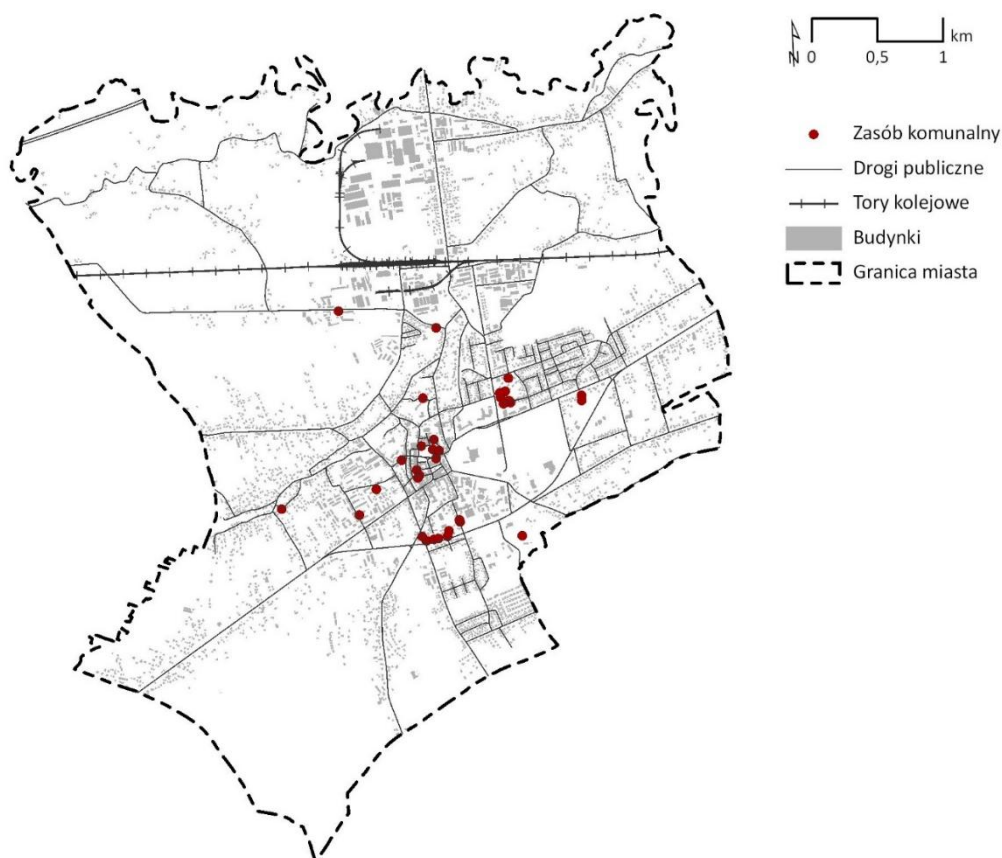
Tab. 21. Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań

	2017	2018	2019	2020	2021
Wodociąg	99,6	99,6	99,6	99,6	Brak danych
Ustęp splukiwany	98,8	98,8	98,9	98,9	Brak danych
Łazienka	97,8	97,8	97,8	97,9	Brak danych
Centralne ogrzewanie	88,3	88,4	88,6	88,8	Brak danych
Gaz sieciowy	97,6	98,4	98,0	96,6	Brak danych

źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych

Negatywne zjawiska w sferze technicznej, związane z niefunkcjonowaniem rozwiązań umożliwiających efektywne korzystanie z budynków, dotyczą zasobu komunalnego (Rys. 9), przede wszystkim budynków komunalnych wybudowanych przed 1945 rokiem oraz budynków, które w celach grzewczych wykorzystują piece węglowe. Wspomniany najstarszy zasób budynków generuje zapotrzebowanie na prace remontowe i modernizacyjne związane m.in. z wymianą instalacji, wymianą stolarki okiennej, wymianą pokrycia dachowego, termomodernizacją, wymianą źródeł ciepła oraz dostosowania w zakresie dostępności do osób ze szczególnymi potrzebami. Ponadto budynki, które jako źródło ogrzewania wykorzystują węgiel, przyczyniają się do powstawania w sezonie grzewczym niskiej emisji i znacząco pogarszają jakość powietrza.

Rys. 9. Rozmieszczenie zasobu komunalnego

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Łańcuta.

Podsumowanie

Znaczny udział w gminny zasobie mieszkaniowym stanowi najstarsza miejska zabudowa, wymagająca remontów i podniesienia standardu w celu poprawy jakości życia mieszkańców. Dużym problemem jest również nefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, co obejmuje występowanie licznych indywidualnych źródeł ogrzewania paliwami stałymi, które wpływają na zanieczyszczenie atmosfery.

3. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Łańcuta

3.1. Lokalne uwarunkowania polityki rewitalizacyjnej

Łańcut prowadzi proces rewitalizacji w oparciu o Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Łańcuta na lata 2015 – 2020, którego aktualizacja w związku z wydłużeniem perspektywy do 2023 r. została przyjęta uchwałą nr XXX/191/2020 Rady Miasta Łańcuta z dnia 9 września 2020 r. (dalej: LPR).

Dokument składał się z części diagnostycznej i strategicznej. W części diagnostycznej przyjęto podział miasta na 7 jednostek przestrzennych. W ramach delimitacji przeprowadzono analizę danych statystycznych z użyciem 24 wskaźników, z czego: 18 odnosiło się do podsystemu społecznego, 4 do systemu gospodarczego, 1 do podsystemu środowiskowego, 1 do podsystemu technicznego. Za pomocą katalogu wskaźników badano następujące zjawiska: ubóstwo, przestępczość, aktywność obywatelska, bezrobocie, ekonomiczne grupy wieku, aktywność gospodarczą, pokrycie azbestem oraz zabudowę zrealizowaną przez 1989 r.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Łańcuta na lata 2015-2023 koncentruje się rejonie Śródmieścia i terenach bezpośrednio do niego przylegających, gdzie potwierdzono występowanie szczególnego natężenia zjawisk kryzysowych oraz potencjałów rozwojowych. Obszar rewitalizacji wskazany w LPR zajmuje powierzchnię ok. 190 ha, co stanowi 10,3% całkowitej powierzchni miasta i był zamieszkały przez 5 136 osób, co stanowiło 28,6% ówczesnej populacji (Rys. 10).

W dokumencie sformułowano trzy cele rewitalizacji i odpowiadające im kierunki działań tj.:

C1. Poprawa spójności społecznej obszaru rewitalizacji.

K.1.1. Poprawa dostępu do usług społecznych.

K.1.2. Aktywizacja osób i grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym.

K.1.3. Zwiększenie dostępu do oferty kulturalnej, sportowo-rekreacyjnej oraz edukacyjnej.

C2. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości oraz zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji.

K.2.1. Kreowanie sprzyjających warunków prowadzenia działalności gospodarczej.

K.2.2. Podnoszenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych u osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

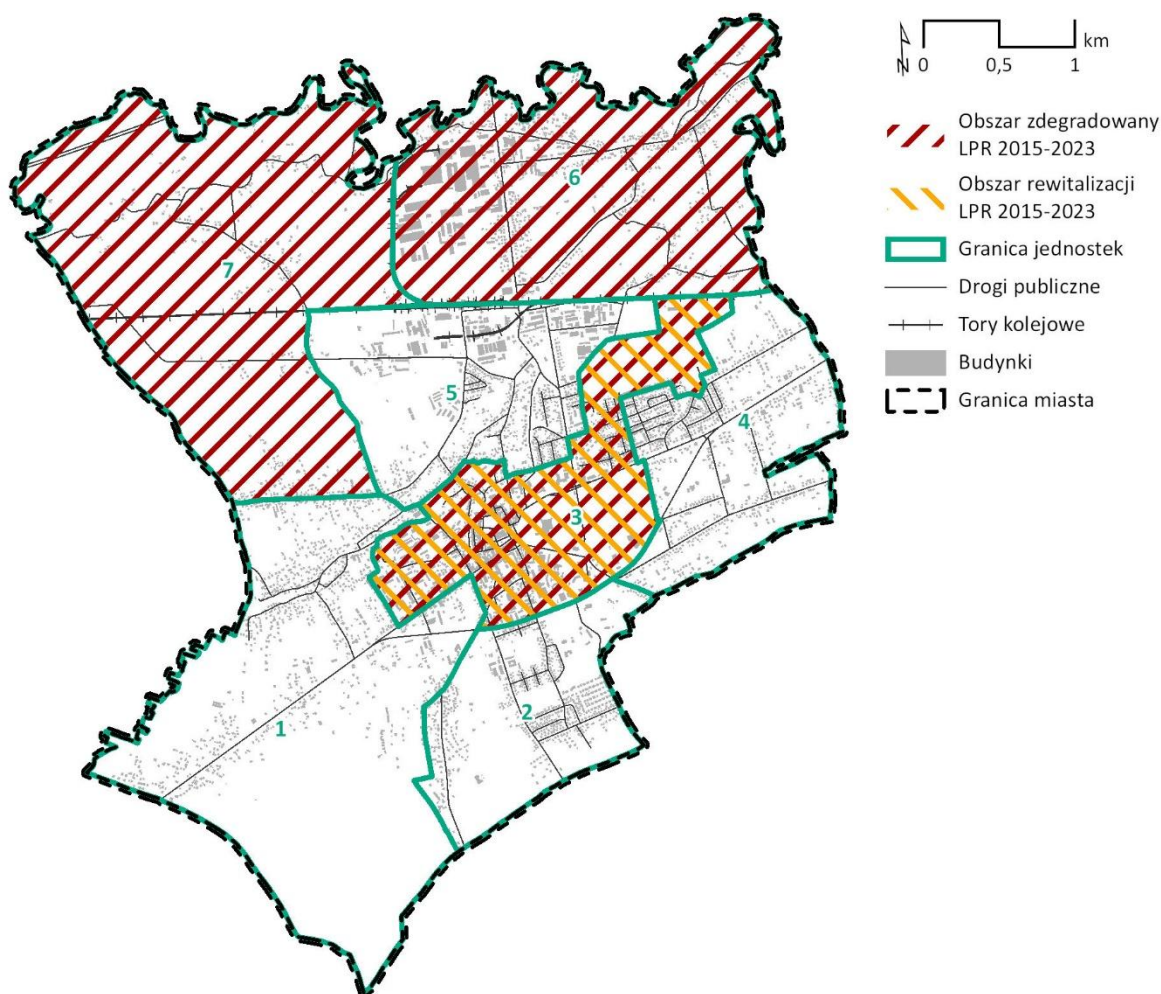
C3. Poprawa jakości życia mieszkańców i wysoka atrakcyjność obszaru rewitalizacji.

K.3.1. Poprawa stanu technicznego budynków i otoczenia.

K.3.2. Poprawa jakości infrastruktury technicznej obszaru rewitalizacji.

K.3.3. Poprawa stanu zagospodarowania przestrzeni publicznych.

K.3.4. Modernizacja lokalnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.

Rys. 10. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji w LPR na lata 2015-2023
 źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Łańcuta.

Zaplanowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne stanowiły integralną część LPR i obejmowały 32 działania, bez których realizacja celów programu, obejmująca rozwiązanie zdiagnozowanych problemów, nie byłaby możliwa. Ponadto dokument przewidywał realizację 18 projektów uzupełniających. Przedsięwzięcia zostały zgłoszone przez jednostki miejskie oraz przez partnerów społeczno-gospodarczych. Z zaplanowanych 32 przedsięwzięć zrealizowano 21 projektów, 4 projekty wdrażane są na bieżąco, natomiast 7 pozostało niezrealizowanych, co powoduje konieczność kontynuowania procesu rewitalizacji Łańcuta („W sytuacji niepełnej realizacji celów zawartych w LPR należy zabezpieczyć kontynuowanie

polityki rewitalizacyjnej w kolejnych latach, w oparciu o gminny program rewitalizacji”³.

W związku z wygaśnięciem okresu przejściowego dla pozaustawowych programów rewitalizacji z końcem 2023 r. (art. 52 ust. 1), kontynuowanie procesu rewitalizacji jest możliwe jedynie w procedurze ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

3.2. Zakres przestrzenny i czasowy diagnozy

Zakres przestrzenny prac związanych z wyznaczeniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji obejmuje obszar miasta Łańcuta w jego granicach administracyjnych. Dla zdelimitowanego obszaru w kolejnym etapie zostanie opracowany gminny program rewitalizacji.

Diagnoza służąca wskazaniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji opiera się o dane ilościowe z lat 2017-2021, z czego do analizy porównawczej poszczególnych jednostek (wskaźnikowej) użyto danych pochodzących z rejestrów publicznych według stanu na dzień 31.12.2021 r.

3.3. Źródła danych

Źródłami danych pozyskanych na potrzeby delimitacji obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji Łańcuta są:

- poszczególne wydziały/biura Urzędu Miasta, zgodnie z posiadanymi kompetencjami tj.: Wydział Gospodarki Komunalnej i Inwestycji, Wydział Gospodarki Przestrzennej i Mieniem, Wydział Edukacji, Kultury i Zdrowia, Biuro Ochrony Środowiska i Gospodarki Odpadami,
- Urząd Stanu Cywilnego,

³ Jadach-Sepiolo A. (red.) i in., 2018, Gminny program rewitalizacji. Praktyczny poradnik dla mieszkańców i władz lokalnych, KIPPIM, Warszawa.

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Miejski Zarząd Budynków,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Komenda Miejska Policji,
- Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego,
- inne źródła zidentyfikowane we wstępnej fazie prac.

Dane pozyskane z rejestrów prowadzonych przez ww. podmioty publiczne podlegały weryfikacji w pod kątem możliwości użycia w analizie ilościowej/wskaźnikowej⁴.

O użyciu danych w analizie decydowała liczba zdarzeń, umożliwiającą uzyskanie efektu zróżnicowania wewnątrzmijskiego między jednostkami.

Ponadto przeprowadzono analizę desk research, która objęła obowiązujące dokumenty gminne: m.in. studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, strategię rozwoju gminy, strategię rozwiązywania problemów społecznych, wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy, program opieki nad zabytkami czy plan gospodarki niskoemisyjnej.

3.4. Metodyka wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Łańcuta

Pierwszym krokiem w procesie delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji była analiza uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych, której celem był podział miasta na mniejsze jednostki analityczne. W granicach Łańcuta wyznaczono 8 jednostek strukturalnych, których suma liczby mieszkańców i powierzchni równa jest liczbie mieszkańców i powierzchni miasta (Tab. 22, Rys. 11). Na potrzeby analizy, z uwagi na charakter dostępnych danych, zdecydowano się na dokonanie podziału miasta na przestrzenne jednostki pseudonaturalne, czyli fragmenty

⁴ Jadach-Sepiolo A. i in. (red.), 2020, Monitorowanie procesów rozwoju na poziomie wewnątrzmijskim, IRMiR, Warszawa.

przestrzeni wyodrębniane m.in. do celów planistycznych i statystycznych w odniesieniu do pewnych istniejących skupisk i granic (np. granic naturalnych, układów urbanistycznych, użytkowania, struktury funkcjonalno-przestrzennej, powiązań komunikacyjnych itp.), co pozwala na uchwycenie problemów i procesów zachodzących w poszczególnych fragmentach miasta, intuicyjnie i funkcjonalnie wskazywanych jako pewne najmniejsze, jednolite organizmy osadnicze⁵. Docelowy podział miasta poprzedzony był analizą podziału wykorzystanego w LPR Miasta Łąncuta na lata 2015-2023, który uznano za wyjściowy oraz podziału miasta na osiedla. Następnie przeanalizowano strukturę funkcjonalno-przestrzenną tych jednostek oraz zmiany jakie zaszły w zagospodarowaniu od momentu ich wyznaczenia i zmodyfikowano ich granice, tworząc 8 jednostek. Ostateczne modelowanie granic jednostek zostało przeprowadzone z uwzględnieniem podziałów ewidencyjnych. Podział miasta na jednostki został zatwierdzony przez zespół roboczy ds. opracowania GPR.

Tab. 22. Podstawowe informacje o jednostkach strukturalnych

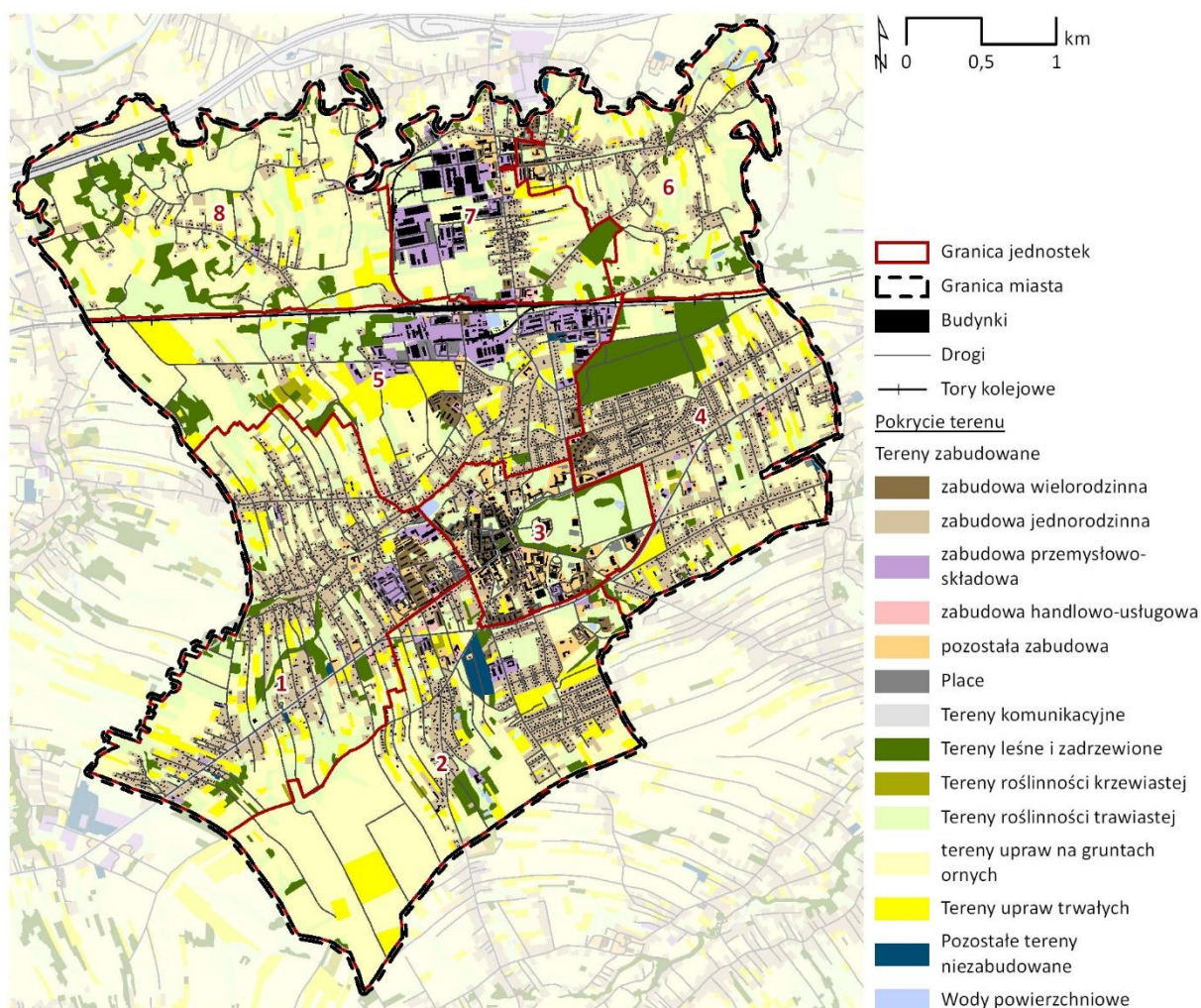
Nr jednostki	Dominujące funkcje terenu ⁶	Liczba mieszkańców	Udział w liczbie mieszkańców miasta [%]	Powierzchnia [ha]	Udział w powierzchni miasta [%]
1.	- tereny zabudowane (jednorodzinne) - tereny upraw - tereny roślinności trawiastej	4254	24,9	337	17,33
2.	- tereny upraw - tereny zabudowane (jednorodzinne)	2305	13,5	322	16,58
3.	- tereny zabudowane (wielorodzinne, pozostała zabudowa - usługi publicznej,	1972	11,5	111	5,74

⁵ Jarczewski W. (red.), 2018, Delimitacja krok po kroku. Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na potrzeby gminnych programów rewitalizacji, Warszawa.

⁶ Na podstawie danych bdot10k dotyczących pokrycia terenu.

	jednorodzinne) - tereny roślinności trawiastej				
4.	- tereny zabudowane (jednorodzinne) - tereny upraw - tereny leśne i zadrzewione	3294	19,3	254	13,06
5.	- tereny zabudowane (przemysłowo-składowe, jednorodzinne) - tereny upraw - tereny roślinności trawiastej	2112	12,4	297	15,28
6.	- tereny upraw - tereny zabudowane (jednorodzinne) - tereny roślinności trawiastej	1940	11,4	185	9,54
7.	- tereny zabudowane (przemysłowo-składowe, jednorodzinne) - tereny upraw - tereny roślinności trawiastej	719	4,2	146	7,53
8.	- tereny upraw - tereny roślinności trawiastej - tereny leśne i zadrzewione - tereny zabudowane (jednorodzinne)	482	2,8	290	14,94
Razem		17078	100	1942	100

źródło: opracowanie własne.

Rys. 11. Podział Łańcuta na jednostki strukturalne
 źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k.

Powołując się na zawarte w ustawie o rewitalizacji zapisy dotyczące zasad wyznaczania obszaru zdegradowanego, za obszar koncentracji negatywnych zjawisk postanowiono uznać te jednostki, które charakteryzują się gorszymi niż średnia dla gminy wartościami przyjętych wskaźników, z uwzględnieniem nadrzędnej roli zjawisk społecznych. Zgodnie z ustawą założono więc, że podstawowym warunkiem, aby dana jednostka mogła zostać uznana za obszar zdegradowany, jest występowanie w jej granicach szczególnej koncentracji zjawisk kryzysowych w sferze społecznej – przy jednoczesnej obecności kryzysu w pozostałych sferach pozaspółecznych.

Do procesu delimitacji obszaru zdegradowanego wybrano kluczowe dla Łańcuta zjawiska problemowe, które wynikają z historycznych uwarunkowań lokalnej polityki

rozwoju. Ostatecznie do analizy porównawczej zróżnicowania wewnątrzmijskiego Łańcuta wykorzystano łącznie 42 wskaźniki korespondujące z zagadnieniami wskazanymi w art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, w tym 23 wskaźniki odnoszących się do sfery społecznej, 5 wskaźników ze sfery gospodarczej, 3 ze sfery środowiskowej, 7 ze sfery przestrzenno-funkcjonalnej oraz 4 ze sfery technicznej (Tab. 23).

Tab. 23. Wskaźniki wykorzystane do oceny sfery społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej w diagnozie delimitacyjnej w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego w Łańcutcie

nr wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Definicja	Źródło danych	Charakter wskaźnika
Sfera społeczna				
1.	Liczba osób bezrobotnych na 1000 osób*	Wskaźnik obrazuje udział osób niezatrudnionych i niewykonyjących innej pracy zarobkowej, zarejestrowanych w urzędzie pracy oraz poszukujących zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w danej jednostce.	Powiatowy Urząd Pracy	Niekorzystny/destymulanta
2.	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 osób*	Wskaźnik obrazuje udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędzie pracy i pozostających bez pracy przez okres ponad 12 miesięcy, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danej jednostki.	Powiatowy Urząd Pracy	Niekorzystny/destymulanta
3.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 osób*	Wskaźnik obrazuje sytuację społeczną w gminie, w tym skalę występującego uzależnienia rodzin od pomocy instytucjonalnej MOPS, wyrażoną liczbą osób w rodzinach pobierających świadczenia pieniężne ze środowiskowej pomocy społecznej, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w danej jednostce.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Niekorzystny/destymulanta

4.	Suma wypłaconych zasiłków pomocy społecznej na 1000 osób	Wskaźnik obrazuje sytuację społeczną w gminie, w tym skalę występującego uzależnienia rodzin od pomocy instytucjonalnej MOPS, wyrażoną sumą wypłaconych zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w danej jednostce.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Niekorzystny/ destymulanta
5.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu na 1000 osób*	Wskaźnik obrazuje sytuację społeczną w gminie, w tym skalę występującego wykluczenia z powodu choroby alkoholowej, wyrażoną liczbą osób w rodzinach pobierających świadczenia pieniężne ze środowiskowej pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w danej jednostce.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Niekorzystny/ destymulanta
6.	Liczba osób do 18 roku życia korzystających z dożywiania na 1000 osób	Wskaźnik obrazuje rozkład problemu ubóstwa, wyrażonego przez liczbę dzieci i młodzieży w wieku nieprzekraczającym 18 lat, korzystających z dożywiania, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danej jednostki.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Niekorzystny/ destymulanta
7.	Udział osób, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału na 1000 osób	Wskaźnik obrazuje rozkład problemu ubóstwa, wyrażonego przez liczbę mieszkańców, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danej jednostki.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Niekorzystny/ destymulanta
8.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa na 1000 osób*	Wskaźnik obrazuje sytuację społeczną w gminie, w tym skalę występującego ubóstwa, wyrażoną liczbą osób w rodzinach pobierających świadczenia pieniężne ze środowiskowej pomocy społecznej z powodu ubóstwa, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w danej jednostce.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Niekorzystny/ destymulanta

9.	Liczba osób pobierających dodatki mieszkaniowe na 1000 osób*	Wskaźnik obrazuje sytuację społeczną w gminie, w tym kondycję ekonomiczną rodzin, wyrażoną liczbą osób w rodzinach pobierających dodatki mieszkaniowe, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w danej jednostce.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Niekorzystny/ destymulanta
10.	Wielkość zaległości czynszowych w lokalach komunalnych w zł na 1000 osób	Wskaźnik obrazuje skalę problemu ubóstwa, wyrażoną przez łączną wartość zadłużenia z powodu nieopłacania czynszu w gminnym zasobie mieszkaniowym, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danej jednostki.	Miejski Zarząd Budynków	Niekorzystny/ destymulanta
11.	Liczba przestępstw na 1000 osób*	Wskaźnik obrazuje rozkład problemu bezpieczeństwa publicznego, wyrażonego przez liczbę popełnionych przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danej jednostki.	Miejska Komenda Policji	Niekorzystny/ destymulanta
12.	Czyny karalne nieletnich na 1000 osób	Wskaźnik obrazuje sytuację społeczną w gminie, w tym poziom przestępczości wśród nieletnich, wyrażoną liczbą czynów karalnych wśród młodocianych, w przeliczeniu na 1000 osób w danej jednostce.	Miejska Komenda Policji	Niekorzystny/ destymulanta
13.	Liczba wykroczeń przeciwko mieniu na 1000 osób**	Wskaźnik obrazuje sytuację społeczną w gminie, w tym poziom bezpieczeństwa publicznego, wyrażoną liczbą wykroczeń przeciwko mieniu, w przeliczeniu na 1000 osób w danej jednostce.	Miejska Komenda Policji	Niekorzystny/ destymulanta
14.	Liczba wykroczeń przeciwko obyczajności publicznej na 1000 osób**	Wskaźnik obrazuje sytuację społeczną w gminie, w tym poziom bezpieczeństwa publicznego, wyrażoną liczbą wykroczeń przeciwko obyczajności publicznej, w przeliczeniu na 1000 osób w danej jednostce.	Miejska Komenda Policji	Niekorzystny/ destymulanta
15.	Liczba wykroczeń	Wskaźnik obrazuje sytuację społeczną	Miejska	Niekorzystny/

	przeciwko porządkowi i spokoju publicznemu na 1000 osób**	w gminie, w tym poziom bezpieczeństwa publicznego, wyrażoną liczbą wykroczeń przeciwko porządkowi i spokoju publicznemu, w przeliczeniu na 1000 osób w danej jednostce.	Komenda Policji	destymulanta
16.	Liczba osób niepełnosprawnych pobierających świadczenia z opieki społecznej na 1000 osób*	Wskaźnik obrazuje sytuację społeczną w gminie, reprezentowaną przez osoby ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności, wyrażoną liczbą osób pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w danej jednostce.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Niekorzystny/destymulanta
17.	Liczba osób w wieku powyżej 75 lat na 1000 osób	Wskaźnik obrazuje sytuację społeczną w gminie, reprezentowaną przez osoby ze szczególnymi potrzebami, wyrażoną liczbą osób w wieku powyżej 75 lat w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w danej jednostce.	Urząd Miasta	Niekorzystny/destymulanta
18.	Liczba niebieskich kart na 1000 osób	Wskaźnik obrazuje sytuację społeczną w gminie, w tym kondycję wychowawczą rodzin, wyrażoną liczbą założonych niebieskich kart, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w danej jednostce.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Niekorzystny/destymulanta
19.	Liczba osób, którym przyznano świadczenia opieki społ. z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na 1000 osób*	Wskaźnik obrazuje sytuację społeczną w gminie, w tym kondycję wychowawczą rodzin, wyrażoną liczbą osób w rodzinach pobierających świadczenia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w danej jednostce.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Niekorzystny/destymulanta
20.	Liczba osób korzystających z	Wskaźnik obrazuje sytuację społeczną w gminie, w tym kondycję	Miejski Ośrodek	Niekorzystny/destymulanta

	pomocy społecznej z tytułu przemocy na 1000 osób*	wychowawczą rodzin, wyrażoną liczbą osób w rodzinach, w stosunku do których odnotowano zjawisko przemocy w rodzinie, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w danej jednostce.	Pomocy Społecznej	
21.	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym na 1000 osób**	Bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym to osoby, które zakończyły edukację na poziomie szkoły podstawowej/gimnazjalnej, nieposiadające kwalifikacji do wykonywania jakiegokolwiek zawodu, poświadczonych dyplomem (świadectwem). Wskaźnik przeliczony na 1000 mieszkańców danej jednostki.	Powiatowy Urząd Pracy	Niekorzystny/ destymulanta
22.	Liczba NGO na 1000 osób*	Wskaźnik obrazuje potencjał lokalnego kapitału społecznego, wyrażony liczbą organizacji pozarządowych (fundacji i stowarzyszeń), w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danej jednostki.	Urząd Miasta	Korzystny/ stymulanta
23.	Liczba osób, które wzięły udział w wyborach samorządowych na 1000 osób	Wskaźnik obrazuje udział mieszkańców w życiu publicznym, wyrażony liczbą osób, które wzięły udział w wyborach samorządowych, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danej jednostki.	Urząd Miasta	Korzystny/ stymulanta
Sfera gospodarcza				
24.	Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych w CEIDiG na 1000 osób*	Wskaźnik obrazuje potencjał lokalnej gospodarki, wyrażony poziomem aktywności gospodarczej mieszkańców, odnoszącym się do łącznej liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze CEDIG wg stanu na dzień 31.12.2021 r. na 1000 mieszkańców danej jednostki.	Urząd Miasta	Korzystny/ stymulanta
25.	Liczba nowych zarejestrowań w CEIDiG na 1000 osób	Liczba podmiotów gospodarczych nowo rejestrowanych w CEIDG w latach 2019-2021 na 1000 mieszkańców danej jednostki określa	Urząd Miasta	Korzystny/ stymulanta

		zdolność lokalnej społeczności do podejmowania ryzyka gospodarczego i prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek.		
26.	Liczba wyrejestrowań z CEIDiG na 1000 osób	Wskaźnik obrazuje potencjał lokalnej gospodarki, a w szczególności kondycję sektora MŚP, wyrażoną liczbą podmiotów wyrejestrowanych w latach 2019-2021 z CEDIG na 1000 mieszkańców danej jednostki.	Urząd Miasta	Niekorzystny/ destymulanta
27.	Suma negatywnych zjawisk gospodarczych wg kodów PKD 9200Z 6419Z 6492Z wraz z punktami sprzedaży alkoholu na 1000 osób	Wskaźnik obrazuje rozkład branż niepożądanych w układzie jednostek w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danej jednostki. Branże niepożądane to m.in. tzw. przedsiębiorstwa „biedy”, tj. firmy prowadzące działalność pozabankową, zakłady losowe, kasyna, lombardy, punkty sprzedaży alkoholu, których funkcjonowanie koresponduje z problemami w sferze społecznej.	Urząd Miasta	Niekorzystny/ destymulanta
28.	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 1000 osób*	Wskaźnik obrazuje potencjał rynku pracy do rozwoju lokalnej gospodarki, mierzony udziałem liczby osób w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni powyżej 65 lat, kobiety – powyżej 60 lat). Wskaźnik przeliczony na 1000 mieszkańców danej jednostki.	Urząd Miasta	Niekorzystny/ destymulanta
Sfera środowiskowa				
29.	Liczba dni w roku z przekroczoną wartością normy dla stężenia PM10 w powietrzu	Wskaźnik obrazuje problem przekroczenia standardów jakości środowiska w odniesieniu do norm jakości powietrza, wyrażone liczbą dni w roku z ponadnormatywnym stężeniem PM10 w danej jednostce (norma dla PM10 – nie więcej niż 35 dni w roku z przekroczeniem wartości dopuszczalnego stężenia dobowego tj. 50 µg/m3).	Urząd Miasta	Niekorzystny/ destymulanta

30.	Liczba działalności gospodarczych wprowadzających zanieczyszczenia do powietrza na 1000 osób	Wskaźnik obrazuje zagrożenie dla zdrowia ludzi oraz lokalnego środowiska, mierzone liczbą funkcjonujących na terenie miasta podmiotów gospodarczych, mających pozwolenie na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza. Wskaźnik przeliczony na 1000 mieszkańców danej jednostki.	Urząd Miasta	Niekorzystny/ destymulanta
31.	Ilość wyrobów zawierających azbest do unieszkodliwienia w kg na 1000 osób**	Wskaźnik obrazuje zagrożenie dla zdrowia ludzi oraz środowiska, mierzone występowaniem odpadów niebezpiecznych, wyrażonych powierzchnią wyrobów zawierających azbest w m ² na 100 osób danej jednostki.	Urząd Miasta	Niekorzystny/ destymulanta
Sfera przestrzenno-funkcjonalna				
32.	Liczba budynków przyłączonych do sieci ciepłowniczej na 1000 osób	Wskaźnik obrazuje stopień wyposażenia w infrastrukturę techniczną jednostek, wyrażony liczbą budynków (prywatnych i gminnych) przyłączonych do sieci ciepłowniczej, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danej jednostki.	Urząd Miasta	Korzystny/ stymulanta
33.	Liczba mieszkańców poza zasięgiem strefy dostępności do obiektów infrastruktury społecznej na 1000 osób	Wskaźnik obrazuje stopień wyposażenia i dostępności do infrastruktury społecznej, mierzony liczbą mieszkańców poza zasięgiem strefy 500 m od obiektów infrastruktury społecznej (żłobków, przedszkoli, szkół, podstawowej opieki zdrowotnej, instytucji kultury) na 1000 mieszkańców jednostki.	Urząd Miasta	Niekorzystny/ destymulanta
34.	Liczba obiektów zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 1000	Wskaźnik obrazuje stopień niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, z uwagi na nagromadzenie obiektów zabytkowych,	Urząd Miasta	Niekorzystny/ destymulanta

	osób	których występowanie ogranicza możliwość wprowadzenia nowych funkcji oraz realizacji przekształceń funkcjonalnych. Ponadto znaczna część tego zasobu wymaga znacznych nakładów finansowych na remonty i konserwację, wymianę instalacji oraz dostosowanie do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Wskaźnik mierzony liczbą obiektów zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 1000 osób.		
35.	Liczba budynków użyteczności publicznej w których występują bariery architektoniczne na 1000 osób	Wskaźnik obrazuje stopień niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami wyrażony liczbą budynków użyteczności publicznej w których występują bariery architektoniczne na 1000 osób	Urząd Miasta	Niekorzystny/ destymulanta
36.	Liczba mieszkańców poza zasięgiem strefy dostępności do przystanków autobusowych na 1000 osób	Wskaźnik obrazuje stopień dostępności infrastruktury komunikacyjnej, wyrażony liczbą mieszkańców poza zasięgiem strefy 500 m od przystanków komunikacji publicznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danej jednostki	Urząd Miasta	Niekorzystny/ destymulanta
37.	Długość ścieżek rowerowych w m na 1000 osób*	Wskaźnik obrazuje stopień wyposażenia jednostek w infrastrukturę rowerową, stanowiącą alternatywny wobec ruchu samochodowego sposób przemieszczania się, wyrażony przez długość ścieżek rowerowych w metrach w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danej jednostki.	Urząd Miasta	Korzystny/ stymulanta
38.	Powierzchnia terenów zieleni na	Wskaźnik obrazuje udział ogólnodostępnych terenów zieleni	Urząd Miasta	Korzystny/ stymulanta

	1000 osób	(terenów urządzonej zieleni publicznej tj. parki i skwery), które odgrywają istotną rolę w systemie przyrodniczym miasta, wpływają na warunki zamieszkania w jednostce oraz świadczą o poziomie dostosowania rozwiązań urbanistycznych do potrzeb mieszkańców związanych z rekreacją i dostępem do przestrzeni publicznych, wyrażony powierzchnią tych terenów w m2 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.		
Sfera techniczna				
39.	Liczba mieszkań komunalnych i socjalnych na 1000 osób	Wskaźnik obrazuje skalę występowania zasobu mieszkaniowego, który jest narażony na degradację stanu technicznego, mierzony liczbą mieszkań komunalnych i socjalnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danej jednostki.	Miejski Zarząd Budynków	Niekorzystny/ destymulanta
40.	Liczba budynków komunalnych wybudowanych przed 1945 r. na 1000 osób**	Wskaźnik obrazuje rozkład najstarszego zasobu mieszkaniowego, będącego własnością gminy, mierzonego udziałem liczby budynków wybudowanych przed 1945 r., w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danej jednostki.	Miejski Zarząd Budynków	Niekorzystny/ destymulanta
41.	Liczba mieszkań komunalnych nie wyposażonych w łazienkę na 1000 osób	Wskaźnik obrazuje skalę występowania substandardowego zasobu mieszkaniowego, w którym nie jest możliwe efektywne korzystanie z obiektów, mierzone liczbą mieszkań komunalnych bez łazienki, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danej jednostki.	Miejski Zarząd Budynków	Niekorzystny/ destymulanta
42.	Liczba lokali komunalnych i prywatnych	Wskaźnik obrazuje skalę występowania substandardowego zasobu mieszkaniowego, w którym nie jest	Urząd Miasta	Niekorzystny/ destymulanta

(mieszkalnych i użytkowych) ogrzewanych piecami węglowymi na 1000 osób	możliwe efektywne korzystanie z obiektów, wyrażoną liczbą lokali gminnych (mieszkalnych i użytkowych) ogrzewanych piecami węglowymi, w przeliczeniu na 1000 osób. Wskaźnik bezpośrednio koreluje z danymi dotyczącymi jakości powietrza mierzonymi w sferze środowiskowej.
--	--

*Wskaźniki, które pokrywają się ze wskaźnikami wykorzystanymi do diagnozy delimitacyjnej przeprowadzonej w celu uchwalenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Łańcuta na lata 2015 – 2023.

**Wskaźniki zbliżone do wskaźników wykorzystanych w diagnozie delimitacyjnej przeprowadzonej na potrzeby Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Łańcuta na lata 2015 – 2023.

źródło: opracowanie własne.

Zaproponowany katalog wskaźników odzwierciedla najbardziej kluczowe problemy, które występują na terenie Łańcuta. Ich liczba i stopień przekroczenia wartości referencyjnej przesądzi o uznaniu niektórych jednostek za zdegradowane.

Wskaźniki wybrane do analizy porównawczej jednostek strukturalnych spełniają następujące kryteria:

- są mierzalne,
- pochodzą z wiarygodnych źródeł,
- istnieje w ich przypadku możliwość systematycznego pozyskiwania danych w kolejnych latach, na potrzeby monitorowania sytuacji na obszarze kryzysowym (w ramach monitoringu gminnego programu rewitalizacji)⁷.

Po przeprowadzeniu analizy wskaźnikowej została podjęta próba określenia, które jednostki charakteryzują się kumulacją zjawisk kryzysowych, przyjmując za priorytet

⁷ Jadach-Sepiolo A. (red.) i in., 2018, Gminny program rewitalizacji. Praktyczny poradnik dla mieszkańców i władz lokalnych, KIPPIM, Warszawa

udowodnienie koncentracji czynników kryzysowych w sferze społecznej, na co wskazuje art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji.

Poniżej dokonano analizy wpływu liczby wskaźników z poszczególnych sfer na wybór obszaru zdegradowanego (Tab. 24).

Tab. 24. Wpływ wskaźników z poszczególnych sfer na wybór obszaru zdegradowanego w Łańcucie

Wyszczególnienie sfer	Liczba badanych wskaźników kryzysowych	Wpływ wskaźników z poszczególnych sfer na wybór obszaru zdegradowanego
Sfera społeczna	23	<p>Art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji wskazuje na konieczność udowodnienia koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. z 2020 r. poz. 1062), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.</p> <p>Z udziałem 23 badanych wskaźników uznano za zdegradowane w sferze społecznej te jednostki, w których występuje co najmniej 13 negatywnych zjawisk, co świadczy o z koncentracji kryzysu w tej sferze, w powiązaniu z występowaniem co najmniej jednego negatywnego zjawiska w każdej z pozostałych sfer.</p>
Sfera gospodarcza	5	<p>Art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji wskazuje na konieczność udowodnienia współwystępowania z koncentracją kryzysu w sferze społecznej co najmniej jednego negatywnego zjawiska pozaspołecznego – w sferze gospodarczej określonego jako niski stopień przedsiębiorczości, słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw.</p> <p>Z udziałem 5 badanych wskaźników uznano za zdegradowane w sferze gospodarczej te jednostki, w których występuje co najmniej 1 negatywne zjawisko w tej sferze – w powiązaniu z koncentracją kryzysu w sferze społecznej.</p>

Sfera środowiskowa	3	<p>Art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji wskazuje na konieczność udowodnienia współwystępowania z koncentracją kryzysu w sferze społecznej co najmniej jednego negatywnego zjawiska pozaspołecznego – w sferze środowiskowej są to w szczególności: przekroczenia standardów jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska.</p> <p>Z udziałem 3 badanych wskaźników uznano za zdegradowane w sferze środowiskowej te jednostki, w których występuje co najmniej 1 negatywne zjawisko w tej sferze – w powiązaniu z koncentracją kryzysu w sferze społecznej.</p>
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	7	<p>Art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji wskazuje na konieczność udowodnienia współwystępowania z koncentracją kryzysu w sferze społecznej co najmniej jednego negatywnego zjawiska pozaspołecznego – w sferze przestrzenno-funkcjonalnej obejmującej w szczególności niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niska jakość terenów publicznych.</p> <p>Z udziałem 7 badanych wskaźników uznano za zdegradowane w sferze przestrzenno-funkcjonalnej te jednostki, w których występuje co najmniej 1 negatywne zjawisko w tej sferze – w powiązaniu z koncentracją kryzysu w sferze społecznej.</p>
Sfera techniczna	4	<p>Art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji wskazuje na konieczność udowodnienia współwystępowania z koncentracją kryzysu w sferze społecznej co najmniej jednego negatywnego zjawiska pozaspołecznego – w sferze technicznej obejmującego w szczególności: degradację stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.</p>

Z udziałem 4 badanych wskaźników uznano za zdegradowane w sferze technicznej te jednostki, w których występuje co najmniej 1 negatywne zjawisko w tej sferze – w powiązaniu z koncentracją kryzysu w sferze społecznej.

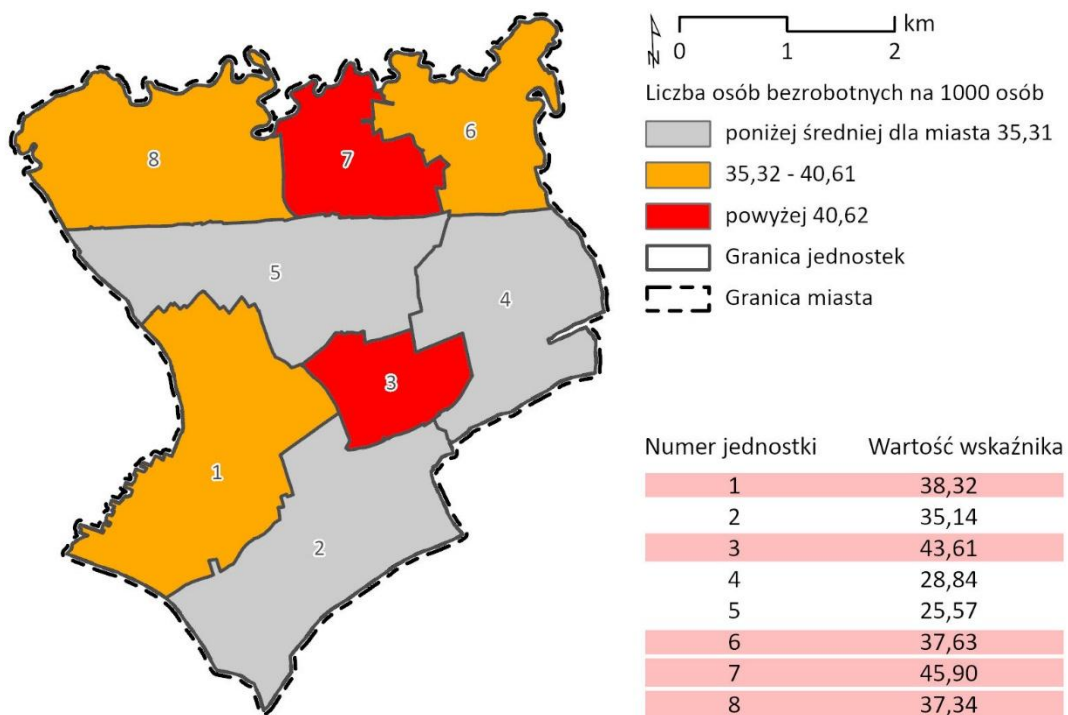
źródło: opracowanie własne.

Na potrzeby badania ustalono, że za sytuację kryzysową uznaje się odchylenie wartości analizowanego wskaźnika od średniej liczonej dla obszaru całego miasta. Przyjęte założenia metodologiczne spełniają wymogi zapisów ustawy o rewitalizacji.

3.5. Sfera społeczna

Do analizy sfery społecznej użyto 23 wskaźników obrazujących zjawiska kryzysowe, o których mówi art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, w szczególności dotyczących bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. z 2020 r. poz. 1062 ze zm.), niskiego poziomu kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym.

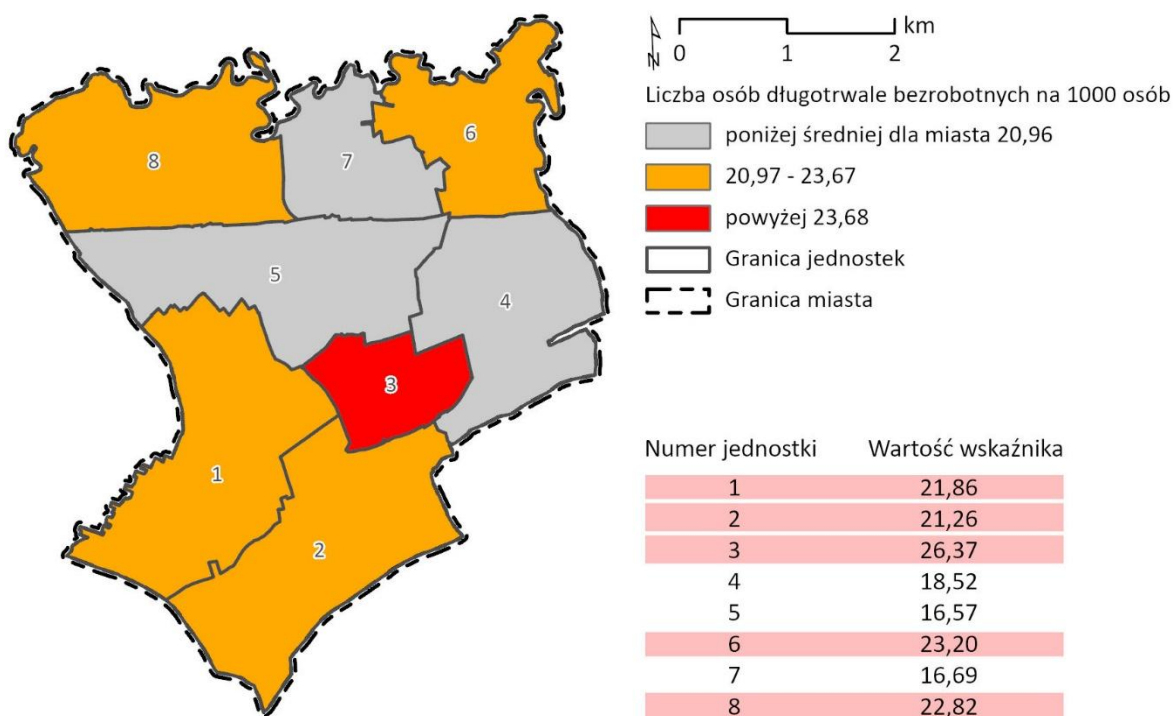
Pierwszym zjawiskiem analizowanym w sferze społecznej jest liczba osób bezrobotnych. Świadczy ona o liczbie osób, które wymagają na co dzień wsparcia przez publiczne służby zatrudnienia. Wartość referencyjna tego wskaźnika dla miasta wyniosła 35,31. Przeprowadzone badanie pokazuje, iż została ona przekroczona w 5 jednostkach. Problem bezrobocia kumuluje się w północnych i centralnych obszarach Łańcuta. Najwyższa wartość wskaźnika osiągnęła poziom większy o prawie 30 p. p. w jednostce nr 7 i równała się 45,90. Na drugim miejscu pod względem wielkości wskaźnika znalazła się jednostka nr 3, z wartością równą 43,61 (większą o ok. 23,5 p. p. od średniej dla miasta), a na miejscu trzecim znalazła się jednostka nr 1, gdzie wartość wskaźnika wyniosła 38,32 (o ok. 8,5 p. p. więcej niż średnia dla miasta). W pozostałych jednostkach, w których wartość wskaźnika przekroczyła średnią dla miasta, jego wysokość wynosiła: 37,63 i 37,34. Liczba osób bezrobotnych nie przekracza wartości referencyjnej dla miasta w 3 jednostkach, czyli w 37,5% jednostek.

Rys. 12. Wskaźnik liczby osób bezrobotnych na 1000 osób
źródło: opracowanie własne.

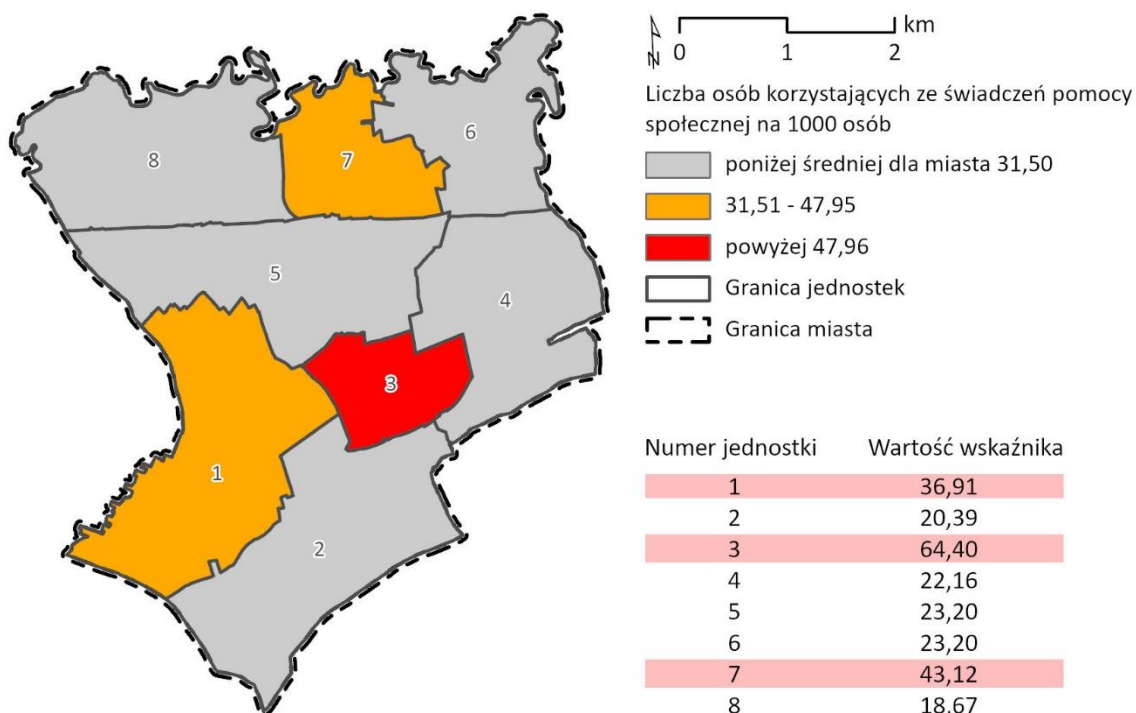
Kolejnym omawianym zjawiskiem w sferze społecznej jest liczba osób, które pozostają bez pracy przez okres powyżej 12 miesięcy i więcej. Średnia wartość wskaźnika liczby osób długotrwale bezrobotnych na 1000 osób wyniosła w Łańcucie 20,96. Została ona przekroczona w 5 jednostkach, a problem skumulował się głównie w centralnym, południowym i północnym obszarze miasta.

Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w jednostce nr 3. Jego wartość osiągnęła 26,37, czyli była większa od wartości referencyjnej o ok. 26 p. p., w pozostałych jednostkach, w których odnotowano sytuację kryzysową, wartość omawianego wskaźnika wahała się w granicach 23,20 – 21,26. W 3 jednostkach, stanowiących 37,5% liczby jednostek, nie odnotowano kryzysu związanego z występowaniem długotrwałego bezrobocia.

Rys. 13. Wskaźnik liczby osób długotrwale bezrobotnych na 1000 osób
źródło: opracowanie własne.

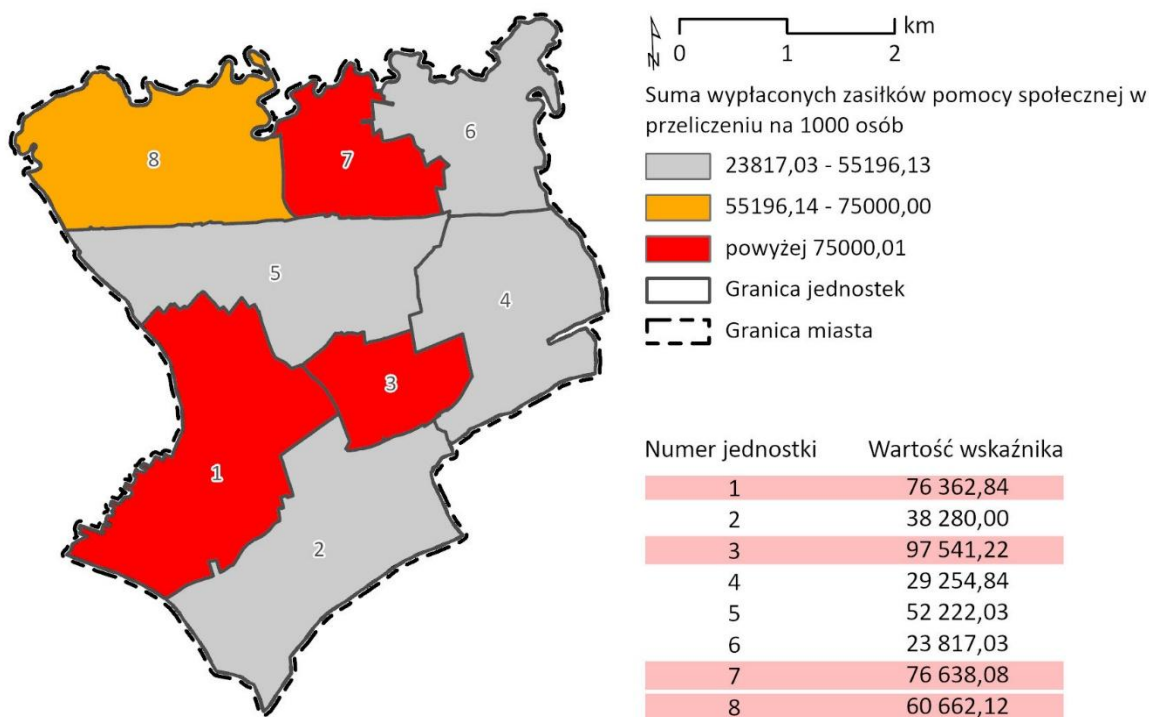
Wskaźnik przedstawiający liczbę osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej obrazuje poziom niesamodzielności finansowej mieszkańców miasta. Jego wartość referencyjna dla miasta (31,50) została przekroczona w 3 jednostkach. Stanowią one 37,5% liczby jednostek w Łąncucie. Jednostką, która przekroczyła wartość referencyjną w największym stopniu, była jednostka nr 3, gdzie wartość wskaźnika wyniosła 64,40, czyli była ponad 2-krotnie wyższa od wartości referencyjnej. Jednostka nr 3 odznaczała się również najwyższą wartością wskaźnika dotyczącego zjawiska długotrwałego bezrobocia. Można więc zakładać, że wartość wskaźnika dotyczącego liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej jest skorelowana z wartością wskaźnika dotyczącego liczby osób długotrwale bezrobotnych. Na drugim miejscu znalazła się jednostka nr 7. W tym przypadku wartość wskaźnika wyniosła 43,12, czyli była wyższa o niecałe 37 p . p od wartości referencyjnej. Trzecią jednostką, w której występowała sytuacja kryzysowa była jednostka nr 1, gdzie wartość wskaźnika wyniosła 36,91. Omawianego problemu nie odnotowano w 5 jednostkach (62,5% ich liczby), co wskazuje na dobrą sytuację materialną mieszkańców Łąncuta.

Rys. 14. Wskaźnik związany z liczbą osób, korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1000 osób

źródło: opracowanie własne.

Kolejny omawiany wskaźnik, tj. suma wypłaconych zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 osób, prezentuje problem ubóstwa występujący w rodzinach. Problem ten jest ściśle związany ze złą sytuacją materialną rodziny, wynikającą z niskiego poziomu jej dochodów. Wartość referencyjna omawianego wskaźnika wyniosła dla Łańcuta 55196,13 zł. Zjawisko najmocniej koncentrowało się w centralnych oraz północnych obszarach miasta. Jednostką, gdzie występowała największa sytuacja kryzysowa była jednostka nr 3, gdzie wartość wskaźnika wyniosła 97541,22 zł, czyli była ona prawie 2-krotnie większa od wartości referencyjnej. Jednostki o nr 1 i 7 również znacznie przekraczały wartość referencyjną, a ich wartości wskaźników były bardzo zbliżone (odpowiednio: 76362,84 i 76638,08). W czterech z ośmiu jednostek nie odnotowano sytuacji kryzysowej (50% z liczby jednostek).

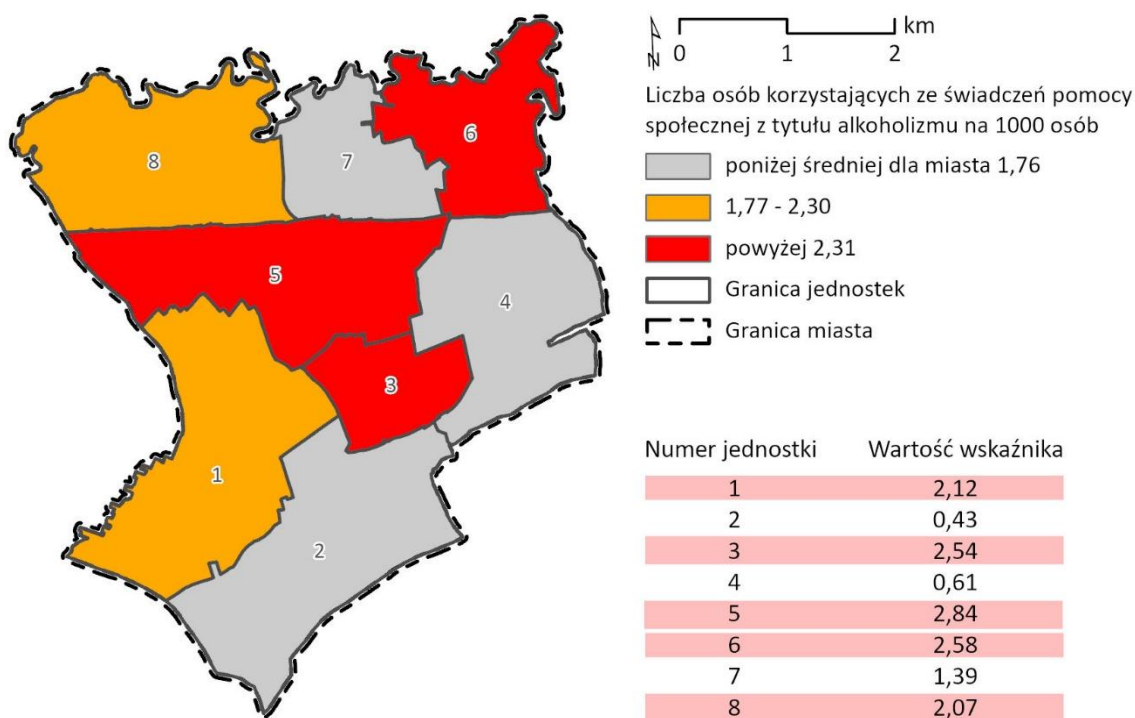

Rys. 15. Suma wypłaconych zasiłków pomocy społecznej [zł] w przeliczeniu na 1000 osób

źródło: opracowanie własne.

Następnym istotnym problemem sfery społecznej jest alkoholizm. Prowadzi on do zjawiska nazywanego alkoholową patologią społeczną, co wynika z faktu, że nałóg ten bezpośrednio dotyczy nie pojedynczych osób, ale pośrednio też osób znajdujących się w bliskim otoczeniu osoby uzależnionej. Tym samym zjawisko to obejmuje nieraz całe rodziny. W związku z powyższym problem zbadano za pomocą liczby osób w rodzinach pobierających świadczenia pieniężne z MOPS z powodu alkoholizmu.

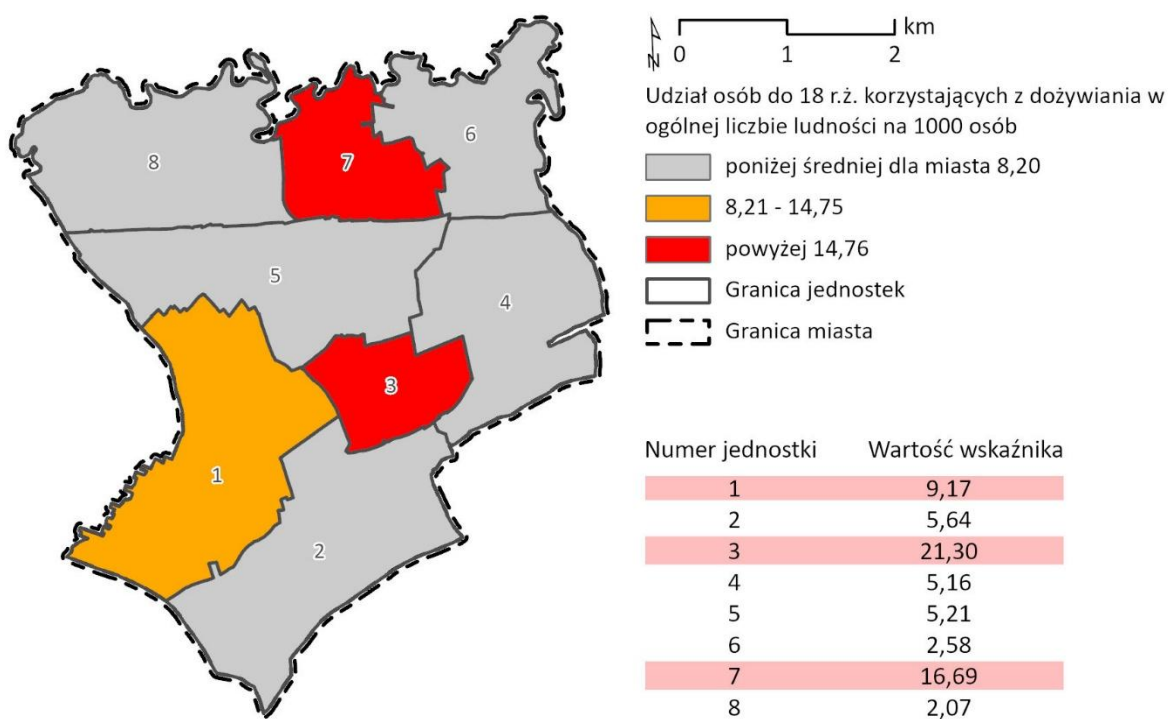
Kwerenda zjawiska alkoholizmu doprowadziła do identyfikacji 5 jednostek, w których została przekroczona wartość referencyjna dla miasta (1,76). Najpoważniejszy kryzys odnotowano w jednostce nr 5 (2,84), jednakże wszystkie jednostki strukturalne w sytuacji kryzysowej charakteryzują się wskaźnikami na relatywnie podobnym poziomie od 2,07 do 2,84 – jednocześnie są to wartości odznaczające się niewielkim odchyleniem od średniej dla miasta.

Rys. 16. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu na 1000 osób

źródło: opracowanie własne.

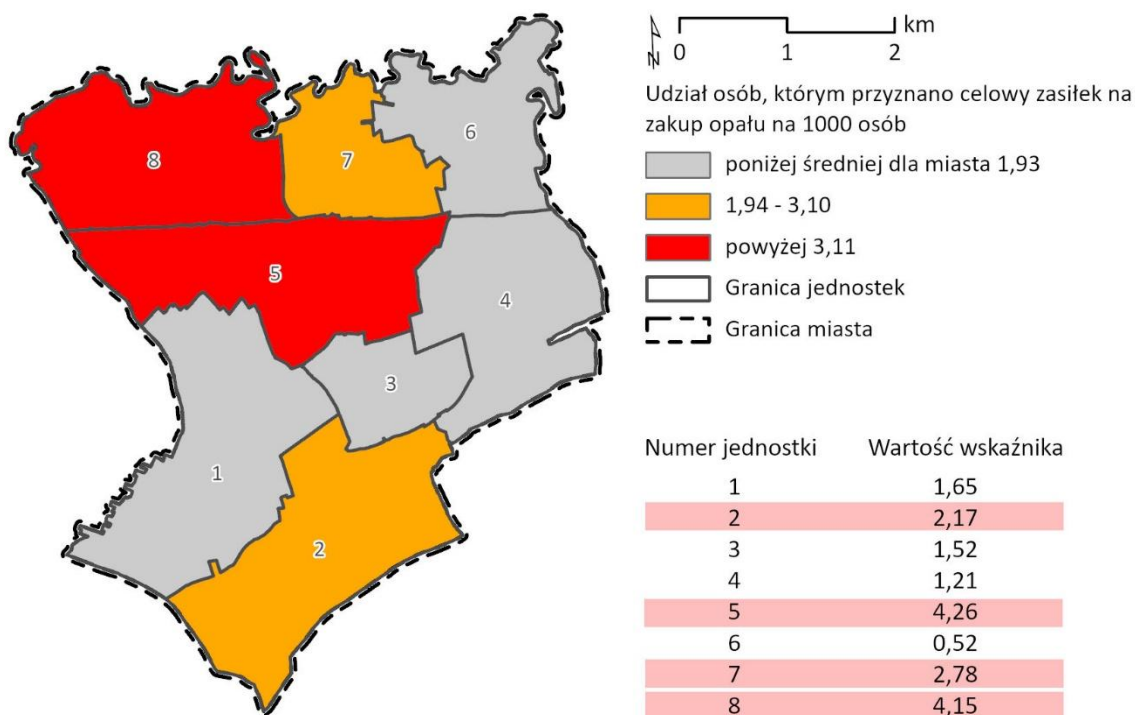
Kolejnym wskaźnikiem w sferze społecznej jest wskaźnik obrazujący liczbę osób do 18 roku życia, które korzystają ze świadczeń na dożywianie na 1000 osób, i prezentuje on problem ubóstwa występujący w rodzinach, w których wychowują się dzieci. Problem ten jest ściśle powiązany ze złą sytuacją materialną rodziny, wynikającą z niskiego poziomu jej dochodów. Wartość referencyjna omawianego wskaźnika wyniosła 8,20. Z analizy rozkładu tego zjawiska wynika, iż najwyższy poziom problemu odnotowano w dwóch jednostkach. W jednostce nr 3 wartość wskaźnika została przekroczona ponad 2,5-krotnie i wyniosła 21,30. W jednostce nr 7 wartość wskaźnika została przekroczona ponad 2-krotnie i wyniosła 16,69. W 5 jednostkach (62,5% liczby jednostek) nie odnotowano sytuacji kryzysowej, wskazuje to na stabilną sytuację rodzin zamieszkujących Łańcut.

Rys. 17. Wskaźnik związany z liczbą osób do 18 r. ż., które korzystają ze świadczeń na dożywianie, na 1000 osób

źródło: opracowanie własne.

Wartość referencyjna dla wskaźnika liczby osób, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału na 1000 osób wyniosła 1,93. Wsparcie w zakupie opału dotyczy najczęściej gospodarstw doświadczających ubóstwa energetycznego, tj. mających trudności w zaspokojeniu podstawowych potrzeb związanych z dostępem do energii służącej do gotowania, ogrzewania i oświetlania, a także trudności w ochronie przed chłodem, wilgocią i upałem. Ubóstwo energetyczne stanowi barierę w realizowaniu prawa do minimalnych standardów zamieszkiwania oraz przeszkodę w zrównoważonym rozwoju osiedli ludzkich. Sytuacja kryzysowa koncentruje się na obszarze północno-zachodnim oraz południowym. Najwyższa wartość wskaźnika występuje w dwóch jednostkach. W jednostce nr 5 wyniosła 4,26, czyli była ponad 2-krotnie wyższa niż wartość referencyjna. W jednostce nr 8 wartość wskaźnika wyniosła 4,15 i również była ponad 2-krotnie wyższa od średniej dla miasta. W pozostałych jednostkach, gdzie występowała sytuacja kryzysowa wartości wskaźnika wynosiły: 2,78 oraz 2,17. W 4 jednostkach na obszarze Łącuta wartości wskaźnika nie przekraczały wartości referencyjnej, stanowiło to 50% wszystkich jednostek.

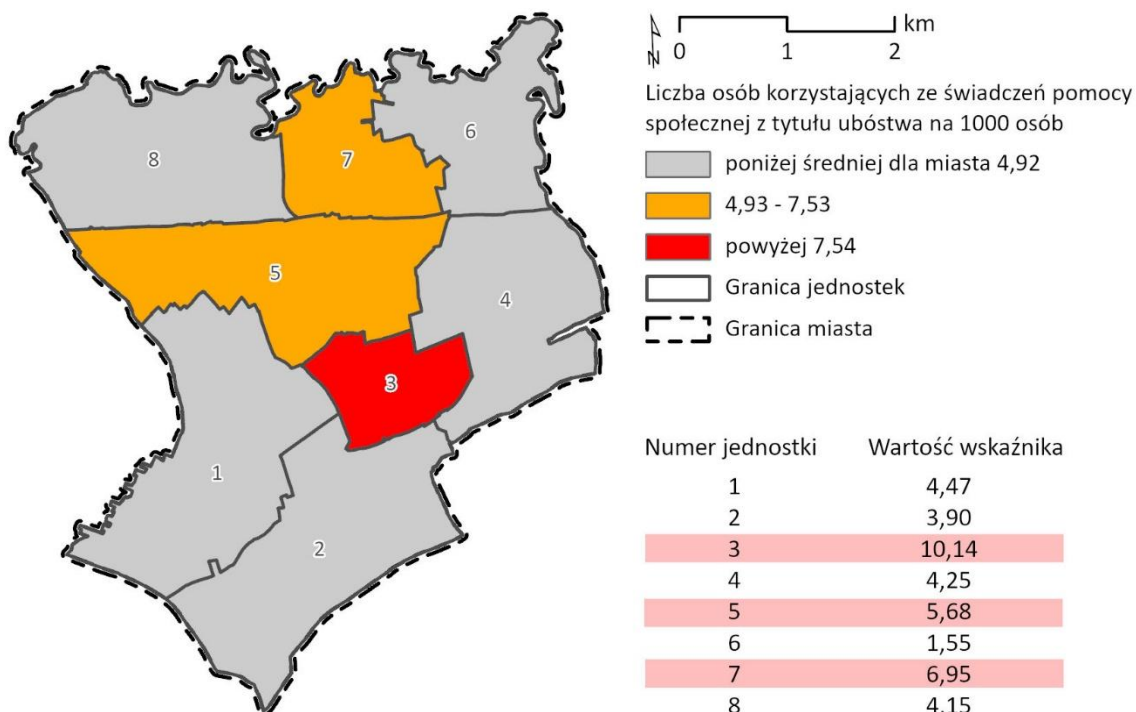

Rys. 18. Liczba osób, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału na 1000 osób

źródło: opracowanie własne.

W przypadku wskaźnika liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa na 1000 osób sytuacja kryzysowa występuje w 3 jednostkach. Wartość referencyjna wskaźnika dla miasta wynosi 4,92 i została przekroczona w jednostkach nr: 3, 5, 7. O ile w przypadku jednostek nr 5 i 7 można mówić o relatywnie niewielkim odchyleniu od średniej wartości dla miasta, o tyle w przypadku jednostki nr 3 można mówić o poważnym kryzysie. Wartość wskaźnika dla jednostki nr 3 wyniosła 10,14, czyli była ponad 2-krotnie wyższa od wartości referencyjnej. W 5 z 8 jednostek, czyli w 62,5% jednostek wartość wskaźnika była niższa niż wartość referencyjna dla miasta.

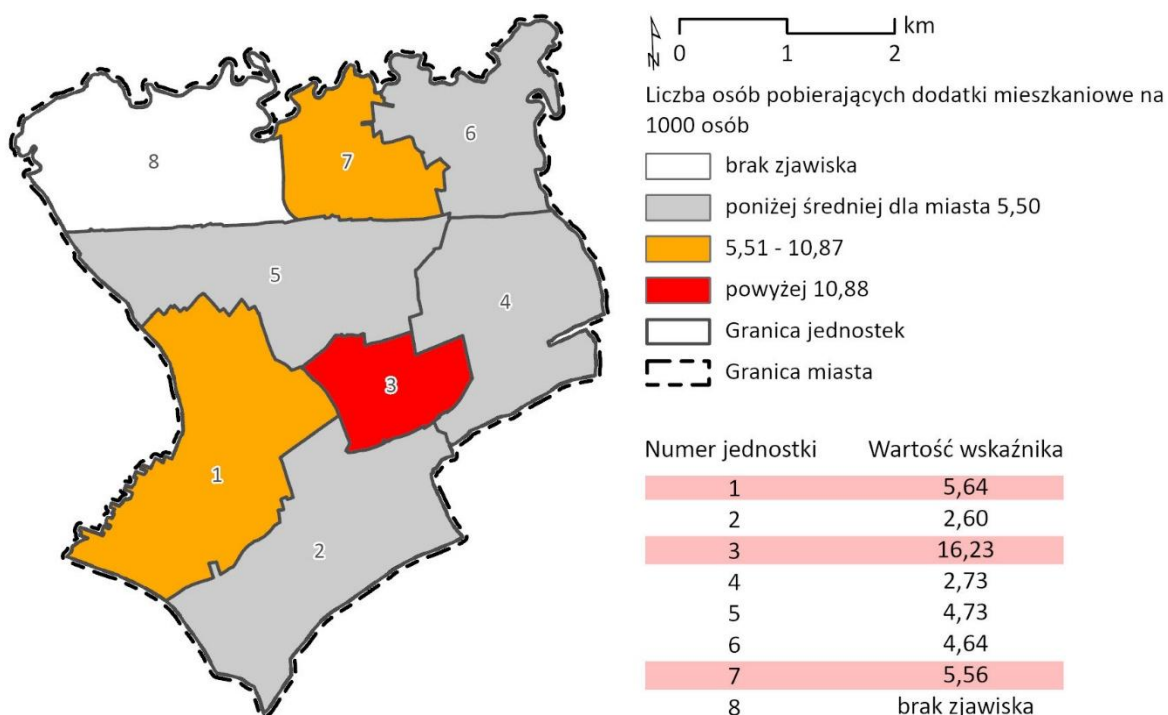
Występowanie zjawiska ubóstwa świadczy o problemach strukturalnych części mieszkańców Łańcuta (w jednostce nr 3 ponad 10 na 1000 osób), skutkujących skrajnym obniżeniem bazy dochodowej gospodarstw domowych. Jest to ta część populacji miasta, która jest w szczególności narażona na wystąpienie spirali degradacji, czyli wzajemnego pogłębiania się różnorodnych zjawisk kryzysowych, generowanych przez brak stałych dochodów (np. możliwość wystąpienia zadłużenia, wykluczenie z aktywności społeczno-zawodowej, złe warunki zamieszkania, problem degradacji technicznej zabudowy).

Rys. 19. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa na 1000 osób

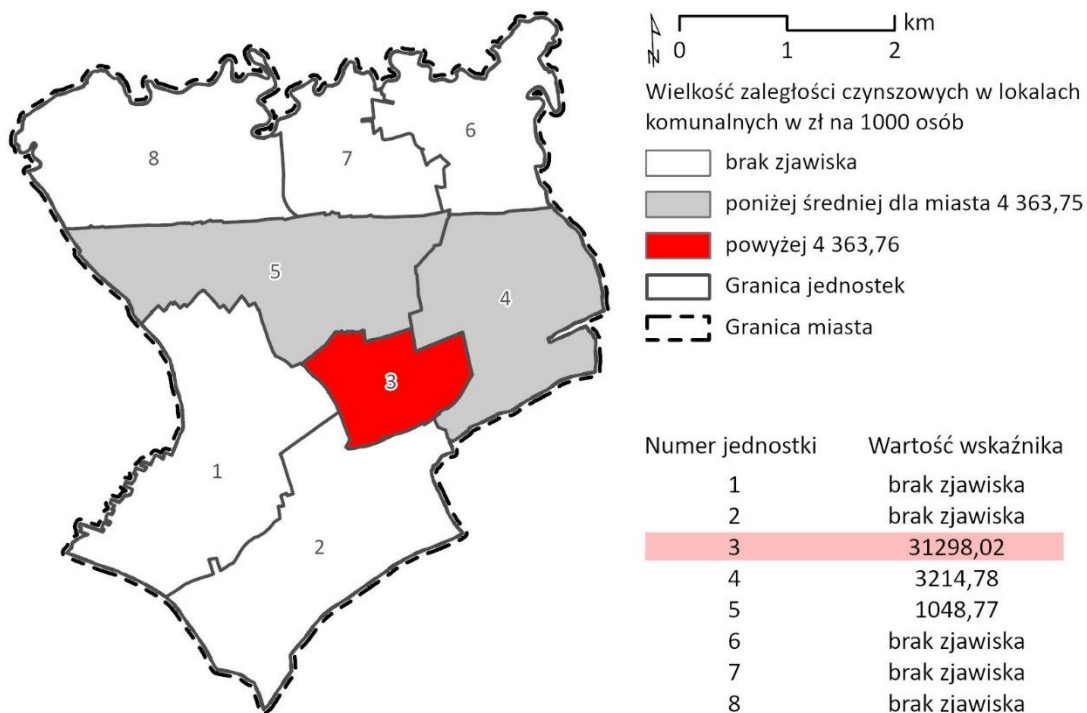
źródło: opracowanie własne.

Kolejnym wskaźnikiem w sferze społecznej jest wskaźnik obrazujący liczbę osób pobierających dodatki mieszkaniowe na 1000 osób. Wartość referencyjna dla miasta wynosiła 5,5. Najwyższa wartość wskaźnika występowała w jednostce nr 3 i wynosiła 16,23, czyli była prawie 3-krotnie wyższa niż średnia dla miasta. W pozostałych jednostkach, gdzie odnotowano sytuację kryzysową odchylenie od średniej dla miasta było relatywnie niewielkie, w jednostce nr 1 wartość wskaźnika wyniosła 5,64, a w jednostce nr 7 5,56. W jednostce nr 8 zjawisko nie wystąpiło. W 5 z 8 jednostek (62,5%) nie odnotowano sytuacji kryzysowej.

Rys. 20. Liczba osób pobierających dodatki mieszkaniowe na 1000 osób
źródło: opracowanie własne.

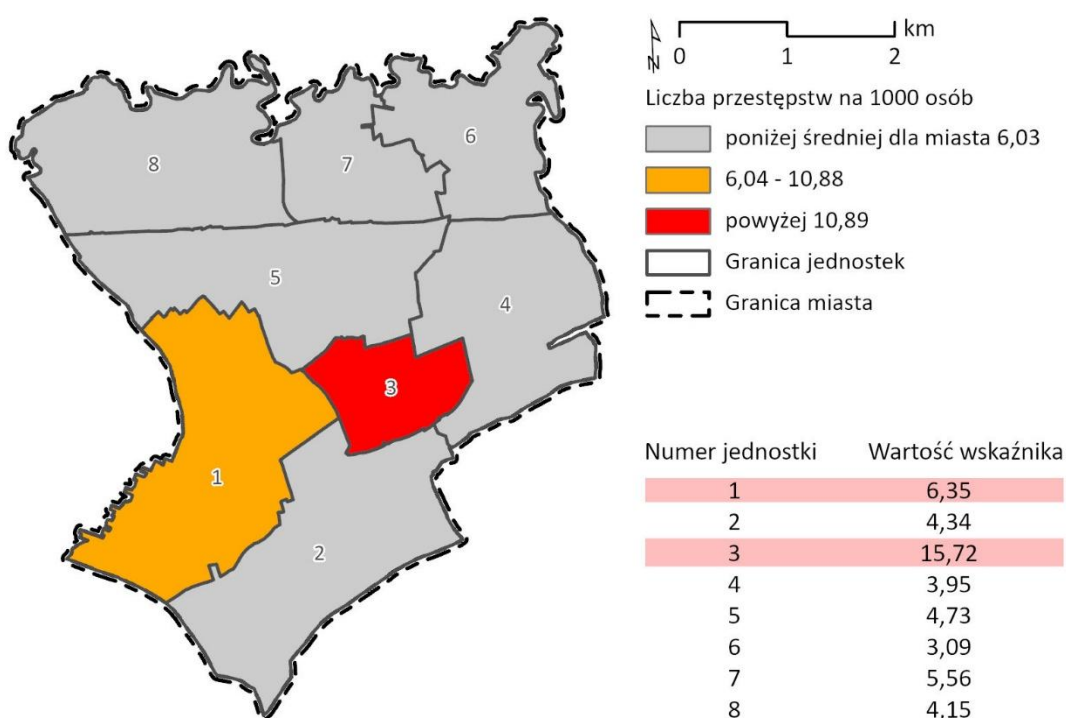
Z analizy rozkładu wartości wskaźnika wielkości zaległości czynszowych w lokalach komunalnych w zł na 1000 osób wynika, że w 5 jednostkach problem zadłużenia w zasobie gminnym nie występuje w ogóle, a w dwóch kolejnych wartość wskaźnika kształtuje się poniżej średniej dla miasta (tj. 4363,75 zł). Jedyną jednostką, gdzie wartość wskaźnika była powyżej wartości referencyjnej, była jednostka nr 3 (31298,02 zł), czyli przekroczyła średnią dla miasta ponad 7-krotnie.

Rys. 21. Wielkość zaległości czynszowych w lokalach komunalnych w zł na 1000 osób

źródło: opracowanie własne.

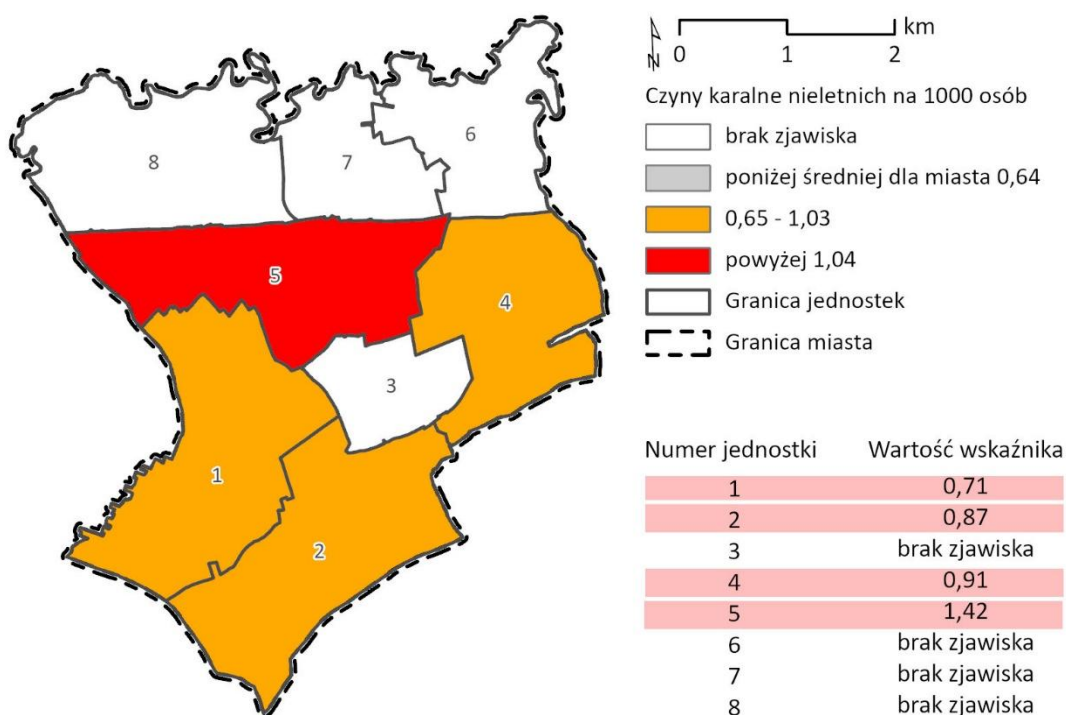
Średnia wielkość wskaźnika liczby przestępstw na 1000 osób wyniosła 6,03. W dwóch jednostkach wartość wskaźnika była wyższa od wartości referencyjnej, co wskazuje na relatywnie wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego w Łańcucie. Jednostkami, gdzie odnotowano wartość wskaźnika wyższą od średniej dla miasta były jednostki nr 1 i 3, które znajdują się w centralnej części analizowanego obszaru. W jednostce nr 3 wartość wskaźnika była ponad 2,5-krotnie wyższa od wartości referencyjnej. W jednostce nr 1 odnotowano stosunkowo niewielkie odchylenie od średniej wartości wskaźnika dla miasta. Występowanie tego zjawiska świadczy o niskim stanie bezpieczeństwa publicznego w jednostkach nr 1 i 3 i obrazuje ich degradację pod kątem społecznym.

Rys. 22. Wskaźnik liczby przestępstw na 1000 osób
źródło: opracowanie własne.

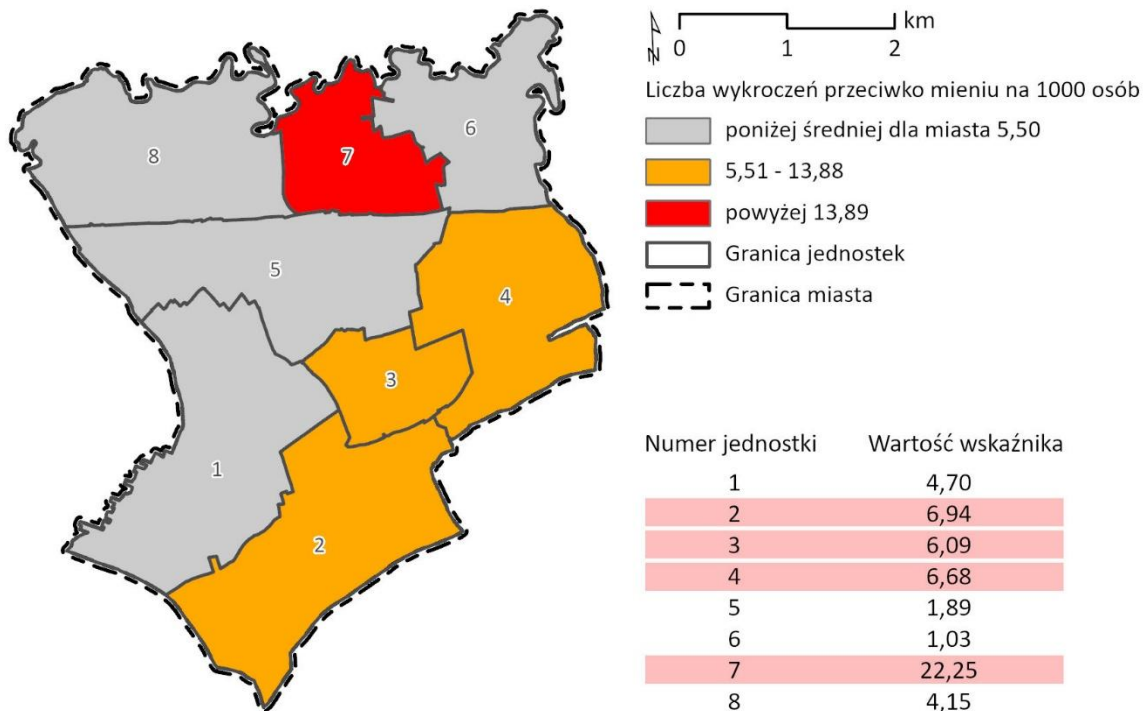
Liczba czynów karalnych nieletnich na 1000 osób wskazuje na stopień demoralizacji młodzieży. Według ustawy nieletni dopuszczający się czynu karnego to osoba w wieku 13 - 17 lat. Natomiast przez czyn karalny rozumie się przestępstwo lub przestępstwo skarbowe lub wykroczenie określone w art. 50a, art. 51, art. 69, art. 74, art. 76, art. 85, art. 87, art. 119, art. 122, art. 124, art. 133 lub art. 143 Kodeksu wykroczeń. Dokonywanie przez nieletnich czynów karalnych jest niepokojącym zjawiskiem, ponieważ utrwalone we wczesnej młodości wzorce często eskalują w dorosłym życiu. Warto zaznaczyć również, że demoralizacja w dużej mierze jest problemem przekazywanym z pokolenia na pokolenie, przez co młodym osobom trudno jest się wydostać z zamkniętego kręgu patologii.

Największy kryzys w tym zakresie występował w jednostce nr 5, gdzie wartość wskaźnika (1,42) była ponad 2-krotnie większa niż średnia dla miasta (0,64). Sytuacja kryzysowa wystąpiła również w trzech innych jednostkach, w jednostce nr 4 wartość wskaźnika wyniosła 0,91, w jednostce nr 2 – 0,87, a w jednostce nr 1 – 0,71.

Rys. 23. Czyny karalne nieletnich na 1000 osób
źródło: opracowanie własne.

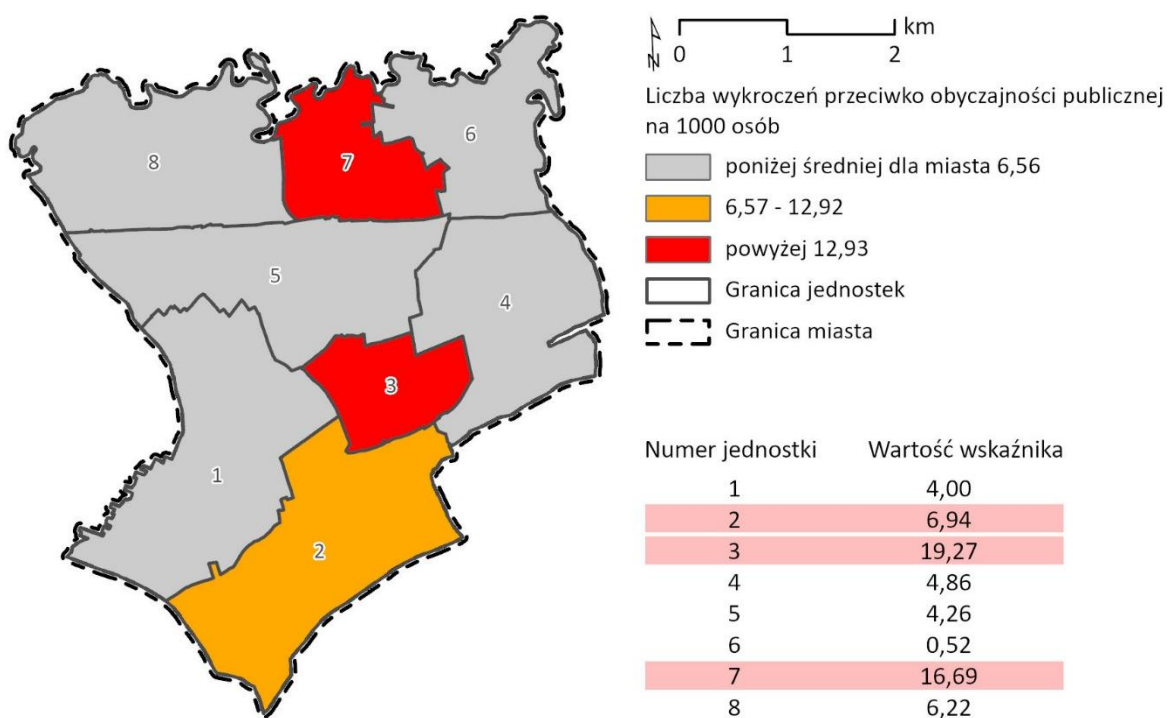
W przypadku wykroczeń przeciwko mieniu odchylenia od wartości referencyjnej (5,50) odnotowano w 4 jednostkach strukturalnych. Głęboki kryzys w tym aspekcie widoczny jest w jednostce nr 7, w której to wartość średnia wskaźnika dla miasta została przekroczona ponad 4-krotnie (22,25). Pozostałe jednostki, gdzie odnotowano sytuację kryzysową, nie odznaczają się tak wysokim odchyleniem od średniej dla miasta, wartość wskaźnika w tych jednostkach wynosi od 6,09 do 6,94.

Rys. 24. Liczba wykroczeń przeciwko mieniu na 1000 osób
źródło: opracowanie własne.

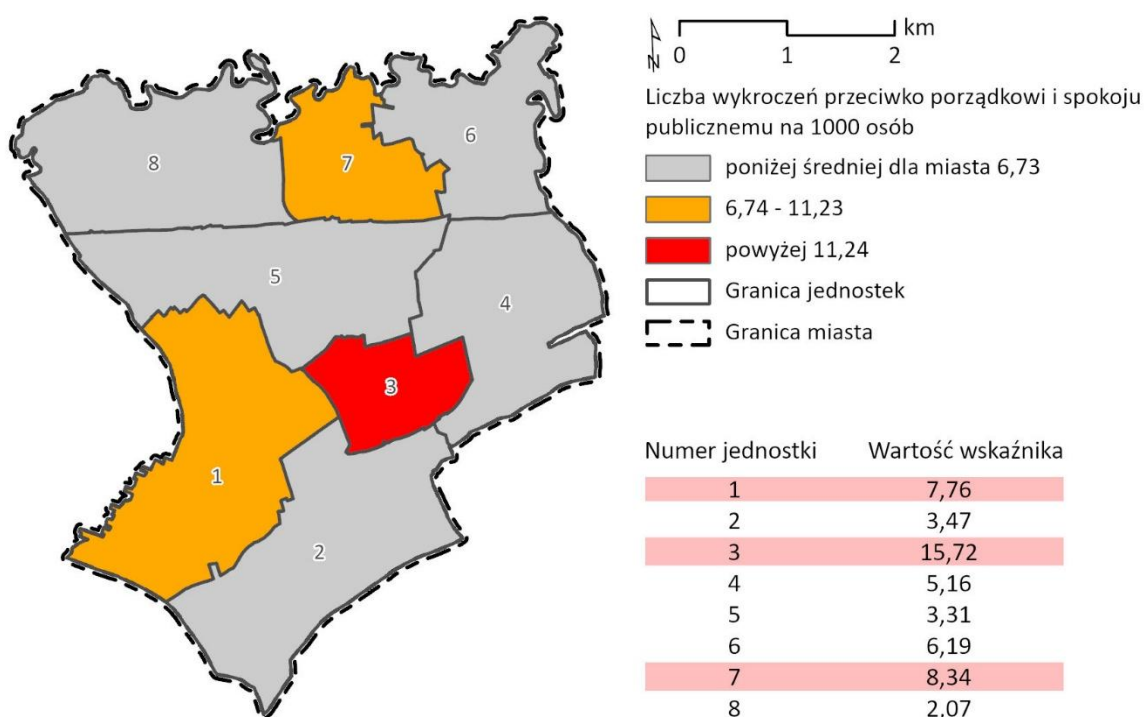
Innym rodzajem czynów społecznie szkodliwych są te przeciwko obyczajności publicznej. Według rozdziału XVI Kodeksu wykroczeń – wykroczenia przeciwko obyczajności publicznej to m.in. nieobyczajny wybryk, nieobyczajne ogłoszenie, napis, rysunek.

Wartość referencyjna dla miasta wyniosła 6,56, a jej przekroczenie odnotowano w 3 jednostkach. Dwie jednostki (nr 3 i 7) charakteryzowały się dużym odchyleniem od średniej dla miasta. W jednostce nr 3 wartość wskaźnika wyniosła 19,27, czyli była wyższa od średniej dla miasta prawie 3-krotnie. W jednostce nr 7 wartość wskaźnika wyniosła 16,69, czyli była wyższa od wartości referencyjnej ponad 2,5-krotnie. W Łąncucie w 5 z 8 jednostek nie zaobserwowano sytuacji kryzysowej.

Rys. 25. Liczba wykroczeń przeciwko obyczajności publicznej na 1000 osób
źródło: opracowanie własne.

W przypadku wykroczeń przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu na 1000 osób średnia wartość dla miasta wyniosła 6,73. Jednostką o najwyższym odchyleniu od wartości referencyjnej była jednostka nr 3, gdzie wartość wskaźnika była równa 15,72, czyli była ponad 2-krotnie większa od średniej wartości wskaźnika dla miasta. W jednostkach strukturalnych (nr 7 i 1), gdzie zaobserwowano sytuację kryzysową, wartość wskaźnika wynosiła 8,34 (nr 7) i 7,76 (nr 1). W pozostałych jednostkach wartość referencyjna nie została przekroczona, w związku z tym nie odnotowano tam sytuacji kryzysowej dotyczącej wykroczeń przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu.

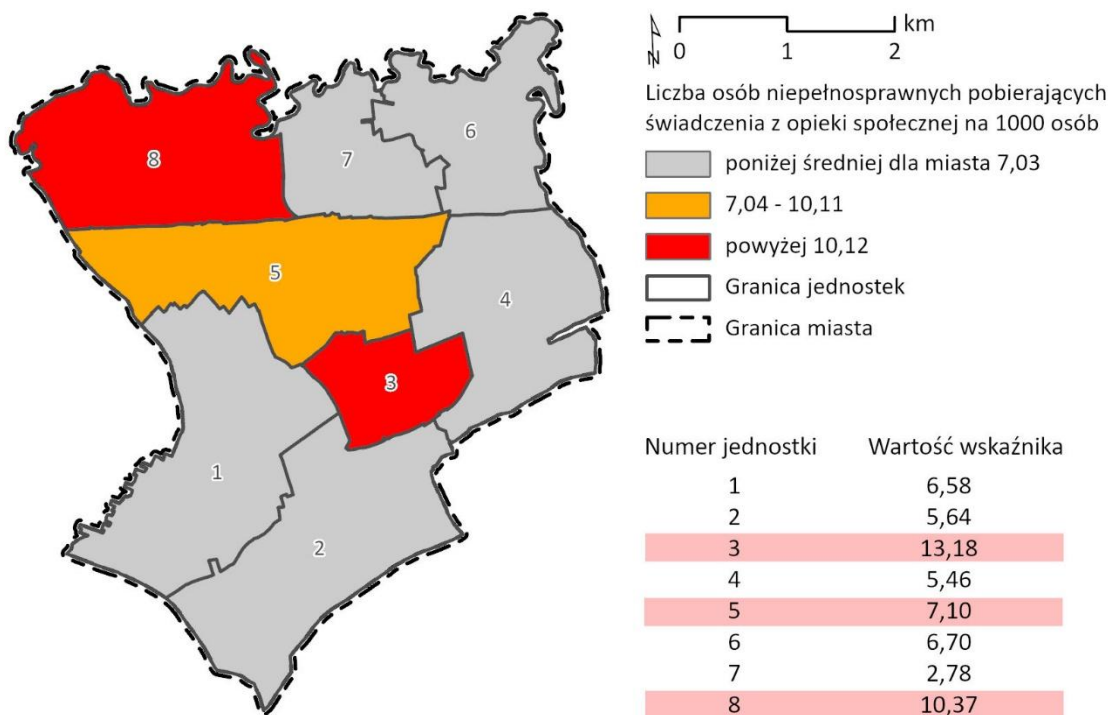

Rys. 26. Liczba wykroczeń przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu na 1000 osób

źródło: opracowanie własne.

Zjawisko wykluczenia dotyczy również mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności. Koncentracja dużej liczby mieszkańców o zwiększonych potrzebach może przesądzić o uznaniu danej jednostki za zdegradowaną. Badanym zjawiskiem w tej sferze jest liczba niepełnosprawnych pobierających świadczenia z opieki społecznej na 1000 osób. Osoby ze szczególnymi potrzebami, utrzymujące się z niskich rent i zasiłków pobieranych w ramach pomocy społecznej, są szczególnie narażone na problem wykluczenia społeczno-zawodowego – nie tylko z powodu ograniczonej oferty edukacyjnej i niższych kompetencji, ale przede wszystkim z powodu barier w samodzielnym poruszaniu się, występujących w przestrzeniach publicznych, komunikacji publicznej, potencjalnych miejscach pracy.

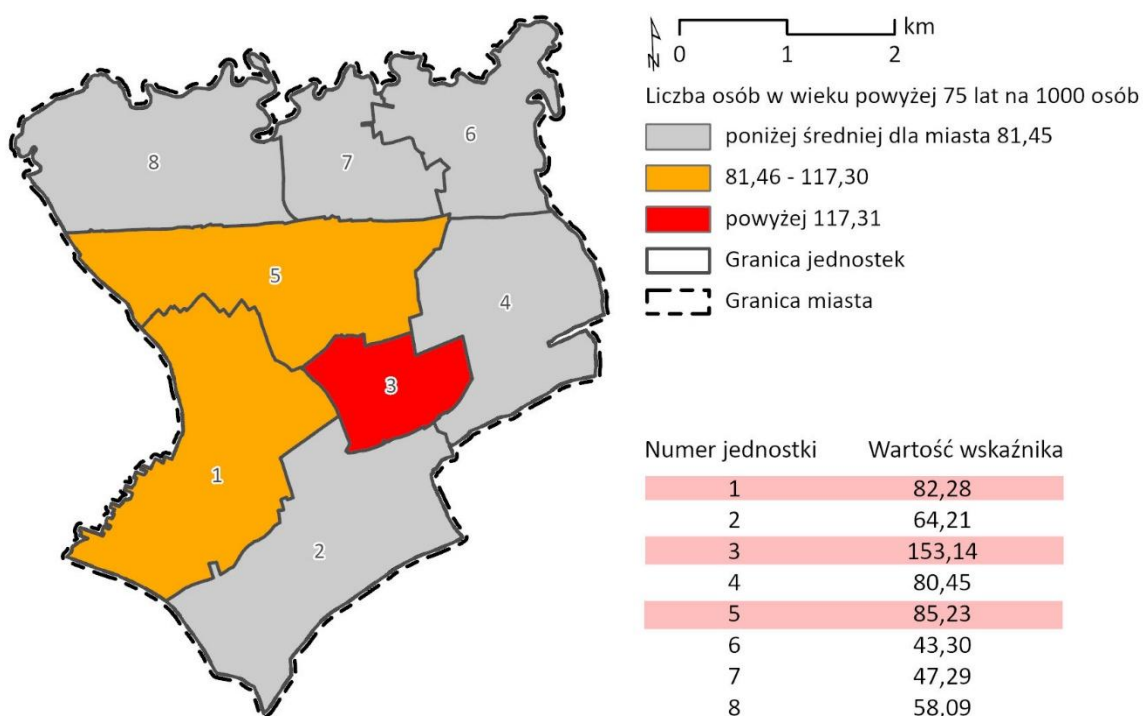
W odniesieniu do tego wskaźnika sytuacja kryzysowa dotyczy 3 jednostek. Zjawisko osób niepełnosprawnych pobierających świadczenia z opieki społecznej najbardziej zauważalne jest w jednostkach nr 3 i 8, gdzie wartość wskaźnika wyniosła kolejno: 13,18 i 10,37. Wartość referencyjna została również przekroczona w jednostce nr 5, gdzie wartość wskaźnika wyniosła 7,10, jest to jednak nieznaczne odchylenie od średniej wartości wskaźnika dla miasta. W pozostałych 5 jednostkach nie odnotowano sytuacji kryzysowej.

Rys. 27. Wskaźnik liczby osób niepełnosprawnych pobierających świadczenia z opieki społecznej na 1000 osób
 źródło: opracowanie własne.

Starzenie się społeczności lokalnej rzutuje na wiele dziedzin życia społecznego i gospodarczego. Zwiększający się współczynnik obciążenia demograficznego ma przełożenie na wzrost liczby osób w wieku senioralnym, które również posiadają zwiększone potrzeby w zakresie dostępności.

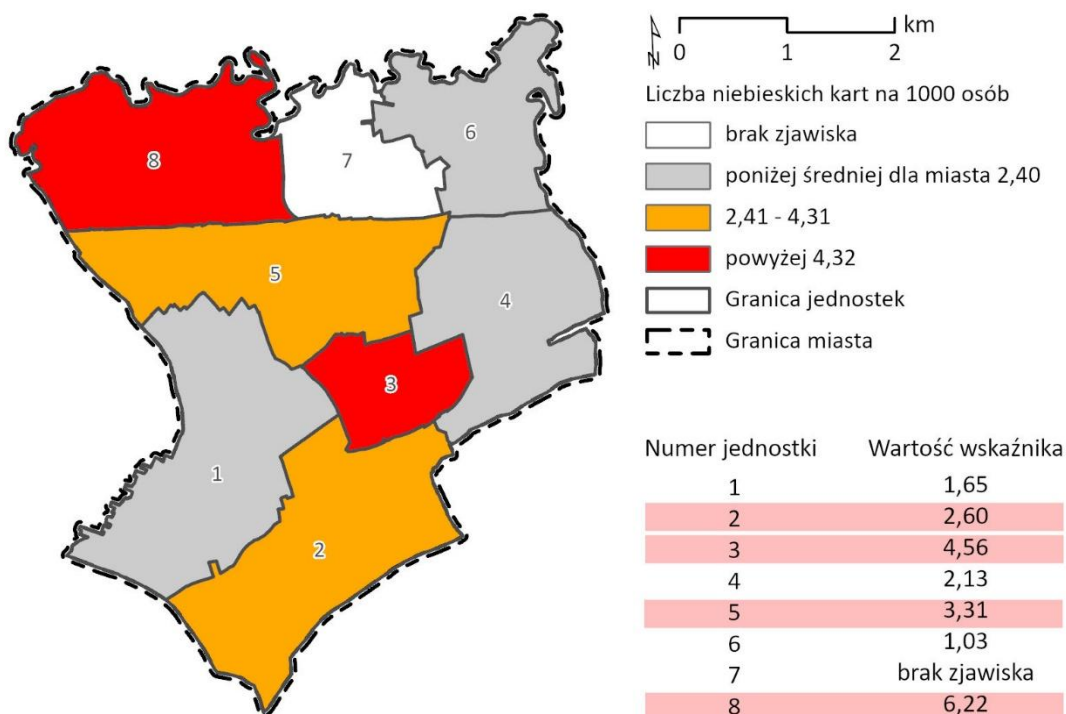
Największe odchylenie od wartości średniej dla miasta (81,45) zanotowano w jednostce nr 3, gdzie wartość wskaźnika (153,14) była prawie 2-krotnie większa od wartości referencyjnej. W pozostałych dwóch jednostkach (nr 5 i 1), gdzie wystąpiła sytuacja kryzysowa zanotowano relatywnie nieduże odchylenie od średniej wartości dla miasta: 85,23 i 82,28. Sytuacja kryzysowa w Łąncucie skoncentrowała się w centralnej części miasta.

Rys. 28. Wskaźnik liczby osób w wieku powyżej 75 lat na 1000 osób
źródło: opracowanie własne.

Procedura „Niebieskiej Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie, czyli jest bezpośrednim następstwem omówionego powyżej problemu społecznego. „Niebieska Karta” jest dokumentem służbowym wypełnianym w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie. „Niebieska Karta” może zostać założona przez Policję, Ośrodek Pomocy Społecznej, jak i Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Karta jest zapisem informacji powziętych przez przedstawicieli wymienionych wyżej służb podczas wykonywania swoich obowiązków w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Aby doprecyzować kwestie związane z przemocą w rodzinie, posłużono się wskaźnikiem liczby niebieskich kart na 1000 osób.

Największa liczba niebieskich kart w przeliczeniu na 1000 osób znajduje się w jednostce nr 8 (6,22) – ponad 2,5-krotnie więcej niż średnia wartość dla miasta, oraz w jednostce nr 3 (4,56) – prawie 2-krotnie więcej niż wartość referencyjna. Pozostałe jednostki strukturalne (nr 5 i 2), gdzie wystąpiła sytuacja kryzysowa nie odznaczały się dużym odchyleniem od średniej wartości dla miasta. W jednostce nr 7 nie odnotowano żadnej osoby posiadającej niebieską kartę.

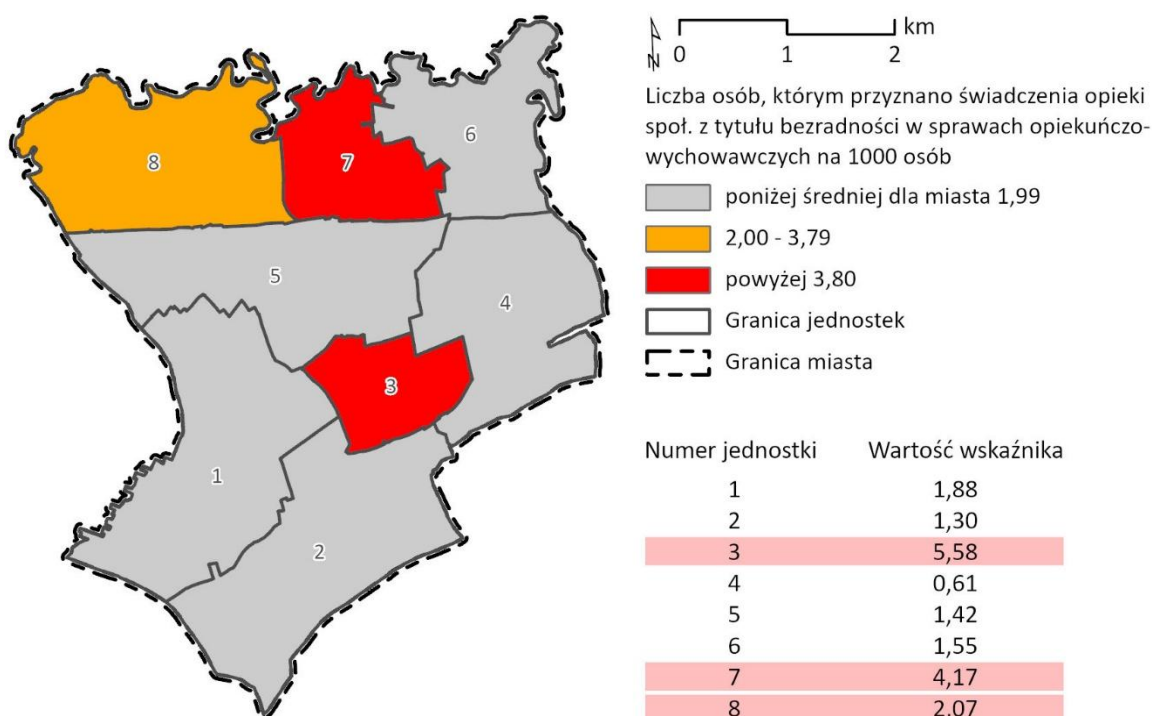

Rys. 29. Liczba niebieskich kart na 1000 osób

źródło: opracowanie własne.

Analizie poddano także kwestię bezradności opiekuńczo-wychowawczej, którą zbadano za pomocą wskaźnika liczby osób w rodzinach pobierających świadczenia pieniężne z MOPS z tego powodu.

O sytuacji kryzysowej można mówić w przypadku 3 jednostek strukturalnych – została w nich przekroczona średnia dla miasta, która wyniosła 1,99. Największą skalę kryzysu zidentyfikowano w jednostce nr 3, w której wskaźnik (5,58) był ponad 2,5 krotnie wyższy od średniej referencyjnej dla miasta oraz w jednostce nr 7 (4,17). Ponadto wartość referencyjna została przekroczona również w jednostce nr 8 (2,07).

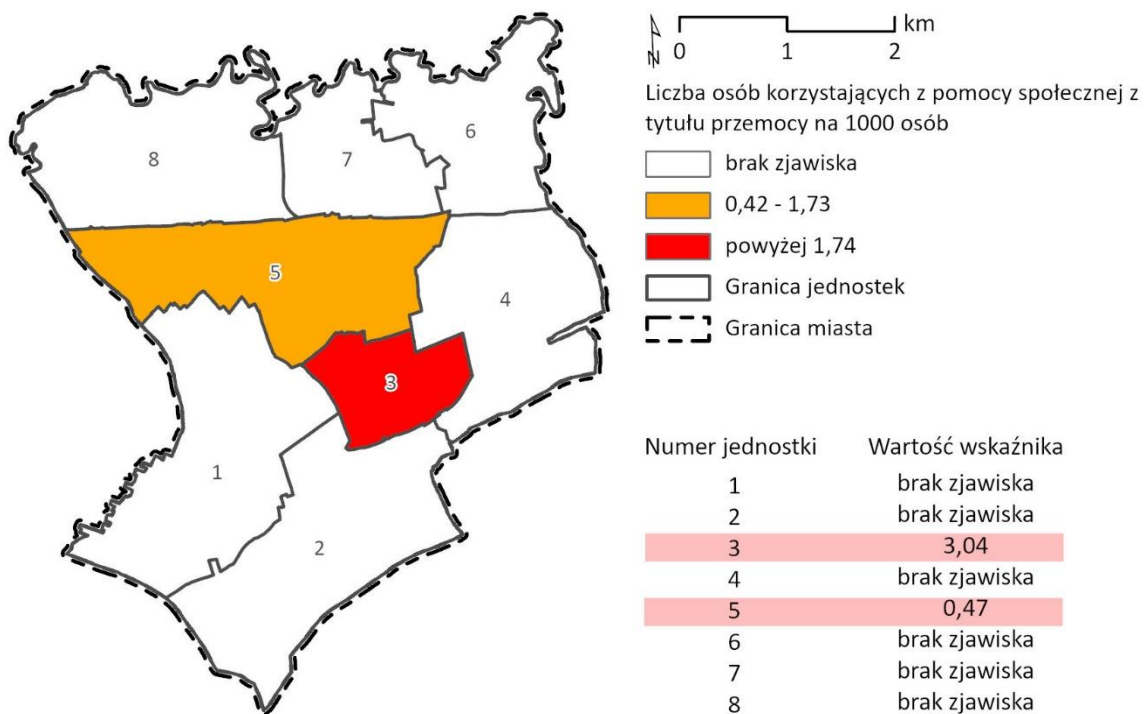

Rys. 30. Wskaźnik liczby osób, którym przyznano świadczenia z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na 1000 osób

źródło: opracowanie własne.

Innym poważnym problemem w sferze społecznej jest przemoc w rodzinie, która pojawia się najczęściej jako rezultat postępującego procesu wykluczenia społecznego, ekonomicznego członków rodzin. Zjawisko zostało zweryfikowane za pomocą liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu przemyocy na 1000 osób.

Zjawisko przemyocy w rodzinie w skali przekraczającej średnią dla miasta (7,03) występuję w 3 jednostkach strukturalnych. Najpoważniejsza sytuacja w zakresie występowania rodzin z problemem przemyocy została zdiagnozowana w jednostce nr 3 (13,18), w której wskaźnik został przekroczony prawie dwukrotnie, a także w jednostce nr 8, gdzie wartość wskaźnika wyniosła 10,37. Jednakże w 5 z 8 jednostek strukturalnych wartość referencyjna dla miasta nie została przekroczona.

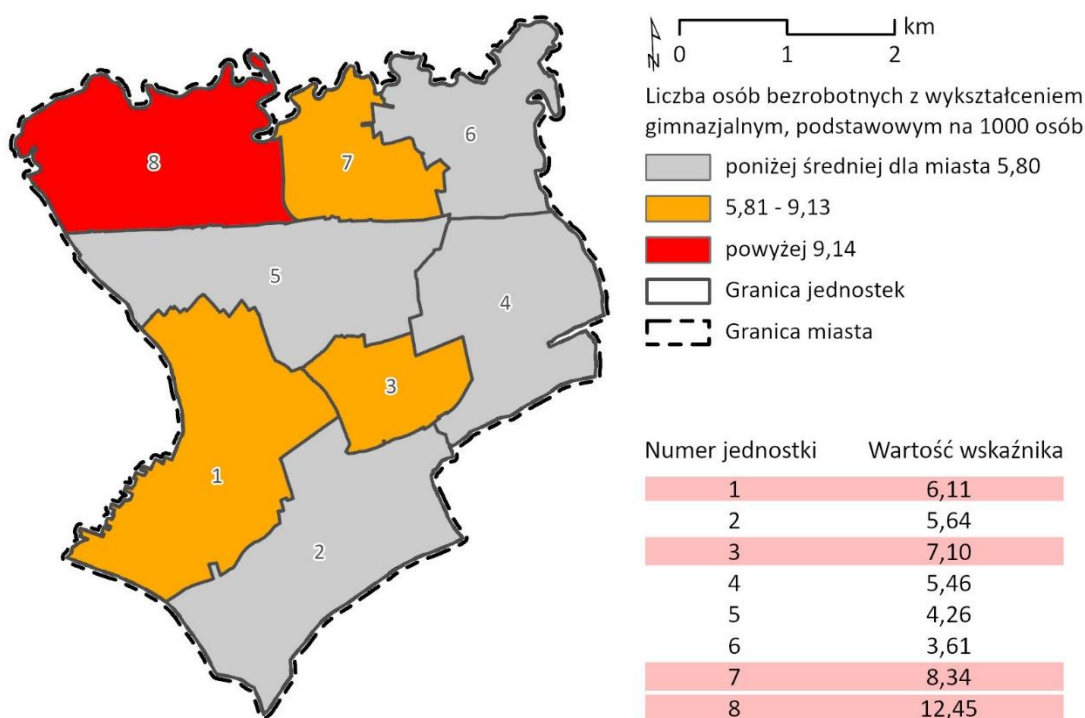

Rys. 31. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu przemyocy na 1000 osób

źródło: opracowanie własne.

Problemem w sferze społecznej może być również wskaźnik dotyczący bezrobocia, ale w odniesieniu do osób z najniższym wykształceniem (gimnazjalnym, podstawowym i poniżej), który wskazuje na ograniczenia potencjalnych pracodawców w dostępie do wykwalifikowanych zasobów rynku pracy.

Sytuację kryzysową w odniesieniu do wskaźnika liczby osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i poniżej na 1000 osób zdiagnozowano w 4 jednostkach. Największy problem odnotowano w jednostce nr 8, gdzie wartość referencyjna (5,80) została przekroczona ponad 2-krotnie (12,45). Jednostki w sytuacji kryzysowej, gdzie odchylenie od średniej dla miasta było na niższym poziomie to jednostki nr: 7, 3 oraz 1 – gdzie wartość wskaźnika oscylowała od 6,11 do 8,34. W 4 jednostkach strukturalnych Łańcuta wartość wskaźnika była niższa od wartości referencyjnej.

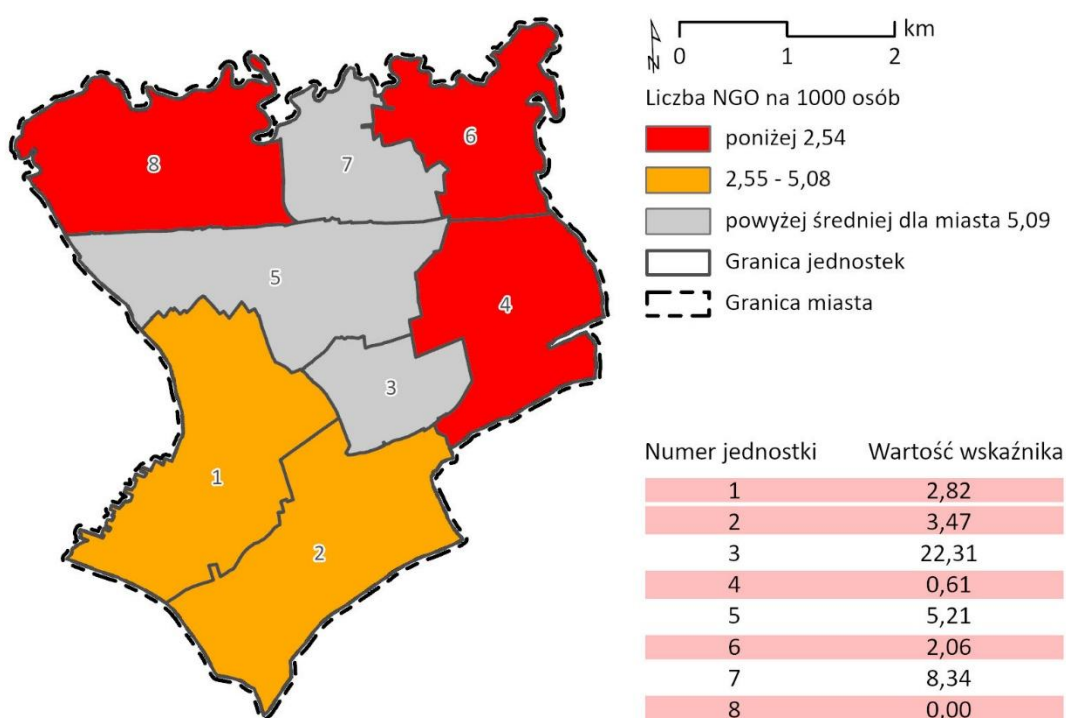

Rys. 32. Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym na 1000 osób

źródło: opracowanie własne.

Poziom kapitału społecznego jest mierzony liczbą istniejących organizacji pozarządowych. W momencie badania na terenie Łańcuta funkcjonowało 87 różnego typu stowarzyszeń i organizacji społecznych, które budują więzi wśród mieszkańców.

Wskaźnik liczby NGO na 1000 osób poniżej średniej dla miasta (5,09) dotyczy 5 jednostek strukturalnych. Największy problem wystąpił w jednostce nr 8, gdzie nie odnotowano żadnej organizacji pozarządowej. Pozostałe jednostki o najniższej wartości wskaźnika to jednostki nr 4 (0,61) i 6 (2,06). W 3 z 8 jednostek strukturalnych na obszarze Łańcuta nie odnotowano sytuacji kryzysowej dotyczącej liczby NGO na 1000 osób.

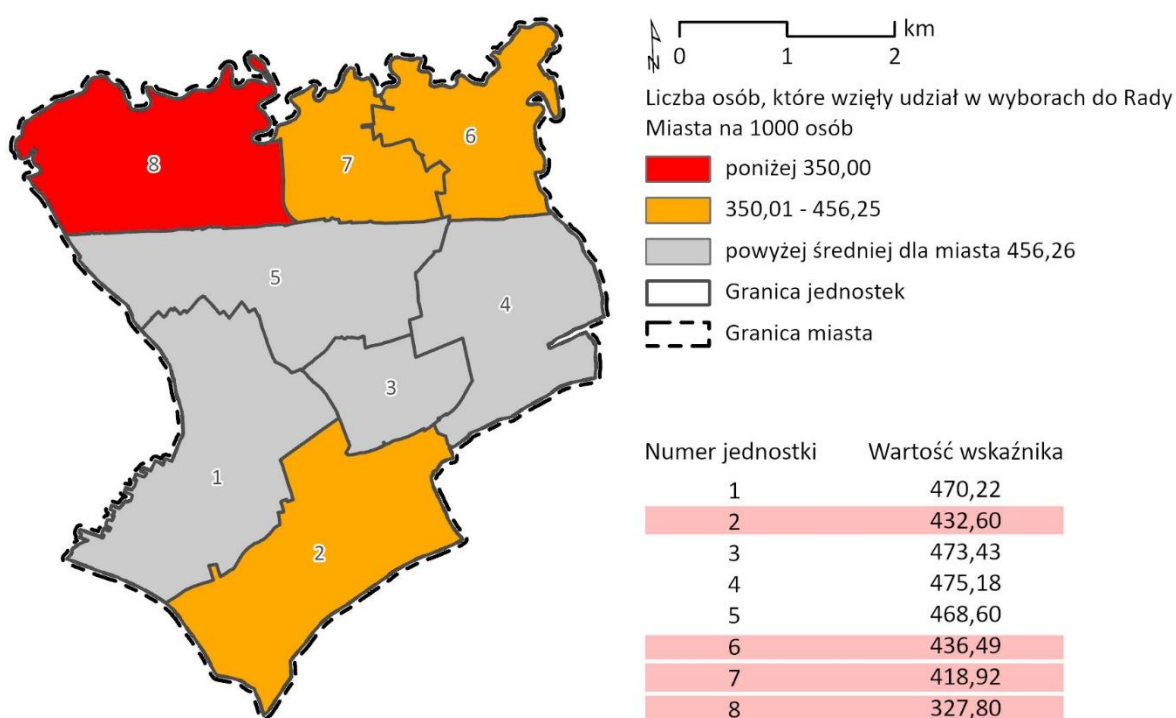

Rys. 33. Wskaźnik związany z liczbą NGO na 1000 osób

źródło: opracowanie własne.

O uczestnictwie w życiu publicznym może świadczyć frekwencja mieszkańców w wyborach samorządowych.

Wartość referencyjna dla miasta wyniosła 456,26. Spośród wszystkich jednostek strukturalnych cztery z nich znajdują się w sytuacji kryzysowej. Sytuacja kryzysowa skoncentrowała się w jednostkach północnych Łącuta. Najniższa wartość wskaźnika wystąpiła w jednostce nr 8 (327,80). W pozostałych jednostkach, gdzie zidentyfikowano sytuację kryzysową (nr 2, 6, 7) wartość wskaźnika oscylowała pomiędzy wartościami 418,92-436,49. W 4 z 8 jednostek wartość wskaźnika nie przekroczyła wartości referencyjnej.

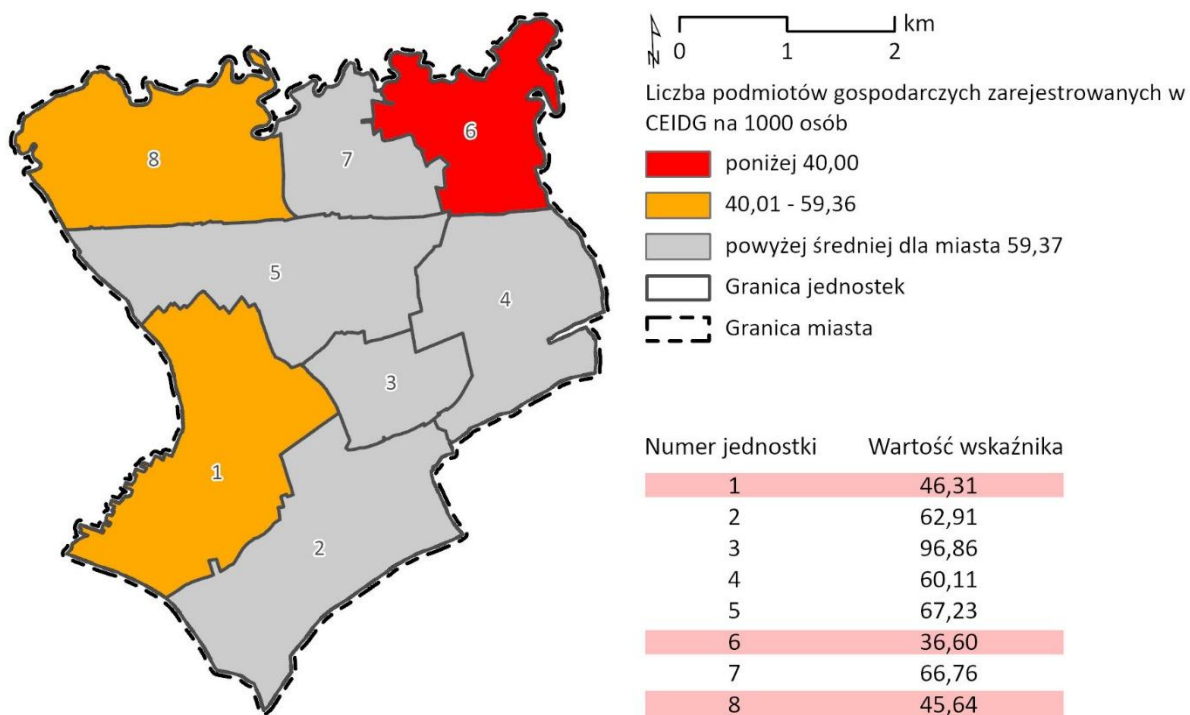
Rys. 34. Wskaźnik liczby osób, które wzięły udział w wyborach samorządowych do Rady Miejskiej na 1000 osób
źródło: opracowanie własne.

3.6. Sfera gospodarcza

Do analizy sfery gospodarczej wybrano pięć wskaźników ilustrujących sytuację lokalnego rynku pracy i kondycję lokalnej przedsiębiorczości.

Wskaźnik zarejestrowanych działalności gospodarczych w CEIDG na 1000 osób obrazuje aktywność gospodarczą mikro oraz małych przedsiębiorstw, a także potencjał lokalnej gospodarki. Średnia tego wskaźnika dla miasta w niniejszym badaniu przyjęła wartość 59,37. Kryzys odnotowuje się poprzez wartość wskaźnika niższą od wartości referencyjnej.

Negatywną sytuację zdiagnozowano zatem w 3 jednostkach. Najniższą wartość równą 36,60, odnotowano w jednostce nr 6, położonej w północno-wschodniej części Łańcuta. Wartość ta jest blisko 2-krotnie niższa od średniej dla miasta. Na drugim miejscu znalazła się jednostka nr 8, z wartością wskaźnika równą 45,64, a na trzecim jednostka nr 1, z wartością wskaźnika równą 46,31. W pozostałych jednostkach nie zidentyfikowano sytuacji kryzysowej. Najlepsza sytuacja w przypadku wskaźnika zarejestrowanych w CEIDG działalność gospodarczych na 1000 osób wystąpiła w jednostce nr 3, gdzie wartość wskaźnika wyniosła 96,86. Taki poziom wartości wskaźnika wskazuje na wysoki poziom aktywności gospodarczej centrum Łańcuta.

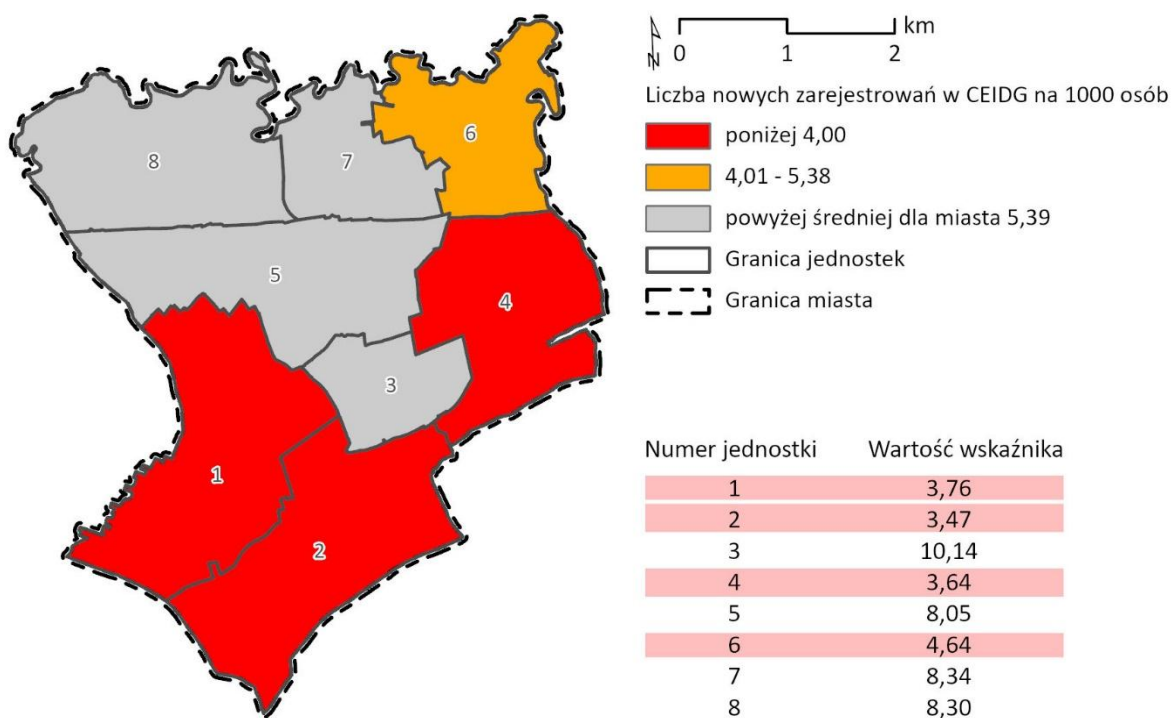

Rys. 35. Wskaźnik zarejestrowanych w CEIDG działalności gospodarczych na 1000 osób

źródło: opracowanie własne.

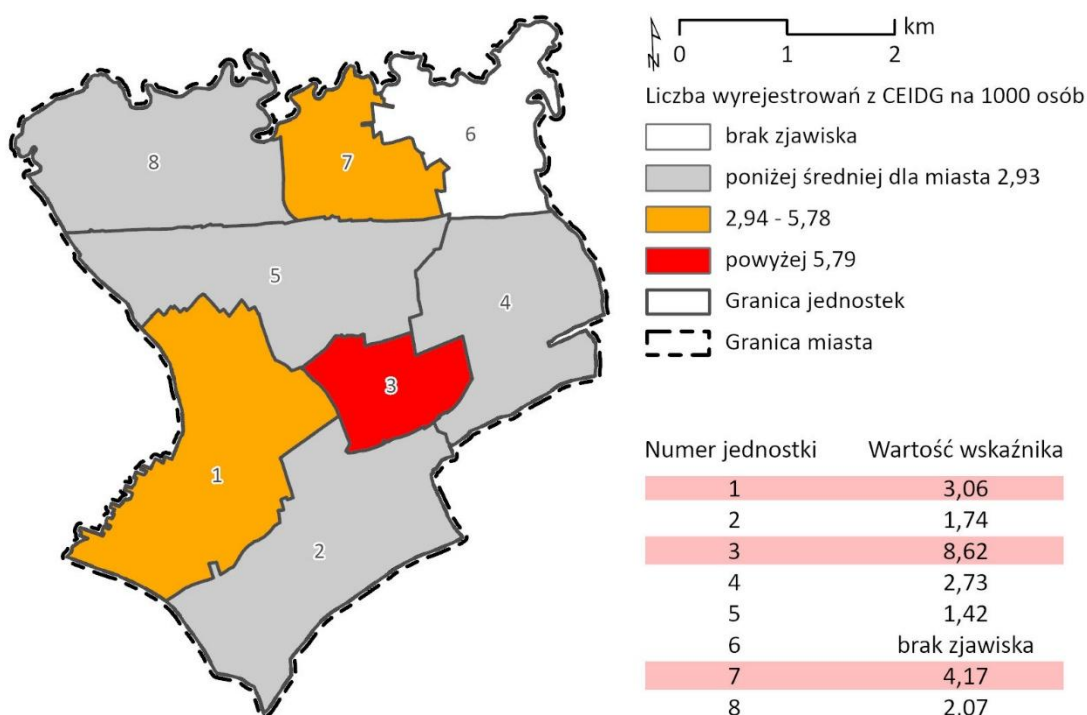
Wskaźnik liczby nowych zarejestrowanych w CEIDG na 1000 osób określa zdolność lokalnej społeczności do prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek, a tym samym do podejmowania ryzyka gospodarczego. Wartość wskaźnika poniżej średniej dla miasta wskazuje na sytuację kryzysową w jednostce strukturalnej.

Średnia wartość wskaźnika liczby nowych zarejestrowani w CEIDG na 1000 osób w Łąncucie osiągnęła wartość równą 5,39. Najniższą wartość wskaźnik przyjął w jednostce nr 2, gdzie wyniósł 3,47. Relatywnie niską wartość wskaźnika osiągnęły również jednostki nr 1 i 4, gdzie wartość wskaźnika wyniosła odpowiednio: 3,76 i 4,64. Sytuację kryzysową odnotowano również w jednostce strukturalnej nr 6 (4,64). Sytuację pozytywną odnotowano w 4 jednostkach strukturalnych, stanowiących 50% liczby wszystkich jednostek. Najwyższą wartość wskaźnik osiągnął w jednostce nr 3 i był blisko 2-krotnie wyższy od wartości referencyjnej.

Rys. 36. Wskaźnik liczby nowo zarejestrowanych w CEIDG podmiotów gospodarczych na 1000 osób
źródło: opracowanie własne.

Liczba wyrejestrowań z CEIDG na 1000 osób ilustruje słabą kondycję sektora MŚP, ograniczającą możliwości rozwoju lokalnej gospodarki. Najwyższą wartość wskaźnik przyjął w jednostce nr 3 (8,62), gdzie wartość wskaźnika przekracza blisko 3-krotnie średnią wartość dla miasta (2,93). W jednostkach nr 7 i 1 wartość wskaźnika również plasowała się powyżej wartości referencyjnej i wynosiła odpowiednio: 4,17 i 3,06. W pozostałych jednostkach liczba wyrejestrowań z CEIDG na 1000 osób była mniejsza od średniej dla miasta.

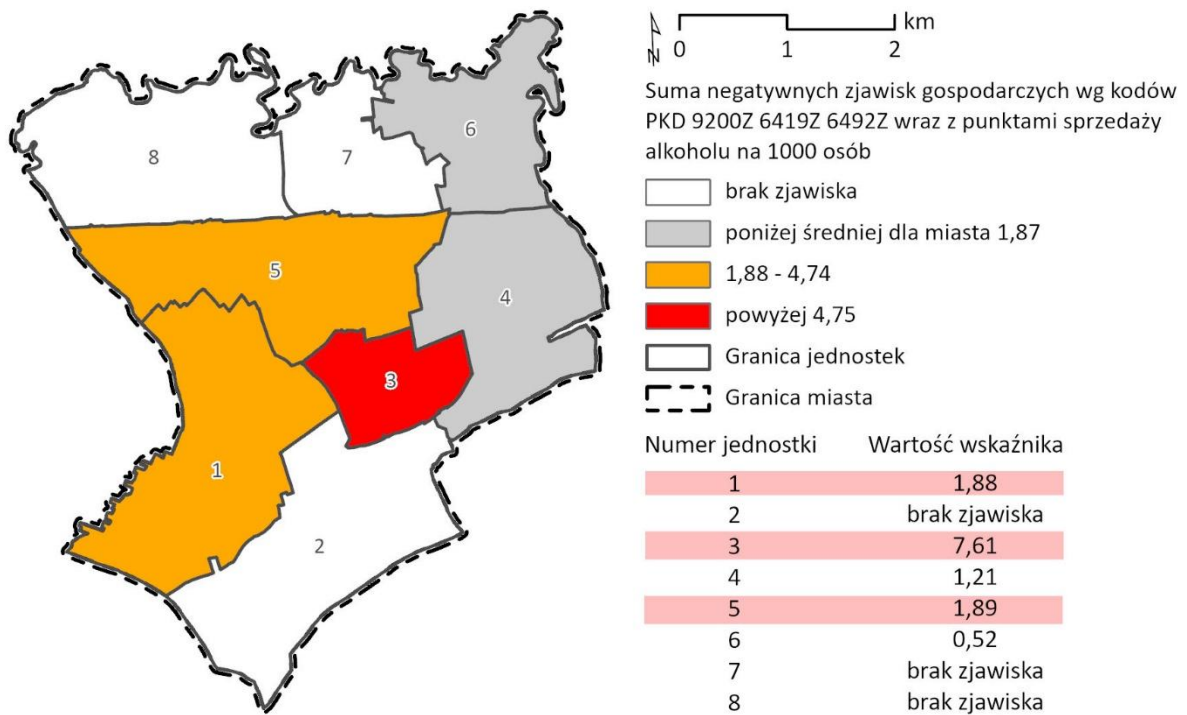
Rys. 37. Liczba wyrejestrowań z CEIDiG na 1000 osób
 źródło: opracowanie własne.

Do analizy sfery gospodarczej wybrano również wskaźnik ilustrujący występowanie branż niepożądanych, które pogłębiają kryzys społeczny i negatywnie oddziałują na klimat prowadzenia działalności gospodarczej. Zaproponowany wskaźnik sumy negatywnych zjawisk gospodarczych jest rozumiany jako nadreprezentacja firm prowadzących działalność w obszarze:

- Sprzedaży losów na loterię, eksploatacji automatów do gier hazardowych na monety, działalności bukmacherskiej (kod PKD 92.00 Z);
- udzielania kredytów poza systemem bankowym – udzielanie kredytów konsumpcyjnych, pożyczek pieniężnych poza systemem bankowym, działalność lombardów (kod PKD 64.92 Z/64.19 Z);
- sprzedaży alkoholu.

Wymienione rodzaje działalności korelują z negatywnymi zjawiskami społecznymi, takimi jak bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, obniżając potencjał jednostki do generowania impulsów rozwojowych.

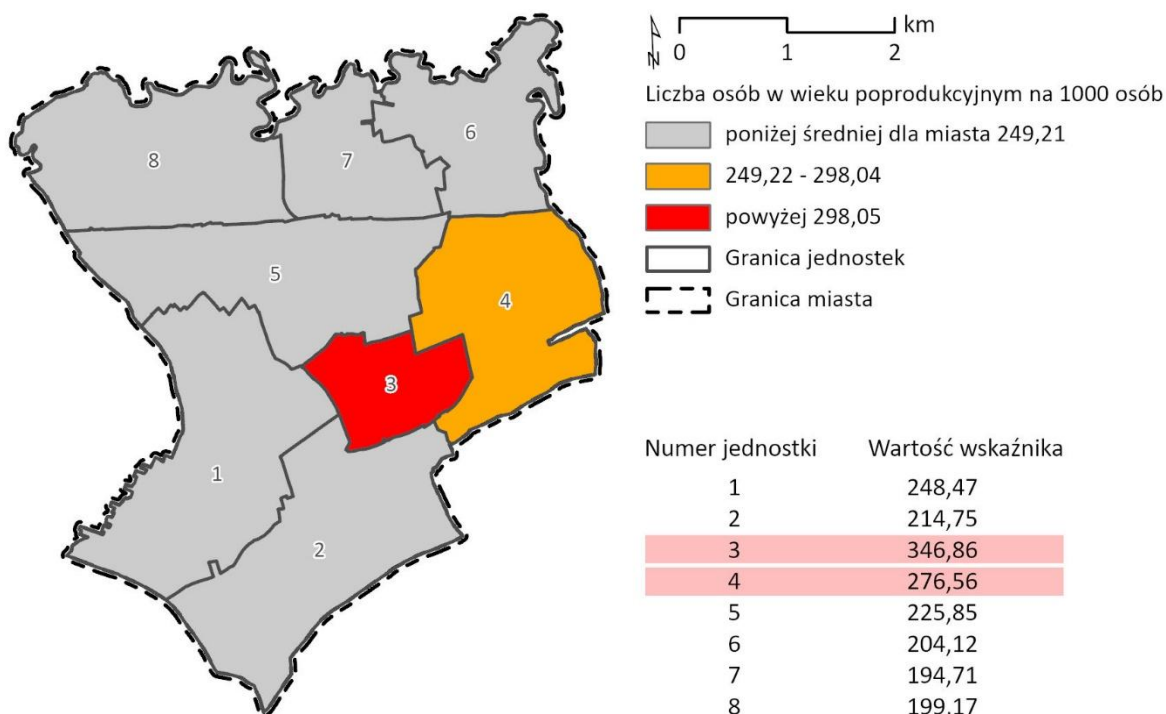
Koncentracja przedsiębiorstw reprezentujących niepożądane branże dotyczy jednostek centralnych, tj. nr 1 (1,88), nr 3 (7,61) i nr 5 (1,89). Wysoka wartość wskaźnika została odnotowana w jednostce nr 3, gdzie wartość wskaźnika była ponad 4-krotnie większa od średniej wartości dla miasta. W pozostałych jednostkach, gdzie wartość wskaźnika przekroczyła wartość referencyjną odznaczała się niewielkim odchyleniem od średniej dla miasta. W jednostkach nr 2, 7, 8 zjawisko dotyczące przedsiębiorstw reprezentujących niepożądane branże nie wystąpiło, a w jednostkach nr 4 i 6 wartość wskaźnika była niższa niż wartość referencyjna dla miasta.

Rys. 38. Suma negatywnych zjawisk gospodarczych wg kodów PKD 9200Z 6419Z 6492Z wraz z punktami sprzedaży alkoholu na 1000 osób
 źródło: opracowanie własne.

Wskaźnik liczby osób w wieku poprodukcyjnym na 1000 osób jest kolejnym wskaźnikiem obrazującym negatywne zjawiska w sferze gospodarczej. Wskaźnik ten ilustruje nie tyle problem starości demograficznej, ile dostępność zasobów lokalnego rynku pracy. Właściwa proporcja między liczbą ludności pracującej i ludności niepracującej (dzieci, ludzie starsi) ma istotne znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego miasta. Zmiana tej proporcji, polegająca na wzroście liczby ludności w wieku poprodukcyjnym, powoduje zmniejszanie się zasobów rynku pracy oraz generuje koszty utrzymania grup niepracujących (m.in. wzrost kosztów usług medycznych i opiekuńczych dla ludzi starszych), co istotnie hamuje wzrost gospodarczy.

Sytuacja kryzysowa dotycząca ww. wskaźnika wystąpiła tylko w 2 z 8 jednostek strukturalnych Łańcuta. Największy problem dotyczący udziału osób w wieku poprodukcyjnym na 1000 osób wystąpił w jednostce nr 3, gdzie wartość wskaźnika wyniosła 346,86. Drugą jednostką strukturalną, gdzie wystąpiła sytuacja kryzysowa była jednostka nr 4, gdzie wartość wskaźnika wyniosła 276,56. W 6 z 8 jednostek strukturalnych (75% liczby wszystkich jednostek) nie zidentyfikowano sytuacji kryzysowej.

Rys. 39. Wskaźnik osób w wieku poprodukcyjnym na 1000 osób

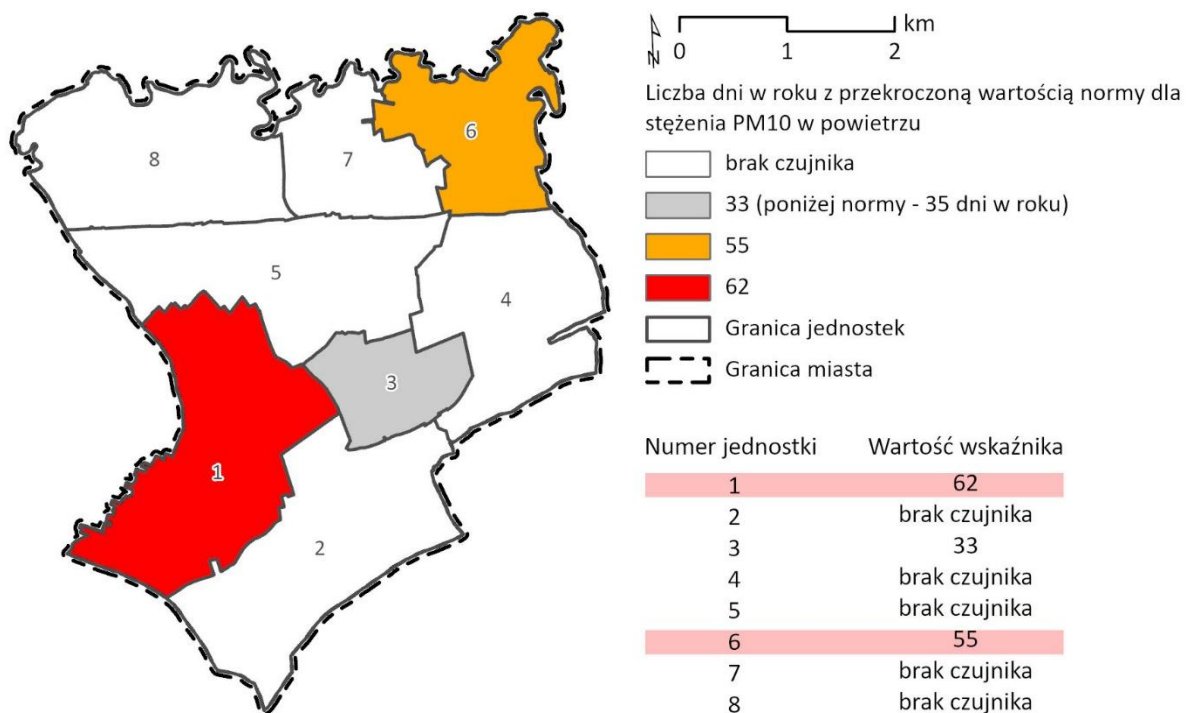
źródło: opracowanie własne.

3.7. Sfera środowiskowa

Do analizy podsystemu środowiskowego wzięto pod uwagę 3 wskaźniki ilustrujące problem występowania zjawisk obniżających standardy jakości powietrza oraz niebezpiecznych odpadów.

Wskaźnik liczby dni w roku z przekroczoną wartością normy dla stężenia pyłu zawieszonego PM10 obrazuje zagrożenie dla zdrowia mieszkańców wynikające z zanieczyszczenia powietrza substancjami toksycznymi jak np. benzopireny, dioksyny i furany. W przypadku PM10 dopuszczalne dobowe stężenie pyłu wynosi 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, a w skali roku kalendarzowego nie powinno być ono przekroczone więcej niż 35 razy.

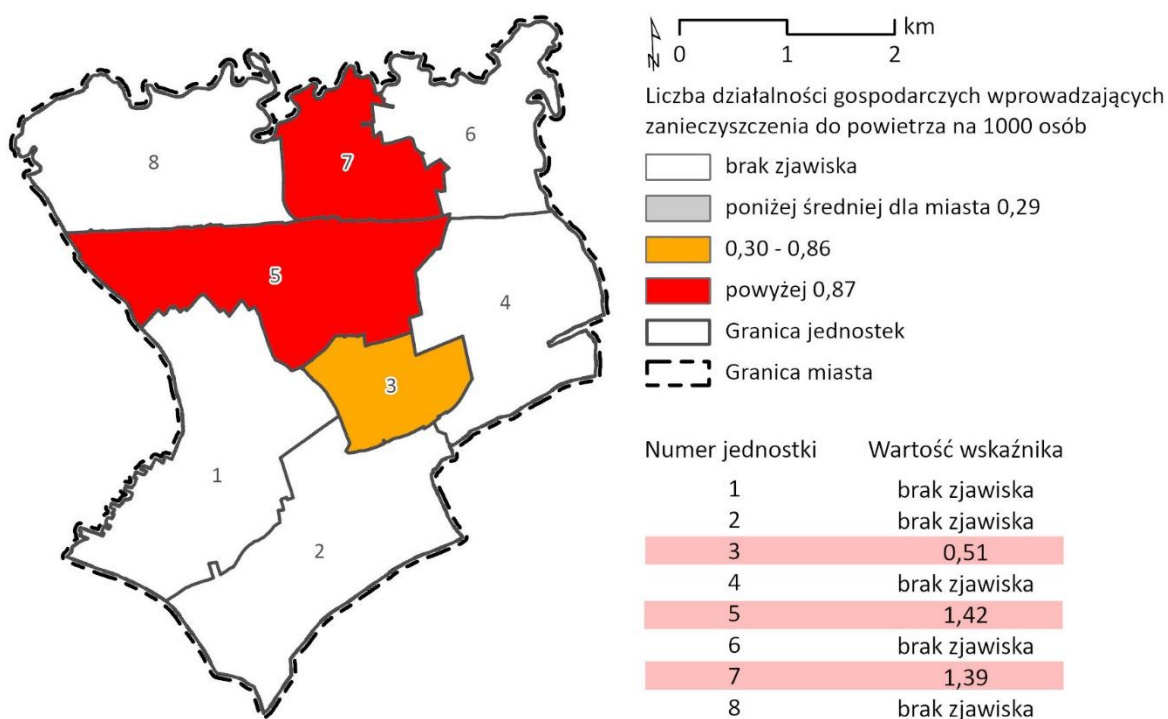
Na terenie miasta znajdują się trzy czujniki pomiarowe obsługiwane przez system Airly, zlokalizowane w jednostkach nr 1, 3 i 6. Według danych ze stacji pomiarowych w jednostce nr 3 nie doszło do przekroczenia normy, natomiast w jednostkach nr 1 i 6 przekroczenia były znaczne. W pozostałych jednostkach z uwagi na brak danych pomiarowych nie można było określić liczby dni z przekroczoną wartością dla stężenia PM10 w powietrzu. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że zjawisko to jest skorelowane z liczbą lokali ogrzewanych piecami węglowymi, które stanowią źródło niskiej emisji, szczególnie w sezonie jesienno-zimowym. Można zatem stwierdzić, że jednostki, w których w celach grzewczych wykorzystywane są paliwa stałe, charakteryzują się gorszą jakością powietrza.

Rys. 40. Liczba dni w roku z przekroczoną wartością normy dla stężenia PM10 w powietrzu

źródło: opracowanie własne.

Niska jakość powietrza atmosferycznego jest również efektem działalności zakładów produkcyjno-usługowych wprowadzających zanieczyszczenia do powietrza. Zagadnienie to zbadano za pomocą wskaźnika liczby działalności gospodarczych wprowadzających zanieczyszczenia do powietrza na 1000 osób. Przy średniej wartości wskaźnika dla miasta, która wyniosła 0,29, sytuację kryzysową, rozumianą jako przekroczenie wartości referencyjnej, stwierdzono w 3 jednostkach strukturalnych: nr 3, 5, 7. Największy problem związany z lokalizacją dużej liczby zakładów emitujących zanieczyszczenia do atmosfery występuje w jednostkach nr 5 i 7. W tych jednostkach wartość wskaźnika jest prawie 4-krotnie wyższa niż średnia dla miasta Łańcut. W 5 z 8 jednostek nie odnotowano działalności gospodarczych wprowadzających zanieczyszczenia do powietrza.

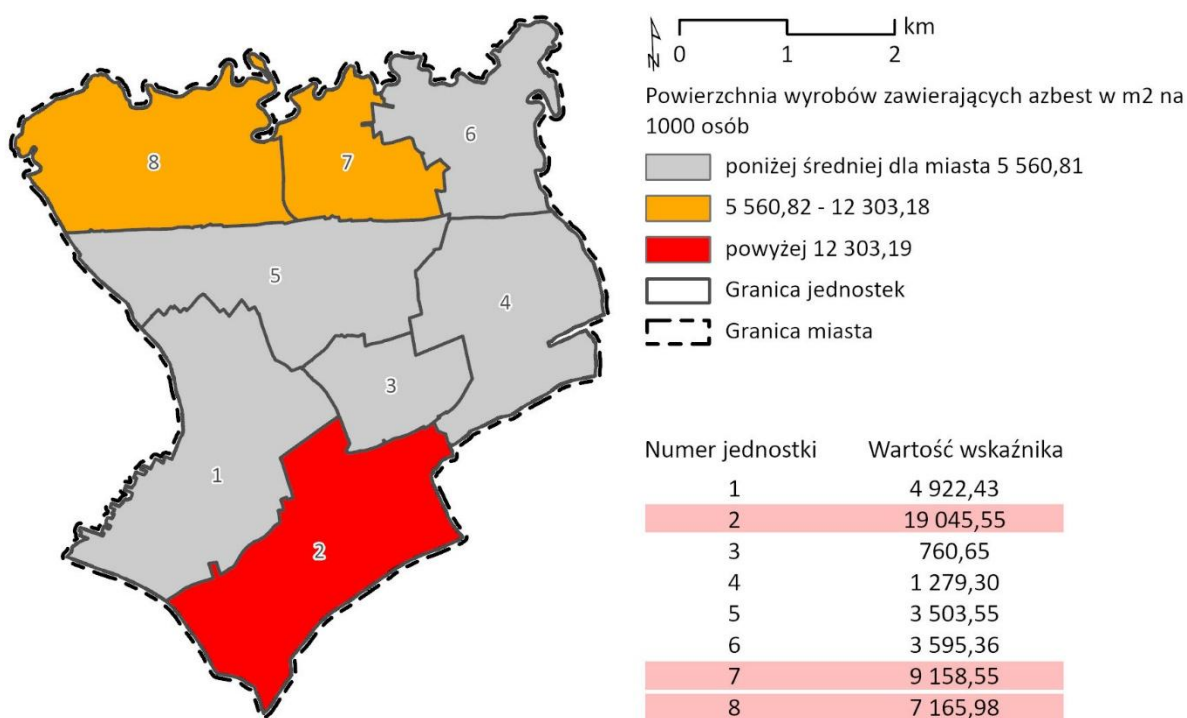
Rys. 41. Wskaźnik liczby działalności gospodarczych wprowadzających zanieczyszczenia do powietrza na 1000 osób

źródło: opracowanie własne.

Kolejnym wskaźnikiem wybranym do oceny zróżnicowania wewnątrzmijskiego pod względem jakości środowiska jest powierzchnia wyrobów zawierających azbest w m² na 1000 osób.

Z uwagi na pilną konieczność całkowitej eliminacji i utylizacji azbestu do 2032 r. (zgodnie z dyrektywą Unii Europejskiej nr 1999/77/WE, która wprowadziła zakaz stosowania wyrobów azbestowych w UE) należy uznać, że w sferze środowiskowej likwidacja tego typu odpadów jest kluczowym wyzwaniem.

We wszystkich analizowanych jednostkach stwierdzono obecność wyrobów azbestowych. Wartość referencyjna wskaźnika dla miasta wyniosła 5560,81 m², przy czym najwyższe odchylenie od średniej odnotowano w przypadku jednostki nr 2 (19045,55), gdzie średnia dla miasta została przekroczona ponad trzykrotnie. Pozostałymi dwoma jednostkami, gdzie zidentyfikowano przekroczenie wartości referencyjnej były jednostki nr 7(9158,55) i 8(7165,98). W pozostałych 5 z 8 jednostek wartość referencyjna dla Łańcuta nie została przekroczona.

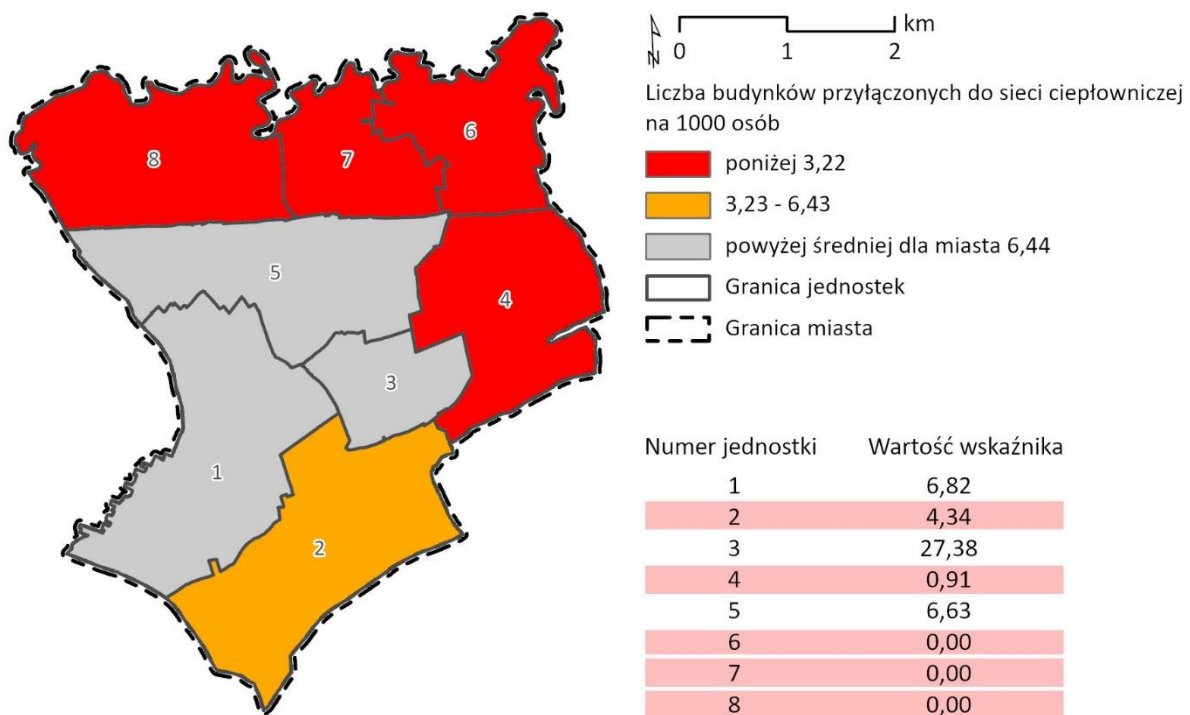
Rys. 42. Wskaźnik powierzchni wyrobów zawierających azbest w m² na 1000 osób
źródło: opracowanie własne.

3.8. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W analizie podsystemu przestrzenno-funkcjonalnego wykorzystano 7 wskaźników odnoszących się do problemów związanych z wyposażeniem w infrastrukturę techniczną i społeczną, niedostosowaniem rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowaniem obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, dostępnością komunikacyjną oraz dostępnością terenów publicznych.

Pierwszym badanym zjawiskiem podsystemu funkcjonalno-przestrzennego jest liczba budynków przyłączonych do sieci ciepłowniczej na 1000 osób. Wskaźnik ten koreluje z problemem niskiej emisji, mierzonym liczbą dni z przekroczoną wartością normy dla stężenia pyłu PM10.

Średnia wartość wskaźnika dla miasta wyniosła 6,44. Największy problem dotyczący liczby budynków przyłączonych do sieci ciepłowniczej na 1000 osób odnotowano w jednostkach strukturalnych w północnej części miasta. W jednostkach nr 6, 7, 8 nie zidentyfikowano budynków przyłączonych do sieci ciepłowniczej, a w jednostce nr 4 było to 0,91 budynków na 1000 osób. Jednostka nr 2 (4,34) charakteryzowała się najmniejszym odchyleniem od średniej dla miasta wśród jednostek, gdzie zaobserwowano sytuację kryzysową. W 3 z 8 jednostek wartość referencyjna dla miasta nie została przekroczona.

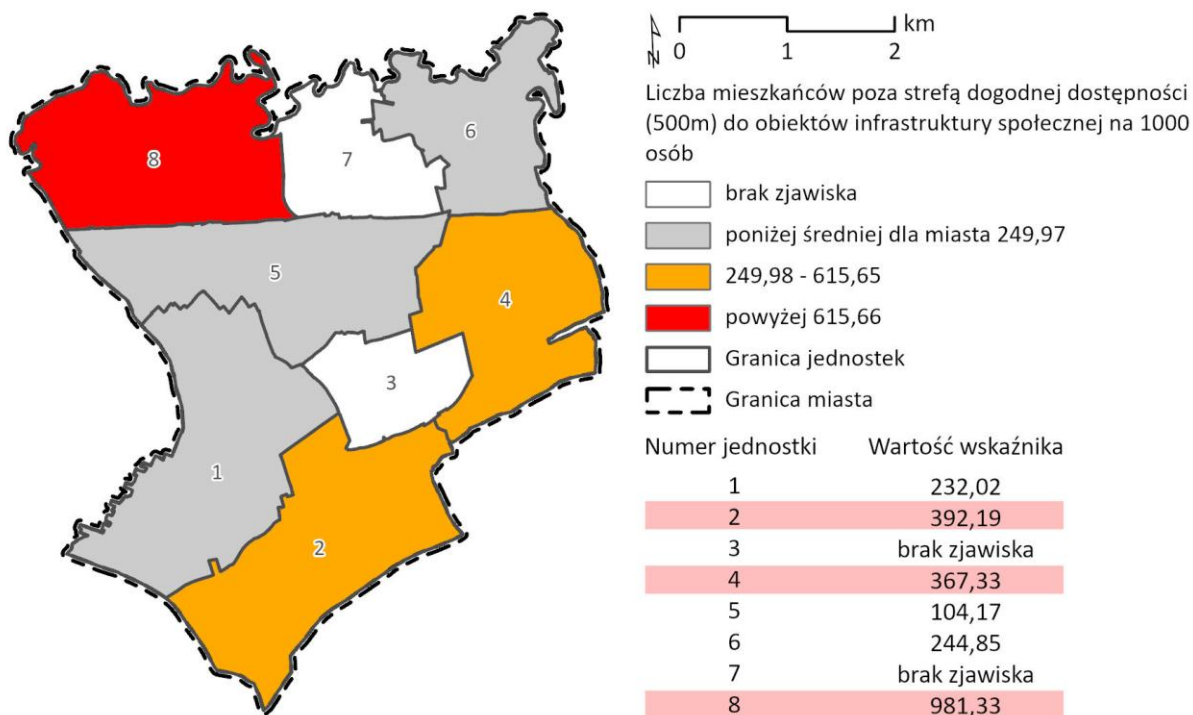

Rys. 43. Wskaźnik liczby budynków przyłączonych do sieci ciepłowniczej na 1000 osób

źródło: opracowanie własne.

Prowadzenie obiektów wspierających działania społeczne i upowszechniających kulturę w mieście jest niezbędne do prawidłowego rozwoju społecznego i kulturalnego jego mieszkańców, dlatego niska wartość wskaźnika liczby mieszkańców pozostających poza zasięgiem strefy dostępności do obiektów infrastruktury społecznej (o promieniu 500 m) świadczy o pozytywnej sytuacji w jednostce. Omawiany wskaźnik osiągnął średnią wartość dla Łańcuta na poziomie 249,97.

Analiza danych pokazuje, że największą dostępnością obiektów infrastruktury społecznej cieszą się mieszkańcy jednostki nr 3 i jednostki nr 7, gdzie wszyscy mieszkańcy zamieszkują obszary oddalone maksymalnie o 500m od obiektów infrastruktury społecznej. W jednostkach nr 1, 5, 6 wartość wskaźnika była niższa niż wartość referencyjna dla Łańcuta, w związku z tym można mówić w ich przypadku o dobrej sytuacji w tych jednostkach. Największy problem z dostępnością do infrastruktury społecznej wystąpił w jednostce nr 8, gdzie wartość wskaźnika wyniosła 981,33, w związku z tym ponad 98% mieszkańców tej jednostki znajduje się w odległości ponad 500m od najbliższej infrastruktury społecznej. Pozostałe dwie jednostki, gdzie odnotowano przekroczenie wartości referencyjnej, to jednostki nr 2 (392,19) i 4 (367,33).

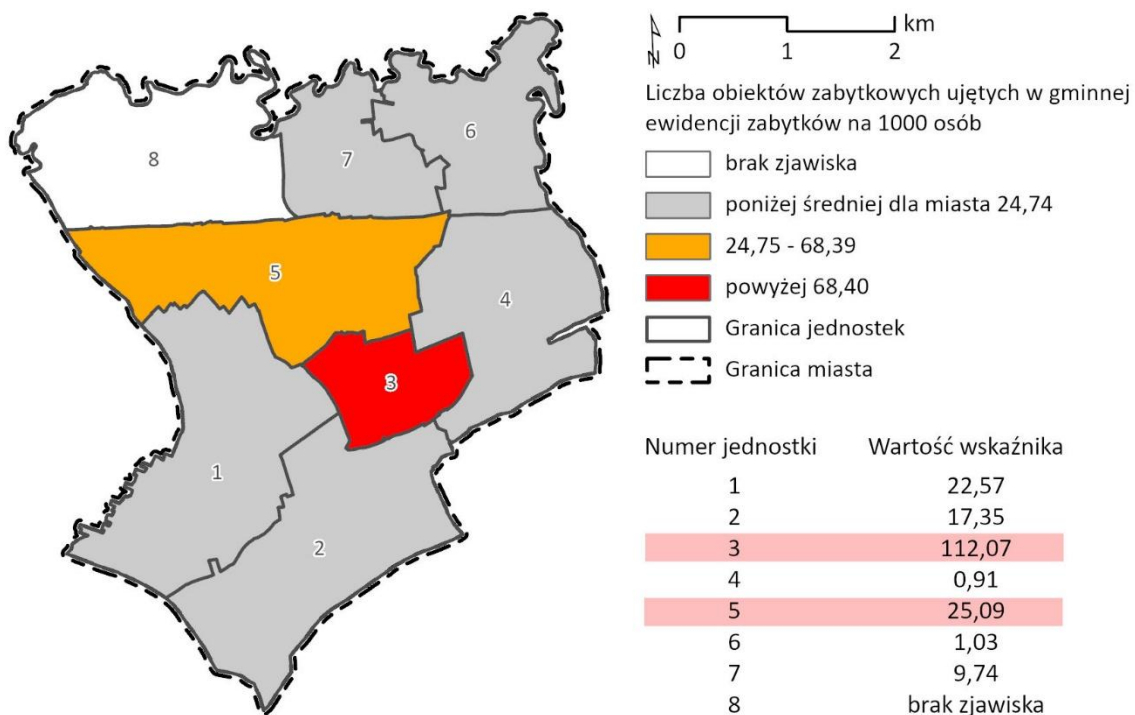

Rys. 44. Wskaźnik liczby mieszkańców poza zasięgiem strefy dostępności do obiektów infrastruktury społecznej na 1000 osób

źródło: opracowanie własne.

Obiekty zabytkowe są jednym z najistotniejszych potencjałów w procesie rewitalizacji. Jednocześnie nagromadzenie takich obiektów, zwłaszcza w sytuacji zaniedbań remontowych, sprawia niejednokrotnie, że obszary te stanowią miejsca koncentracji problemów związanych z ich złym stanem, wywołanym niewystarczającym wyposażeniem w podstawowe instalacje. Kolejnym problemem jest niedostosowanie tych obiektów historycznych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Jednocześnie jednostki, w których koncentrują się zabytki, mają ograniczone możliwości wprowadzenia do obiektów objętych ochroną nowych funkcji oraz realizacji przekształceń funkcjonalnych, co może rodzić problemy związane z niedostosowaniem rozwiązań do zmieniających się funkcji obszaru.

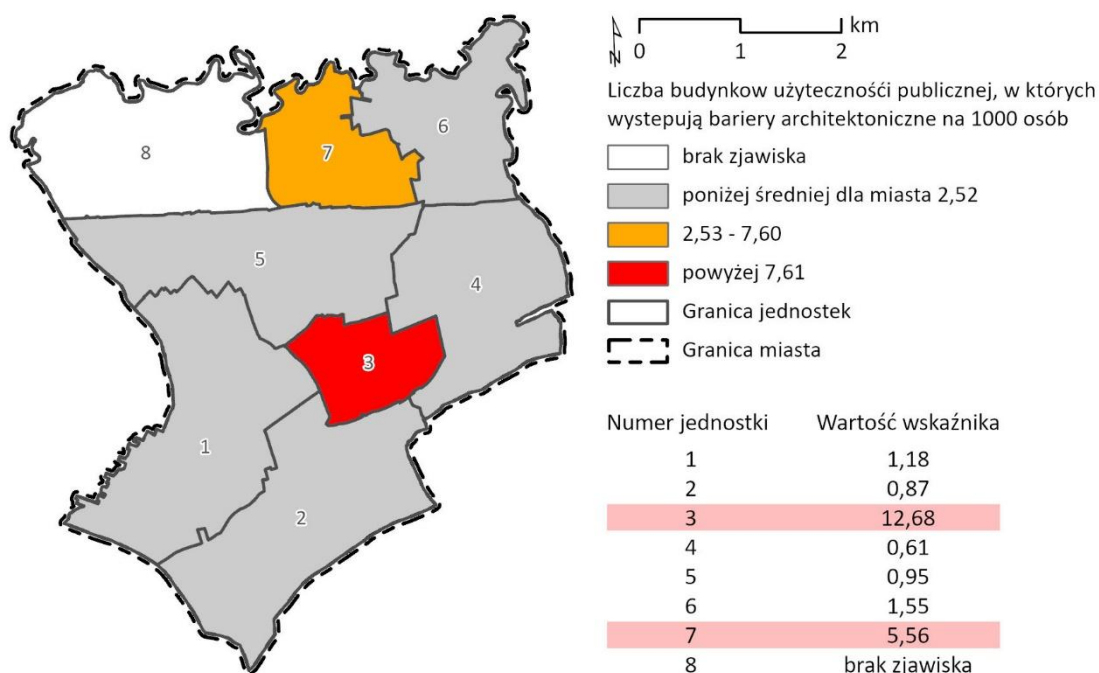
Pod względem liczby obiektów zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków średnia wartość wskaźnika dla miasta wyniosła 24,71. Przekroczenie tej wartości odnotowano w 2 jednostkach. Największe zagęszczenie takich obiektów przypada na jednostkę strukturalną nr 3, która znajduje się w centralnej części Łańcuta – wartość wskaźnika w tej jednostce wyniosła 112,07 i była ponad 4,5-krotnie większa niż średnia dla miasta. Drugą jednostką, gdzie wartość referencyjna została przekroczona, była jednostka nr 5 (25,09), jednak w tym przypadku odnotowano niewielkie odchylenie od średniej dla miasta. W 6 z 8 jednostek wartość referencyjna nie została przekroczona, a w jednostce nr 8 zjawisko nie wystąpiło w ogóle.

Rys. 45. Wskaźnik liczby obiektów zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 1000 osób
 źródło: opracowanie własne.

Bariery architektoniczne, to takie elementy architektury, które stanowią fizyczne przeszkody ograniczające dostęp osób z niepełnosprawnościami do korzystania z obiektów budowlanych, budynków, lokali czy miejsc. Problematyka dostępności została przeanalizowana z użyciem wskaźnika liczby budynków użyteczności publicznej, w których występują bariery architektoniczne na 1000 osób.

Średnia wartość wskaźnika dla miasta wyniosła 2,52. Przekroczenie tej wartości odnotowano w 2 jednostkach. Najwyższa wartość wskaźnika została zidentyfikowana w jednostce nr 3 (12,68), gdzie była ona ponad 5-krotnie większa niż średnia wartość dla miasta. Drugą jednostką, gdzie zidentyfikowano sytuację kryzysową, była jednostka nr 7, gdzie wartość referencyjna była przekroczona ponad dwukrotnie. W pozostałych 6 jednostkach nie odnotowano sytuacji kryzysowej, a w jednostce nr 8 zjawisko nie wystąpiło.

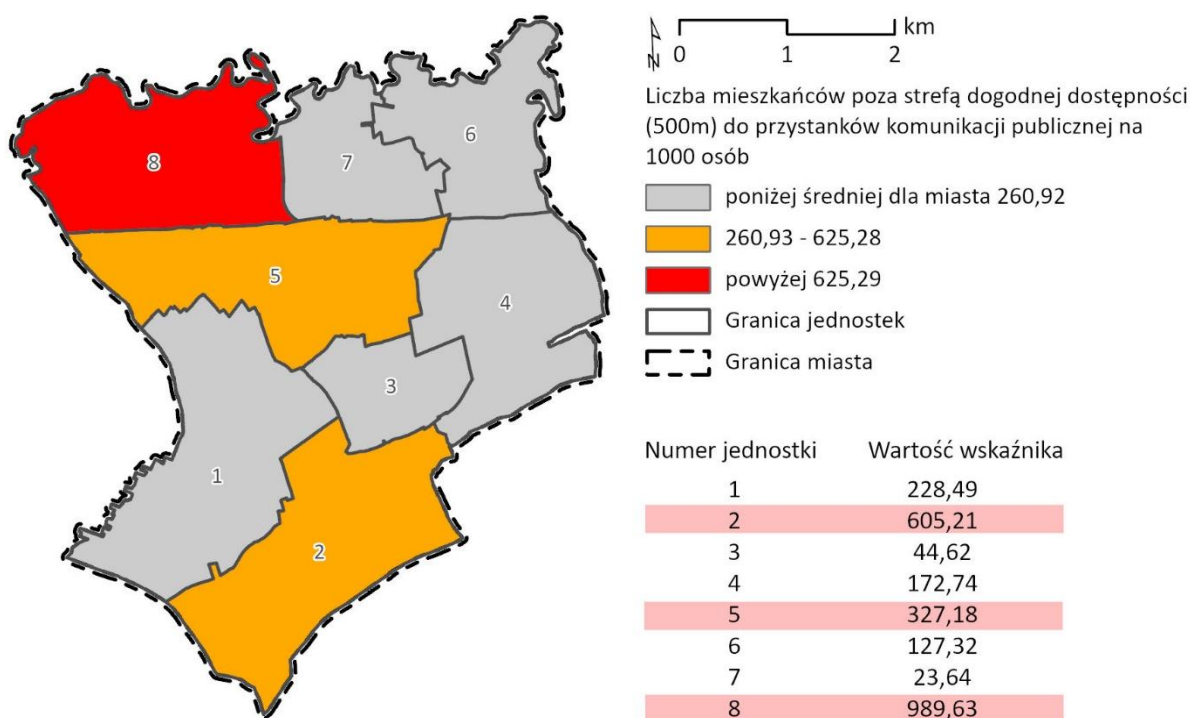

Rys. 46. Wskaźnik liczby budynków użyteczności publicznej, w których występują bariery architektoniczne na 1000 osób

źródło: opracowanie własne.

Wskaźnik liczby mieszkańców pozostających poza strefą dogodnej dostępności (o promieniu 500 m) do przystanków komunikacji publicznej na 1000 osób obrazuje problem niedostatecznego skomunikowania miasta środkami komunikacji publicznej. Wysoka liczba mieszkańców, którzy nie mają dostępu do przystanków miejskich, świadczy o występowaniu kryzysu w danej jednostce. Średnia wartość omawianego wskaźnika osiągnęła dla Łańcuta wartość równą 260,92.

Przekroczenie normy odnotowano w 3 jednostkach, które stanowią 37,5% liczby jednostek strukturalnych w Łańcutcie. Wskaźnik osiągnął najwyższą wartość w jednostce nr 8 (989,63), gdzie wartość referencyjna została przekroczona prawie 4-krotnie. W pozostałych 2 jednostkach w kryzysie wartość wskaźnika wynosiła: 605,21 i 327,18. W 5 z 8 jednostek nie odnotowano przekroczenia wartości referencyjnej.

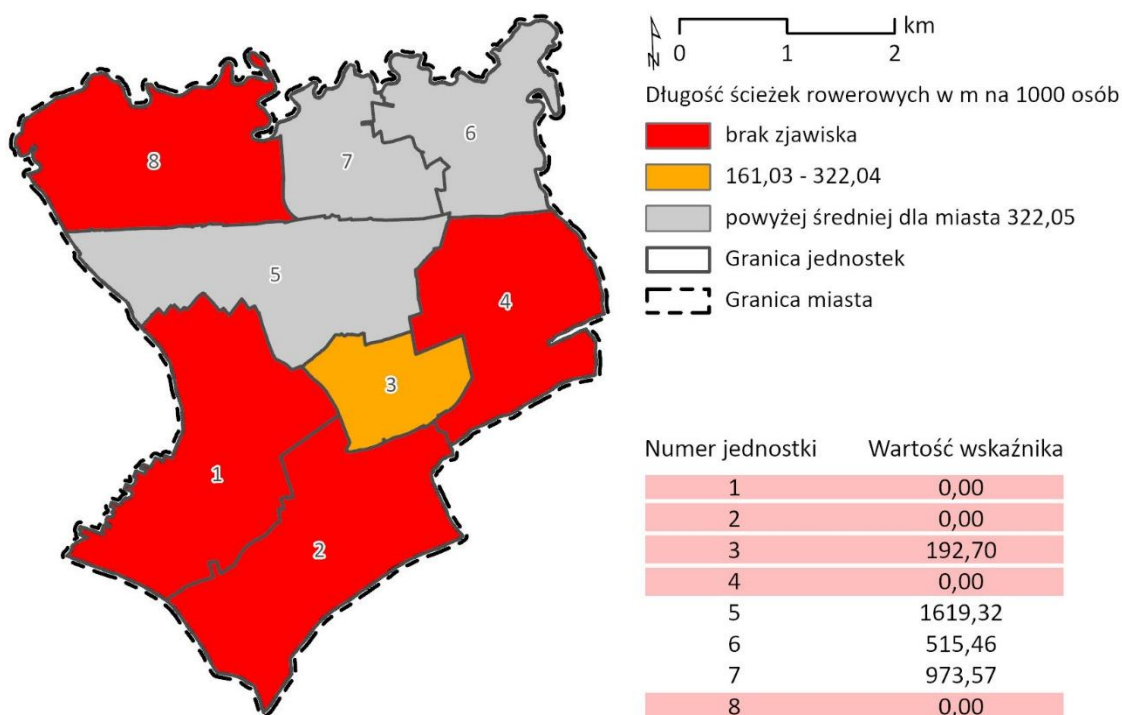
Rys. 47. Wskaźnik liczby mieszkańców poza zasięgiem strefy dostępności do przystanków autobusowych na 1000 osób

źródło: opracowanie własne.

Wskaźnik długości ścieżek rowerowych na 1000 osób został wybrany do opisu z jednej strony zjawiska poziomu obsługi komunikacyjnej, a z drugiej jakości terenów publicznych, z których korzystają mieszkańcy poszczególnych części miasta.

Pożądana jest wysoka wartość wskaźnika w jednostce, świadcząca o lepszych niż przeciętne warunkach do życia.

Średnia wartość długości ścieżek rowerowych w m na 1000 mieszkańców wyniosła w Łąncucie 322,05 m. Najwyższa wartość wskaźnika odnotowana została w jednostce nr 5, gdzie równała się 1619,32 m i stanowiła 5-krotne przekroczenie wartości referencyjnej. W jednostkach nr 7 i 6 wartość wskaźnika wyniosła kolejno: 973,57 i 515,46. Można więc mówić tam o relatywnie dobrej sytuacji dotyczącej długości ścieżek rowerowych. W pozostałych 5 jednostkach, ze względu na wartość wskaźnika poniżej średniej, stwierdzono sytuację kryzysową. Jednostkami, w których nie odnotowano występowania ścieżek rowerowych to: nr 1, 2, 4 i 8. W jednostce nr 3 wartość wskaźnika wyniosła 192,70.

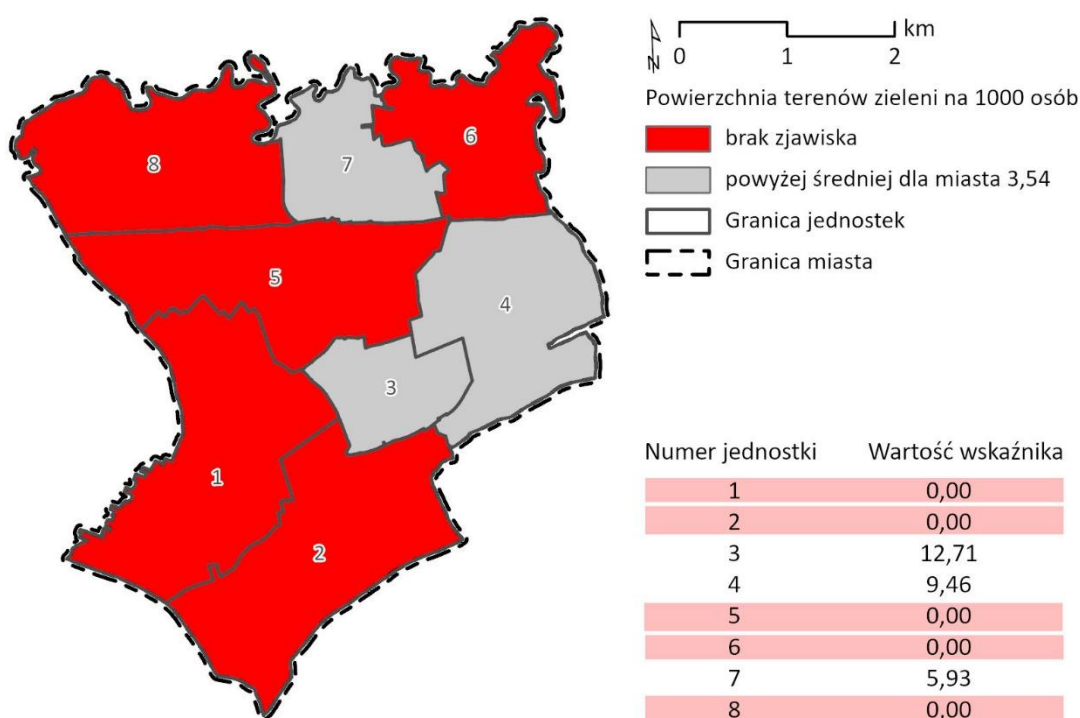

Rys. 48. Wskaźnik długości ścieżek rowerowych na 1000 osób

źródło: opracowanie własne.

Ostatnim wskaźnikiem analizowanym w sferze przestrzenno-funkcjonalnej jest wskaźnik powierzchni terenów zieleni w ha na 1000 osób. Wysoka wartość wskaźnika świadczy o dobrych warunkach do życia w jednostce. Tereny zielone pełnią funkcje wypoczynkowe, rekreacyjne, estetyczne, ale także zdrowotne (ochrona przed nawiewaniem pyłów z ulicy).

Średnia wartość wskaźnika wyniosła w Łańcucie 3,54. Tereny zielone występują w jednostkach nr 3, 4 i 7, gdzie nie odnotowano sytuacji kryzysowej. W pozostałych jednostkach: nr 1, 2, 5, 6, 8 nie zidentyfikowano terenów zielonych, co świadczy o niekorzystnych warunkach zamieszkania na tych terenach.

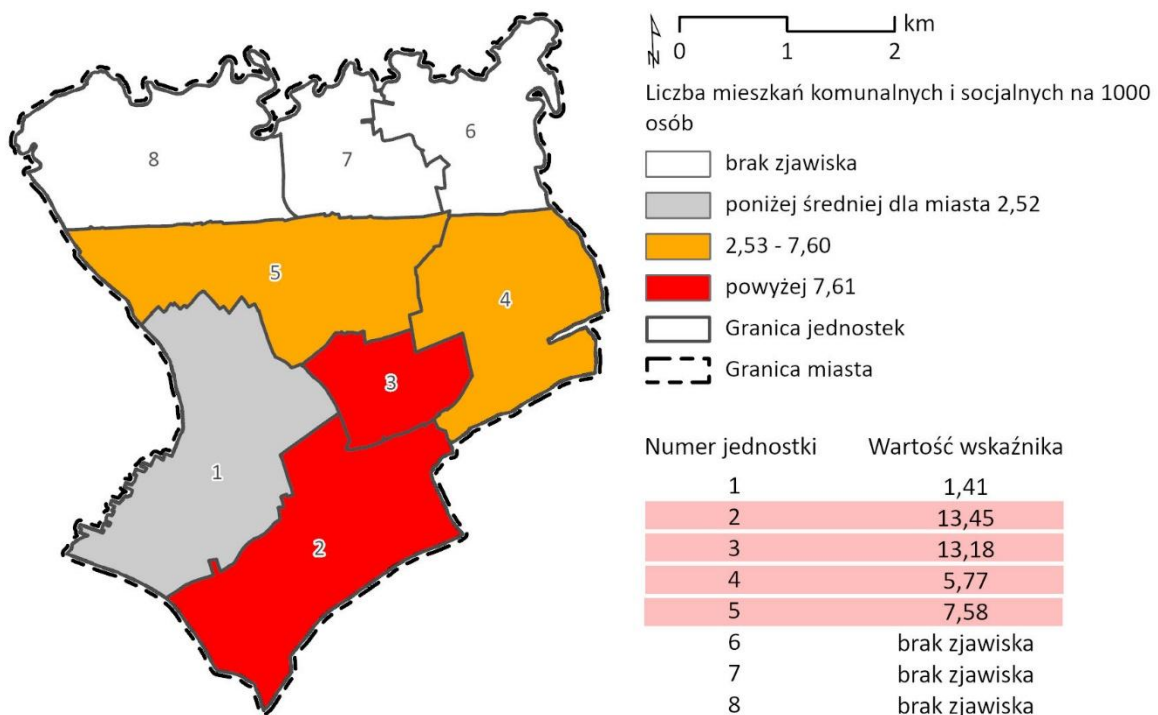
Rys. 49. Wskaźnik powierzchni terenów zieleni na 1000 osób

źródło: opracowanie własne.

3.9. Sfera techniczna

Do analizy podsystemu technicznego wzięto pod uwagę 4 wskaźniki, odnoszące się głównie do problemów, które charakteryzują zasób komunalny miasta. Liczba budynków mieszkalnych w miejskim zasobie obejmuje w dużej mierze najstarszą zabudowę, generującą największe zapotrzebowanie na realizację inwestycji remontowych i modernizacyjnych, skutkujących poprawą jej stanu technicznego i wyposażenia. Analizie poddano również rozmieszczenie i liczbę budynków, w których w celach grzewczych stosowane są piece węglowe, w celu identyfikacji obszarów wymagających modernizacji źródeł ciepła na bardziej ekologiczne.

Wartość referencyjna wskaźnika liczby mieszkań komunalnych i socjalnych na 1000 mieszkańców wyniosła 5,74, a jej przekroczenie odnotowano w 4 z 8 jednostek strukturalnych Łańcuta, czyli 50% wszystkich jednostek. Koncentracja lokali komunalnych i socjalnych wskazuje na potencjalne enklawy ubóstwa w jednostkach i wiąże się z obniżonymi standardami zamieszkania w nich. Największe natężenie wskaźnika zidentyfikowano w jednostce nr 2 oraz jednostce nr 3, gdzie wartość referencyjna została przekroczona ponad 2-krotnie. W jednostkach nr 4 i 5 wartość wskaźnika wyniosła: 7,58 i 5,77. W 4 z 8 jednostek nie wystąpił problem koncentracji zjawiska, a w jednostkach nr 6, 7, 8 problem nie wystąpił w ogóle.

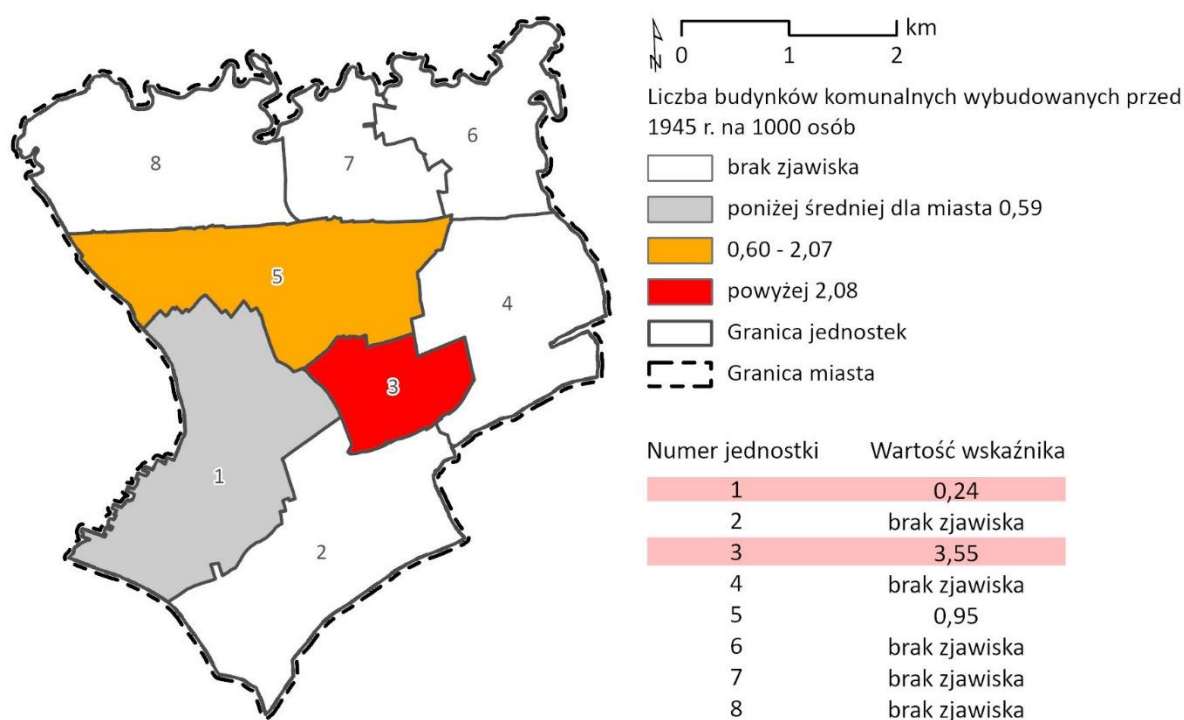

Rys. 50. Liczba mieszkań komunalnych i socjalnych na 1000 osób

źródło: opracowanie własne.

Kolejnym zjawiskiem analizowanym w sferze technicznej jest liczba budynków komunalnych wybudowanych przed 1945 r. na 1000 osób. Wskaźnik ten obrazuje rozkład w przestrzeni miasta najstarszego gminnego zasobu mieszkaniowego, charakteryzowanego często przez brak rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z niego, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

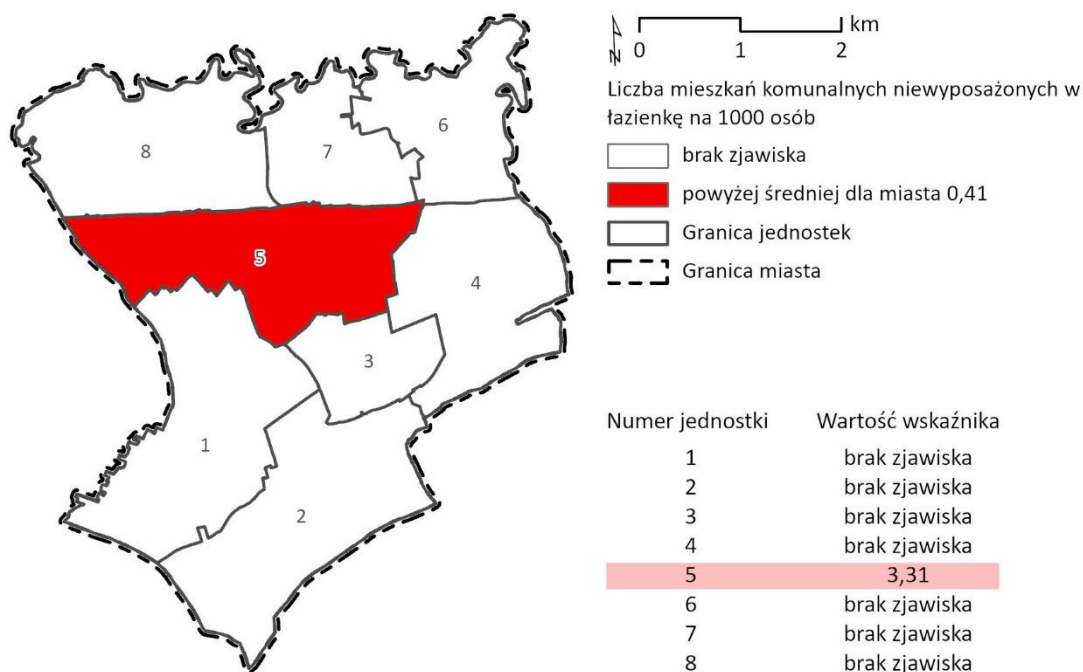
Wskaźnik najwyższą wartość osiągnął w jednostce nr 3 i wyniósł 3,55. Jest to wartość ponad 6-krotnie wyższa niż średnia dla miasta równa 0,59. Przekroczenie wartości referencyjnej odnotowano również w jednostce nr 5, gdzie wartość wskaźnika wyniosła 0,95. W 6 z 8 jednostek nie odnotowano przekroczenia wartości referencyjnej, a w jednostkach nr 2, 4, 6, 7, 8 zjawisko w ogóle nie wystąpiło.

Rys. 51. Liczba budynków komunalnych wybudowanych przed 1945 r. na 1000 osób
Źródło: opracowanie własne.

Kolejnym analizowanym zjawiskiem jest występowanie substandardowych lokali mieszkalnych, występujących w obrębie najstarszej zabudowy mieszkaniowej należącej do gminy. Za substandard uznano brak wyposażenia lokalu w łazienkę.

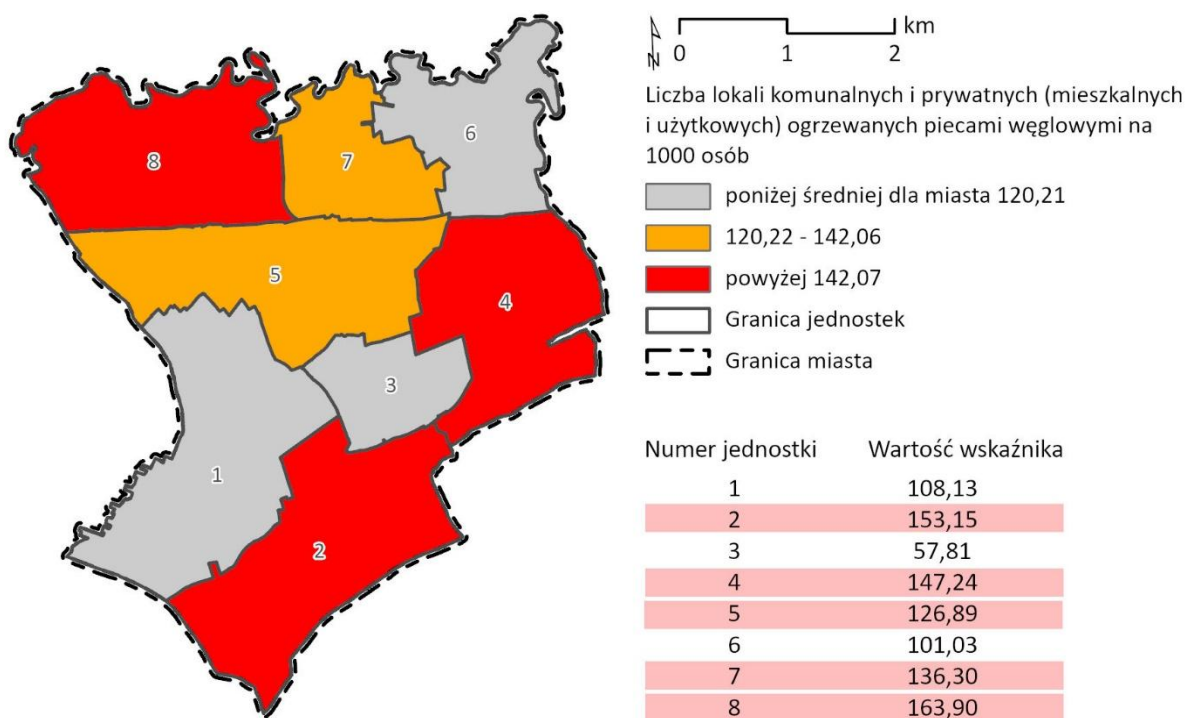
Tylko w jednej jednostce (nr 5) wartość referencyjna przekroczyła średnią dla miasta (0,41) i wyniosła 3,31. W pozostałych 7 z 8 jednostek na terenie Łańcuta zjawisko w ogóle nie wystąpiło.

Rys. 52. Liczba mieszkań komunalnych niewyposażonych w łazienkę na 1000 osób
źródło: opracowanie własne.

Następnym zbadanym czynnikiem kryzysowym w sferze technicznej jest liczba lokali (mieszkalnych i użytkowych) w zasobie komunalnym i prywatnym ogrzewanych piecami węglowymi. Występowanie pieców węglowych świadczy o problemie nieefektywnego korzystania z obiektów budowlanych w zakresie energooszczędności, a ich funkcjonowanie bezpośrednio wpływa na pogorszenie stanu środowiska naturalnego, mierzonego jakością powietrza atmosferycznego.

Przy średniej wartości wskaźnika dla miasta w przeliczeniu na 1000 osób, która wyniosła 120,21, sytuację kryzysową, rozumianą jako przekroczenie wartości referencyjnej, stwierdzono w 5 jednostkach strukturalnych. Najwyższa wartość wskaźnika liczby lokali mieszkalnych i użytkowych ogrzewanych piecami węglowymi odnotowano w jednostkach nr 2, 4, 8. Jednostkami w sytuacji kryzysowej, ale z niższymi wartościami wskaźnika, były jednostki nr 5 i 7. W 3 z 8 jednostek strukturalnych wartość referencyjna nie została przekroczona.

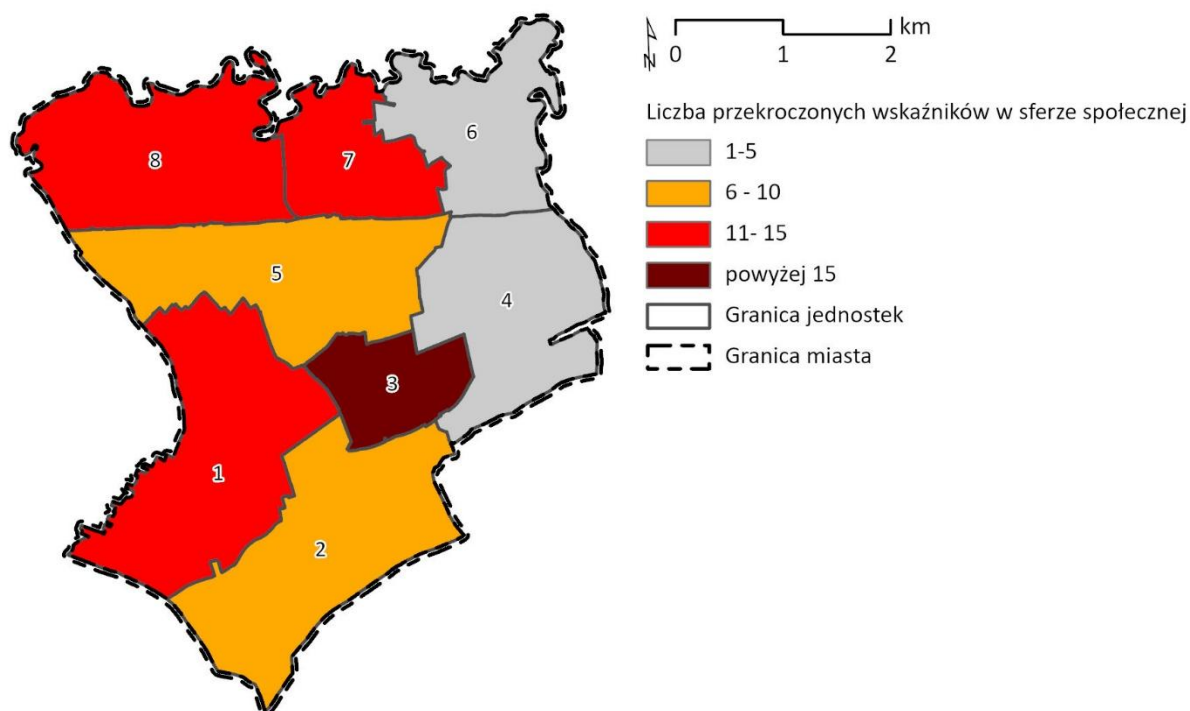
Rys. 53. Wskaźnik liczby lokali komunalnych i prywatnych (mieszkalnych i użytkowych) ogrzewanych piecami węglowymi na 1000 osób
źródło: opracowanie własne.

4. Wyznaczenie granic obszaru zdegradowanego

Na potrzeby identyfikacji stanu kryzysowego poddano analizie porównawczej 8 jednostek strukturalnych w obrębie granic miasta. Analiza miała na celu określenie, które z jednostek charakteryzują się największą liczbą wskaźników świadczących o sytuacji kryzysowej. Rozmiar i zakres analizy wskaźnikowej podyktowany został zapisami art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji. Do badania wykorzystano ostatecznie 42 wskaźniki: 23 odnoszące się do sfery społecznej, 5 do sfery gospodarczej, 3 do sfery środowiskowej, 7 sfery przestrzenno-funkcjonalnej i 4 do sfery technicznej.

Liczba i zakres wskaźników użytych do analizy zróżnicowania wewnątrzmiastkiego wpłynęła na potrzebę zdefiniowania szczegółowych kryteriów wyznaczenia obszaru zdegradowanego, w oparciu o przesłanki wynikające z wyżej wymienionego art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji. Z uwagi na użytą w badaniu ilość wskaźników, w celu uznania jednostki za zdegradowaną uznano za konieczne występowanie na jej terenie koncentracji co najmniej 60% z łącznej liczby negatywnych zjawisk ze sfery społecznej (tj. minimum 13 wskaźników) oraz co najmniej po jednym negatywnym zjawisku w pozostałych sferach tj. gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej (Tab. 26). Koncentrację zjawisk w poszczególnych sferach przedstawiono na kolejnych mapach (Rys. 54 – Rys. 58, Tab. 25).

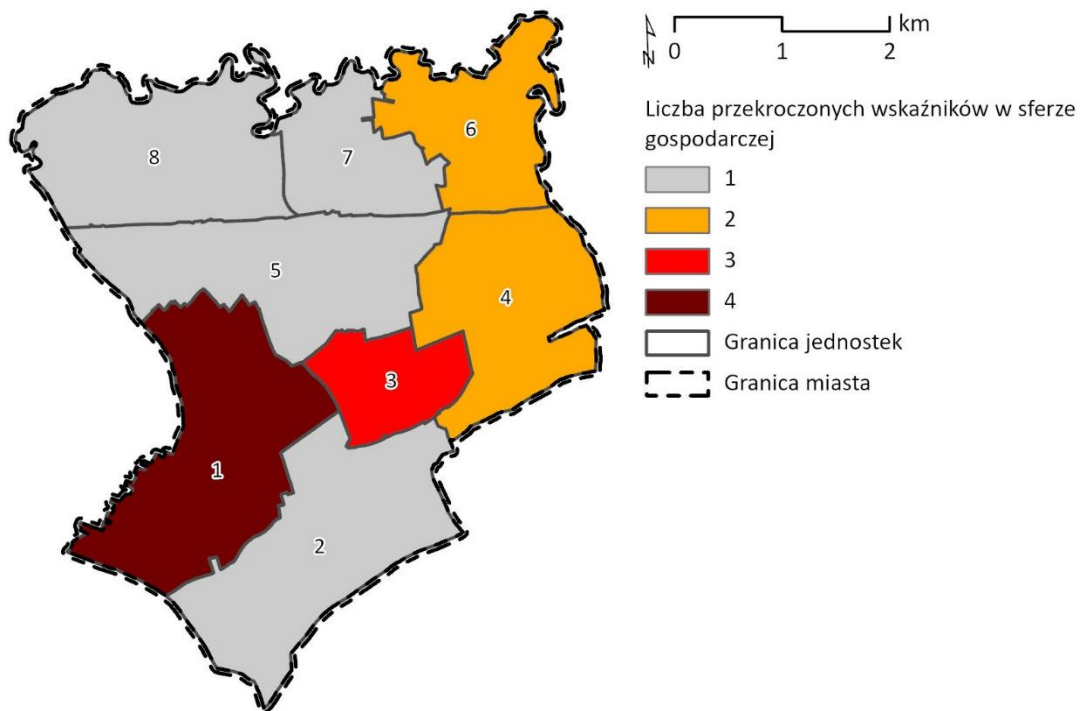
Kluczowa w wyborze obszaru zdegradowanego jest koncentracja zjawisk negatywnych w sferze społecznej. Z 8 analizowanych jednostek w 3 odnotowano przekroczenie wartości w przypadku co najmniej trzynastu wskaźników w tej sferze, potwierdzając tym samym sytuację kryzysową w całym podsystemie (Rys. 54, Tab. 25).

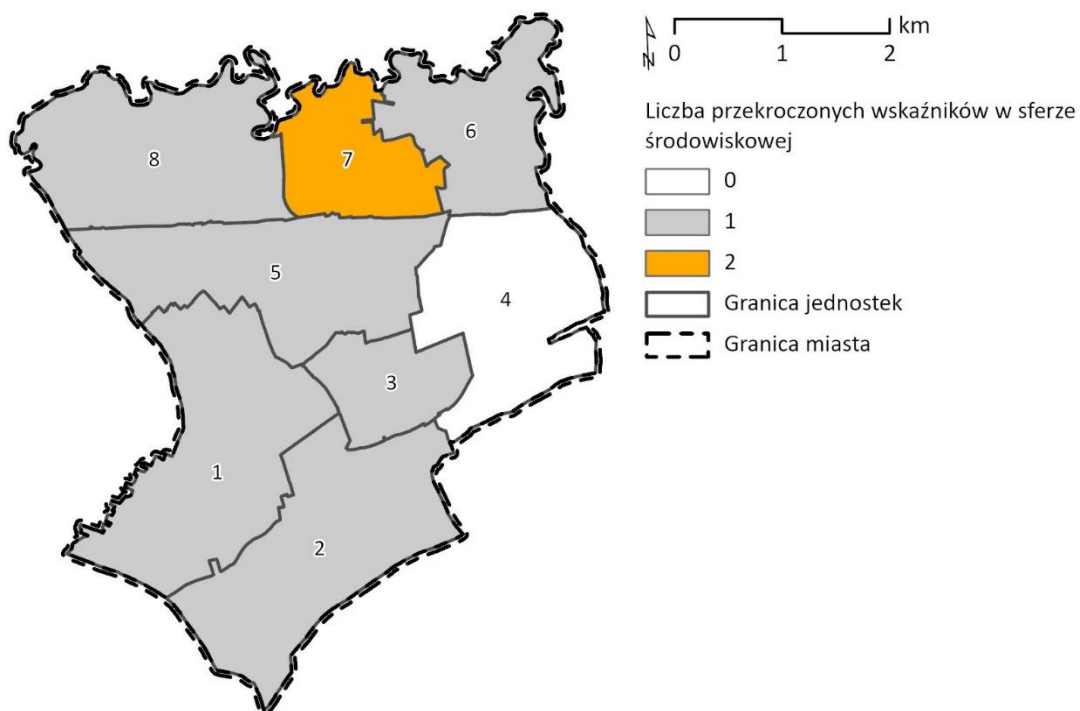
Rys. 54. Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej.

źródło: opracowanie własne.

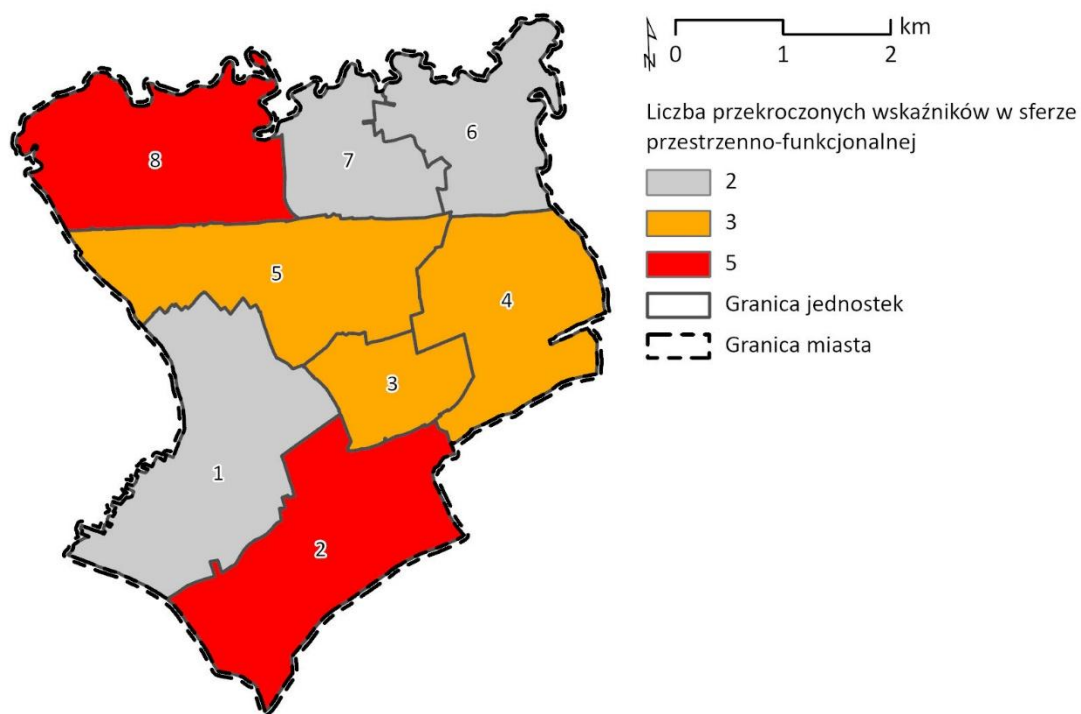
Poniżej przedstawiono na mapach rozkład negatywnych zjawisk w jednostkach w pozostałych sferach (pozaspołecznych), odpowiedzialnych za zdefiniowany dla obszaru zdegradowanego warunek współwystępowania - obok kryzysu społecznego.

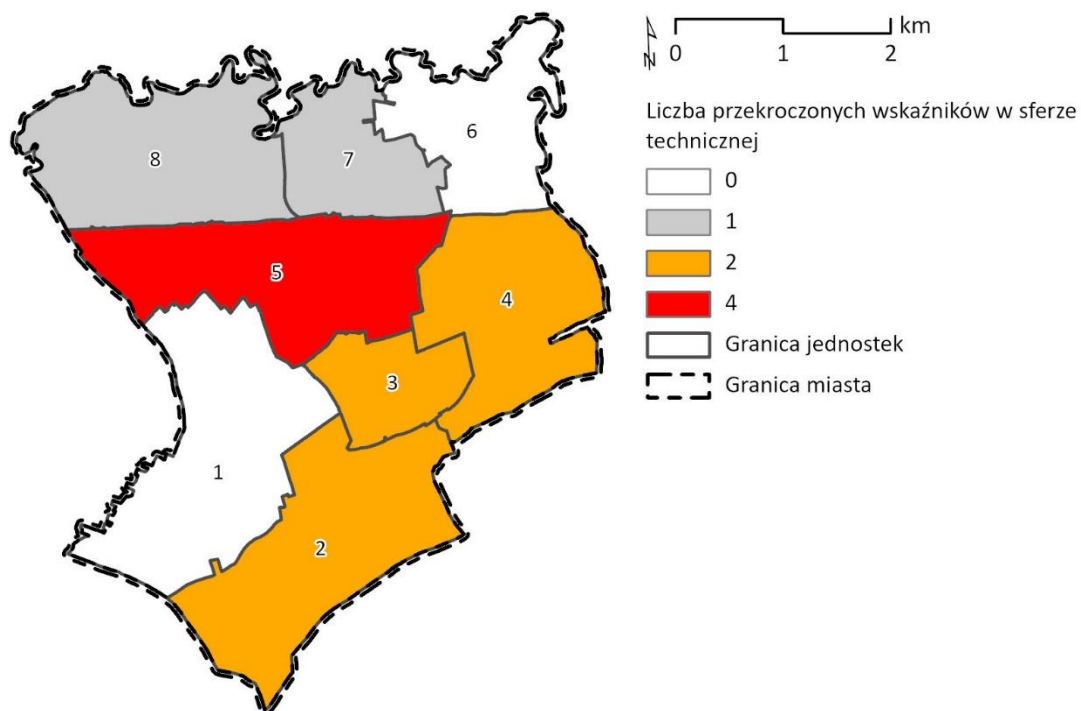
Rys. 55. Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej
 źródło: opracowanie własne.

Rys. 56. Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej
 źródło: opracowanie własne.

Rys. 57. Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej
źródło: opracowanie własne.

Rys. 58. Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze technicznej
źródło: opracowanie własne.

Tab. 25. Podsumowanie wyników analizy wskaźnikowej

Nr Jednostki	Liczba negatywnych zjawisk w sferze społecznej	Liczba negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej	Liczba negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej	Liczba negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej	Liczba negatywnych zjawisk w sferze technicznej	Łączna liczba negatywnych zjawisk
1.	13	4	1	2	0	20
2.	8	1	2	5	2	18
3.	19	3	1	3	2	28
4.	3	2	1	3	2	11
5.	8	1	2	3	4	18
6.	5	2	1	2	0	10
7.	13	1	3	2	1	20
8.	11	1	2	5	1	20

źródło: opracowanie własne.

Tab. 26. Kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego

Nr Jednostki	Obszar charakteryzuje się koncentracją negatywnych zjawisk w sferze społecznej (TAK/NIE)	Obszar charakteryzuje się współwystępowaniem problemów w sferze gospodarczej (TAK/NIE)	Obszar charakteryzuje się współwystępowaniem problemów w sferze środowiskowej (TAK/NIE)	Obszar charakteryzuje się współwystępowaniem problemów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej (TAK/NIE)	Obszar charakteryzuje się współwystępowaniem problemów w sferze technicznej (TAK/NIE)	Obszar zdegradowany (TAK/NIE)
	min. 13 negatywnych zjawisk (z 23)	min. 1 zjawisko negatywne				
1.	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE
2.	NIE	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE
3.	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
4.	NIE	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE
5.	NIE	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE
6.	NIE	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE
7.	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
8.	NIE	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE

źródło: opracowanie własne.

Tak przeprowadzone postępowanie badawcze pozwoliło wyznaczyć jednostki, które charakteryzują się najwyższą koncentracją negatywnych zjawisk, tj. noszą znamiona obszaru zdegradowanego. Z analizowanych 8 jednostek 2 spełniają założone kryteria (Tab. 26, Rys. 59). W tabeli powyżej jednostki te zaznaczono na czerwono.

Należy zaznaczyć, że mimo takiej samej koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej w jednostkach nr 1 i nr 7, jednostka nr 1 ostatecznie nie została włączona do obszaru zdegradowanego, z uwagi na brak przesłanek degradacji w sferze technicznej, a tym samym nie spełnienia kryterium delimitacji dotyczącego występowania minimum po jednym negatywnym zjawisku w każdej z 4 analizowanych sfer pozaspołecznych. Należy też zwrócić uwagę na strukturę funkcjonalno-przestrzenną tej jednostki, zdominowaną przez częściowo rozproszone tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, które ograniczają możliwość prowadzenia na jej terenie skoncentrowanych działań rewitalizacyjnych. Jednostka nr 1 wymaga więc wsparcia nie tyle w ramach polityki rewitalizacyjnej, co z użyciem polityki społecznej.

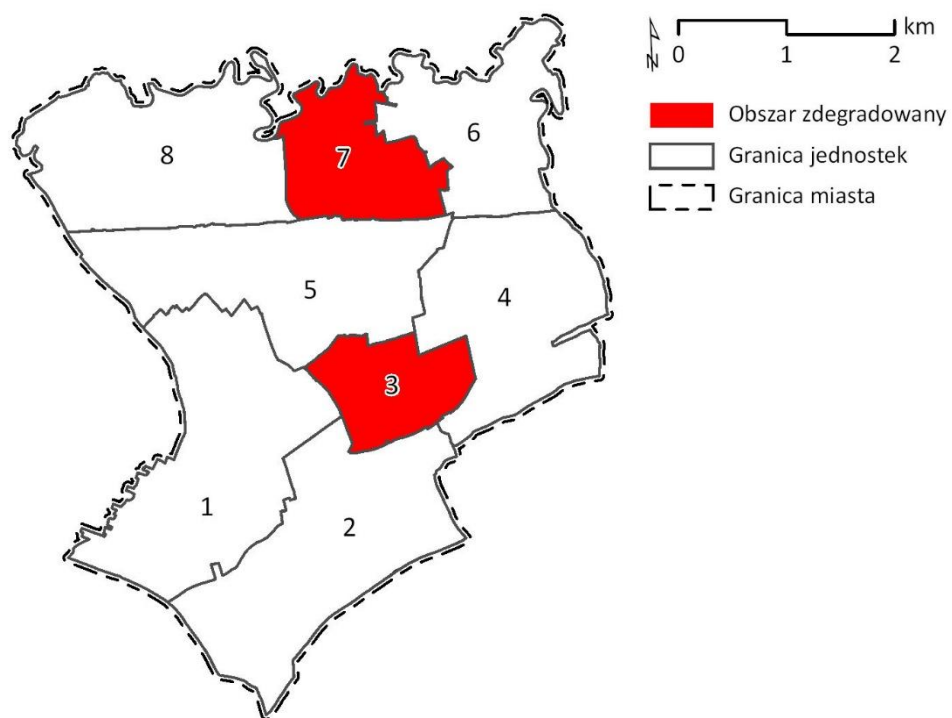
Tym samym na terenie Łańcuta wyznacza się obszar zdegradowany złożony z 2 jednostek – nr 3 i nr 7. W tabeli (Tab. 27) przedstawiono liczbę mieszkańców i powierzchnię wszystkich jednostek zaliczonych do obszaru zdegradowanego wraz z ich udziałem procentowym w populacji i powierzchni miasta. Ich rozkład przestrzenny przedstawia mapa (Rys. 59).

Tab. 27. Zestawienie liczby mieszkańców i powierzchni dla jednostek zdegradowanych w Łańcucie

Lp.	Nr Jednostki	Liczba mieszkańców	% ludności miasta	Powierzchnia w ha	% powierzchni miasta
1.	3	1 972	11,5	111	5,7
2.	7	719	4,2	146	7,5
Razem		2691	15,7	257	13,2

źródło: opracowanie własne.

Reasumując, obszar zdegradowany miasta Łańcuta zajmuje **13,2% powierzchni miasta** (258 ha z 1 094 ha) i jest zamieszkały przez **15,7% mieszkańców** (2 691 osób z 17 078 wszystkich mieszkańców).

Rys. 59. Obszar zdegradowany Łańcuta
źródło: opracowanie własne.

5. Wyznaczenie granic obszaru rewitalizacji

Dla wyznaczenia granic obszaru rewitalizacji Łańcuta kierowano się zapisami art. 10 ustawy o rewitalizacji:

1. Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji.
2. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

Ustawa o rewitalizacji wskazuje, że obszar rewitalizacji cechuje się nie tylko szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, a także ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego. Wszystkie jednostki, które weszły w skład obszaru zdegradowanego, charakteryzują się najwyższą koncentracją negatywnych zjawisk. Natomiast istotność (w kontekście polityki rozwoju lokalnego) terenu planowanego do objęcia granicami obszaru rewitalizacji potwierdzono dodatkowo analizą dokumentów strategicznych i planistycznych Łańcuta.

Obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Łańcuta wskazuje m.in.:

- tereny położone przy wjeździe do centrum miasta: między ul. J. Piłsudskiego, a ul. Armii Krajowej oraz pomiędzy ul. Armii Krajowej i ul. T. Kościuszki (jednostka nr 3) oraz obszar położony wzdłuż ul. Podzwierzyniec (jednostka nr 7) jako tereny wymagające przekształceń,
- teren centrum i śródmieścia (jednostka nr 3) jako obszary wymagające rehabilitacji.

Strategia Rozwoju Miasta Łańcuta na lata 2021-2027 (dalej Strategia) wskazuje propozycje działań w ramach wyznaczonych celów strategicznych m.in.:

- rewitalizację Stawu Browarnego, Rynku i terenów przyległych, Placu Sobieskiego jako miejsc potencjalnie sprzyjających wydłużeniu pobytu w mieście (jednostka nr 3),
- poprawę efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w Łańcutie wykorzystaniem instalacji niskoemisyjnych i OZE (w tym budynki biblioteki, działalności kulturowej, OSP, świetlic, szkół itp.) – w zakresie montażu paneli fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej oraz poprzez termomodernizacje (większość obiektów zlokalizowana jest w granicach jednostki nr 3),
- rewitalizację Lasu Dębnyk poprzez zagospodarowanie terenu dla zachowania bioróżnorodności (jednostka nr 7).

Ponadto w Strategii wyznaczono trzy obszary strategicznej interwencji, z czego dwa znajdują się w granicach wyznaczonego obszaru zdegradowanego tj. obszar rewitalizacji (jednostka nr 3) i Strefa Aktywności Gospodarczej przy ul. Przemysłowej (jednostka nr 7).

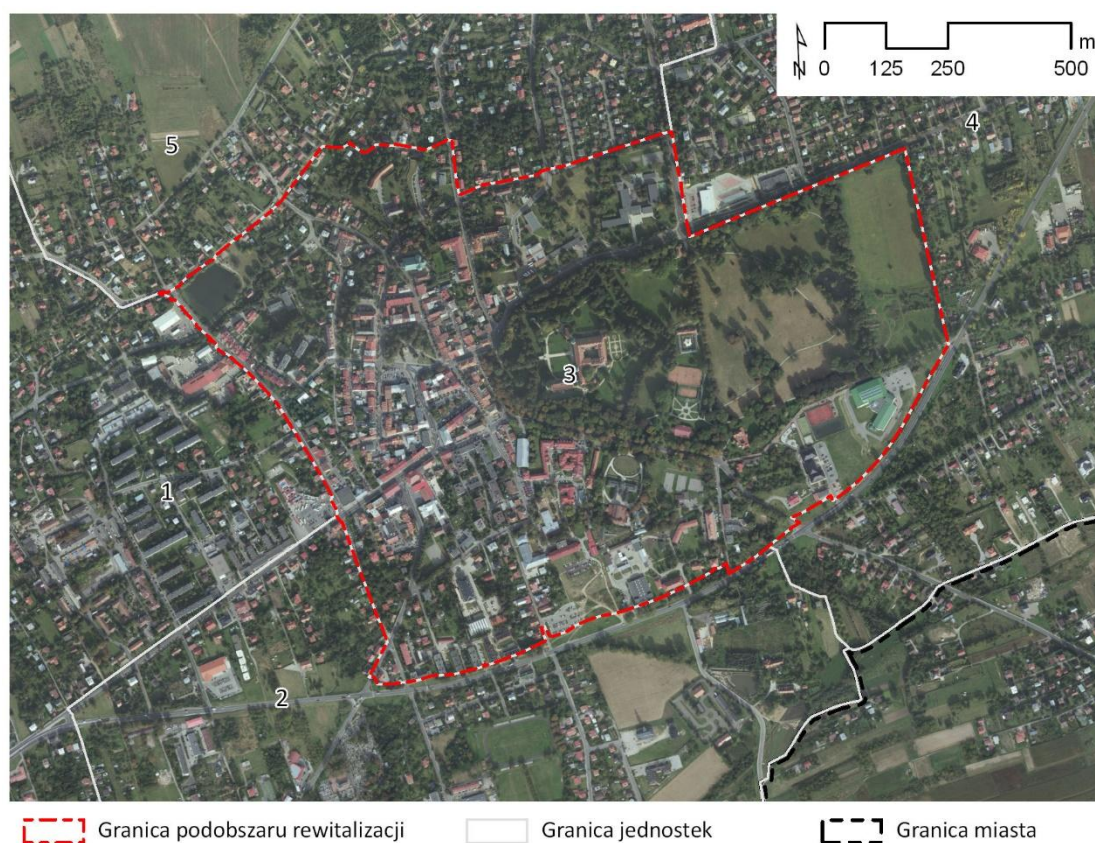
Obszar rewitalizacji objęty obowiązującym Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Łańcuta na lata 2015-2023 jest w znacznej mierze tożsamy z granicami jednostki nr 3. Ponadto jednostki nr 3 i nr 7 pokrywają się z granicami ówczesznie wyznaczonego obszaru zdegradowanego. Tym samym w wyniku bieżącej analizy zróżnicowania wewnątrzmijskiego udowodniono utrzymywanie się kryzysu i konieczność kontynuowania polityki rewitalizacyjnej w Łańcutie po 2023 roku.

Jednostki, które weszły w skład obszaru zdegradowanego, spełniają ustawowe kryteria, formalne i merytoryczne, ustanowione dla obszaru rewitalizacji. Rozmiar obszaru zdegradowanego umożliwia wyznaczenie w jego granicach obszaru rewitalizacji, ponieważ jego powierzchnia i liczba mieszkańców nie przekraczają wielkości dopuszczonych w ustawie (kryterium formalne).

Jednostki nr 3 oraz nr 7 spełniają również kryteria merytoryczne uznania ich za obszar rewitalizacji, z uwagi na wysoki poziom koncentracji negatywnych zjawisk oraz szczególne znaczenie dla rozwoju lokalnego.

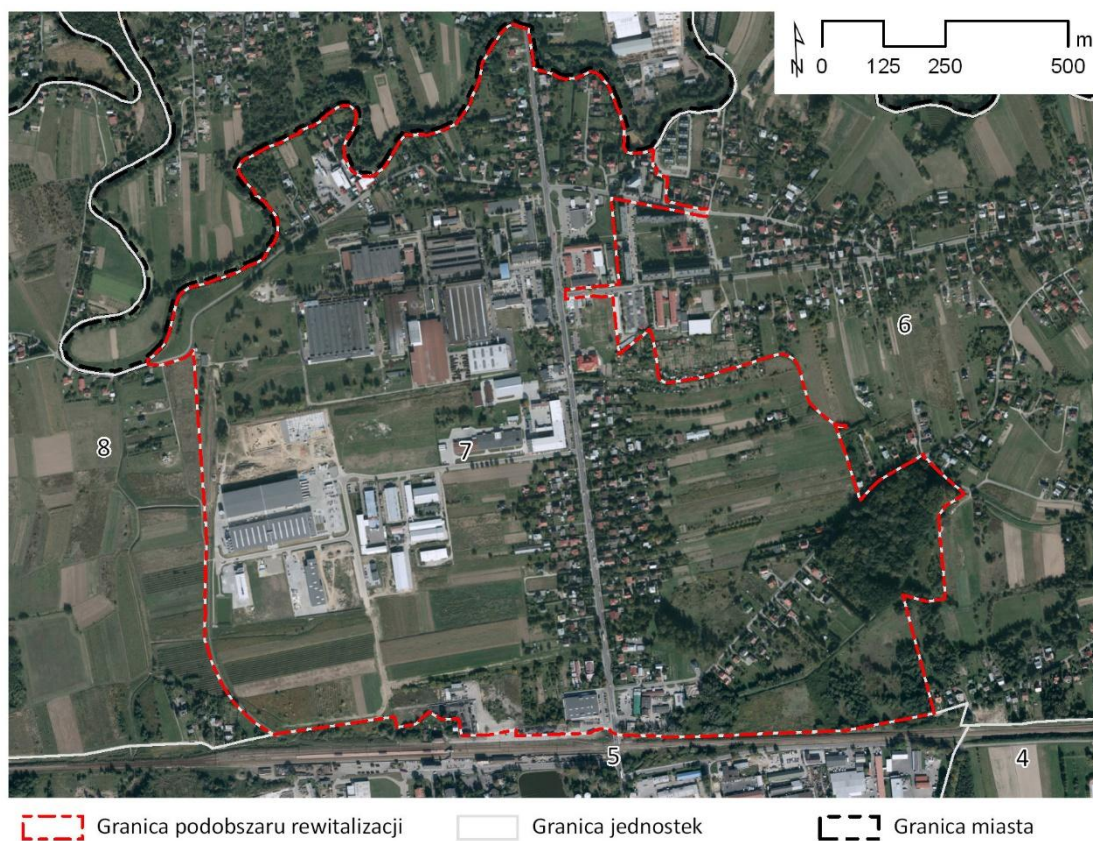
Podsumowując, wyznacza się obszar rewitalizacji Łańcuta w granicach jednostek nr 3 i nr 7, które weszły w skład obszaru zdegradowanego. Tak wskazany obszar rewitalizacji zajmuje **13,2% powierzchni miasta** (258 ha z 1 094 ha) i jest zamieszkały przez **15,7% mieszkańców** (2 691 osób z 17 078 wszystkich mieszkańców).

Zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy obszar rewitalizacji został podzielony na dwa nieposiadające wspólnych granic podobszary: Centrum i Podzwierzyniec (Rys. 60, Rys. 61).

Rys. 60. Podobszar rewitalizacji - Centrum

źródło: opracowanie własne.

Rys. 61. Podobszar rewitalizacji - Podzwierzyniec
 źródło: opracowanie własne.

Bibliografia

- Jadach-Sepiolo A. i in. (red.), 2020, Monitorowanie procesów rozwoju na poziomie wewnętrznym, IRMiR, Warszawa.
- Jadach-Sepiolo A. (red.) i in., 2018, Gminny program rewitalizacji. Praktyczny poradnik dla mieszkańców i władz lokalnych, KIPPiM, Warszawa.
- Jarczewski W. (red.), 2018, Delimitacja krok po kroku. Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na potrzeby Gminnych Programów Rewitalizacji, IRM, Warszawa.
- Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 485).
- Uchwała nr XXX/191/2020 Rady Miasta Łańcuta z dnia 9 września 2020 r. w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Łańcuta na lata 2015-2023.
- Uchwała nr XLV/299/2021 Rady Miasta Łańcuta z dnia 21 grudnia 2021 r. w sprawie zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Łańcuta.
- Uchwała nr XLII/275/2021 Rady Miasta Łańcuta z dnia 8 września 2021 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Miasta Łańcuta na lata 2021-2027.

Spis tabel

Tab. 1. Ruch naturalny ogółem w latach 2017-2021	7
Tab. 2. Migracje wewnętrzne i zewnętrzne w latach 2017-2021.....	7
Tab. 3. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem w latach 2017-2021	8
Tab. 4. Informacje o bezrobotnych zarejestrowanych w latach 2017-2021	8
Tab. 5. Struktura bezrobotnych według stanu na 31.12.2021 r.	9
Tab. 6. Podstawowe informacje o opiece społecznej i świadczeniach rodzinnych w latach 2017-2021	10
Tab. 7. Dane dotyczące świadczeń pomocy społecznej na terenie Łańcuta w 2021 r.	11
Tab. 8. Warunki edukacji i wychowania w szkołach, przedszkolach i żłobkach.....	13
Tab. 9. Liczba organizacji pozarządowych działających w latach 2017-2021	13
Tab. 10. Uczestnictwo mieszkańców w życiu kulturalnym.....	14
Tab. 11. Imprezy zorganizowane przez instytucje kultury na terenie łańcuta w 2021 r. i ich uczestnicy	14
Tab. 12. Frekwencja w wyborach samorządowych 2018 r.	15
Tab. 13. Dynamika zmian wskaźników przedsiębiorczości w latach 2017-2021	16
Tab. 14. Struktura podmiotów gospodarczych w 2021 r.	18
Tab. 15. Podmioty gospodarcze wg sekcji pkd 2007 w 2021 r.	18
Tab. 16. Dane dotyczące wyrobów azbestowych na terenie miasta – stan na 31.10.2022 r.	22
Tab. 17. Decyzje o warunkach zabudowy wydane na terenie łańcuta w latach 2017-2021	23
Tab. 18. Korzystający z instalacji - w % ogółu ludności.....	25
Tab. 19. Tereny zieleni na obszarze miasta	29

Tab. 20. Zasoby mieszkaniowe w latach 2017-2021	30
Tab. 21. Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań	30
Tab. 22. Podstawowe informacje o jednostkach strukturalnych	38
Tab. 23. Wskaźniki wykorzystane do oceny sfery społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej w diagnozie delimitacyjnej w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego w Łańcucie	41
Tab. 24. Wpływ wskaźników z poszczególnych sfer na wybór obszaru zdegradowanego w Łańcucie	51
Tab. 25. Podsumowanie wyników analizy wskaźnikowej	110
Tab. 26. Kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego	110
Tab. 27. Zestawienie liczby mieszkańców i powierzchni dla jednostek zdegradowanych w Łańcucie.....	111

Spis rysunków

Rys. 1. Położenie administracyjne i komunikacyjne Łańcuta.....	6
Rys. 2. Liczba przestępstw w latach 2017-2021.....	12
Rys. 3. Frekwencja w wyborach do rady miasta w 2018 r. w poszczególnych okręgach.....	15
Rys. 4. Rozmieszczenie podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w CEIDG na terenie miasta	17
Rys. 5. Polityka przestrzenna na terenie łańcuta wyrażona w obowiązujących dokumentach planistycznych.....	24
Rys. 6. Wyposażenie w infrastrukturę techniczną	26
Rys. 7. Dostępność obiektów infrastruktury społecznej.....	27
Rys. 8. Dostępność przystanków autobusowych.....	28
Rys. 9. Rozmieszczenie zasobu komunalnego	31
Rys. 10. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji w LPR na lata 2015-2023.....	35
Rys. 11. Podział łańcuta na jednostki strukturalne	40
Rys. 12. Wskaźnik liczby osób bezrobotnych na 1000 osób	54
Rys. 13. Wskaźnik liczby osób długotrwale bezrobotnych na 1000 osób	55
Rys. 14. Wskaźnik związany z liczbą osób, korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1000 osób.....	56
Rys. 15. Suma wypłaconych zasiłków pomocy społecznej [zł] w przeliczeniu na 1000 osób.....	57
Rys. 16. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu na 1000 osób	58
Rys. 17. Wskaźnik związany z liczbą osób do 18 r. ż., które korzystają ze świadczeń na dożywanie, na 1000 osób	59

rRs. 18. Liczba osób, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału na 1000 osób	60
Rys. 19. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa na 1000 osób	62
Rys. 20. Liczba osób pobierających dodatki mieszkaniowe na 1000 osób.....	63
Rys. 21. Wielkość zaległości czynszowych w lokalach komunalnych w zł na 1000 osób.....	64
Rys. 22. Wskaźnik liczby przestępstw na 1000 osób	65
Rys. 23. Czyny karalne nieletnich na 1000 osób	66
Rys. 24. Liczba wykroczeń przeciwko mieniu na 1000 osób	67
Rys. 25. Liczba wykroczeń przeciwko obyczajności publicznej na 1000 osób	68
Rys. 26. Liczba wykroczeń przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu na 1000 osób.....	69
Rys. 27. Wskaźnik liczby osób niepełnosprawnych pobierających świadczenia z opieki społecznej na 1000 osób.....	71
Rys. 28. Wskaźnik liczby osób w wieku powyżej 75 lat na 1000 osób	72
Rys. 29. Liczba niebieskich kart na 1000 osób.....	73
Rys. 30. Wskaźnik liczby osób, którym przyznano świadczenia z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na 1000 osób	75
Rys. 31. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu przemocy na 1000 osób.....	76
Rys. 32. Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym na 1000 osób.....	77
Rys. 33. Wskaźnik związany z liczbą ngo na 1000 osób	78
Rys. 34. Wskaźnik liczby osób, które wzięły udział w wyborach samorządowych do rady miejskiej na 1000 osób	79

Rys. 35. Wskaźnik zarejestrowanych w ceidg działalności gospodarczych na 1000 osób.....	81
Rys. 36. Wskaźnik liczby nowo zarejestrowanych w ceidg podmiotów gospodarczych na 1000 osób.....	82
Rys. 37. Liczba wyrejestrowań z CEiDG na 1000 osób.....	83
Rys. 38. Suma negatywnych zjawisk gospodarczych wg kodów pkd 9200z 6419z 6492z wraz z punktami sprzedaży alkoholu na 1000 osób.....	85
Rys. 39. Wskaźnik osób w wieku poprodukcyjnym na 1000 osób	86
Rys. 40. Liczba dni w roku z przekroczoną wartością normy dla stężenia PM10 w powietrzu	88
Rys. 41. Wskaźnik liczby działalności gospodarczych wprowadzających zanieczyszczenia do powietrza na 1000 osób.....	89
Rys. 42. Wskaźnik powierzchni wyrobów zawierających azbest w m2 na 1000 osób	90
Rys. 43. Wskaźnik liczby budynków przyłączonych do sieci ciepłowniczej na 1000 osób.....	92
Rys. 44. Wskaźnik liczby mieszkańców poza zasięgiem strefy dostępności do obiektów infrastruktury społecznej na 1000 osób	94
Rys. 45. Wskaźnik liczby obiektów zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 1000 osób	96
Rys. 46. Wskaźnik liczby budynków użyteczności publicznej, w których występują bariery architektoniczne na 1000 osób	97
Rys. 47. Wskaźnik liczby mieszkańców poza zasięgiem strefy dostępności do przystanków autobusowych na 1000 osób	98
Rys. 48. Wskaźnik długości ścieżek rowerowych na 1000 osób	99
Rys. 49. Wskaźnik powierzchni terenów zieleni na 1000 osób.....	100
Rys. 50. Liczba mieszkań komunalnych i socjalnych na 1000 osób.....	102

Rys. 51. Liczba budynków komunalnych wybudowanych przed 1945 r. na 1000 osób	103
Rys. 52. Liczba mieszkań komunalnych niewyposażonych w łazienkę na 1000 osób	104
Rys. 53. Wskaźnik liczby lokali komunalnych i prywatnych (mieszkalnych i użytkowych) ogrzewanych piecami węglowymi na 1000 osób	105
Rys. 54. Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej.....	107
Rys. 55. Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej.....	108
Rys. 56. Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej.....	108
Rys. 57. Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej	109
Rys. 58. Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze technicznej.....	109
Rys. 59. Obszar zdegradowany Łańcuta.....	112
Rys. 60. Podobszar rewitalizacji - centrum	115
Rys. 61. Podobszar rewitalizacji - podzwierzyniec	116